

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

Lublin, dnia 28 sierpnia 2023 r.

Poz. 5132

UCHWAŁA NR XLV/348/2023 RADY GMINY MIRCZE

z dnia 21 sierpnia 2023 r.

w sprawie przyjęcia Programu Opieki nad Zabytkami w Gminie Mircze na lata 2023-2026

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40, z późn. zm.) oraz art. 87 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840) po uzyskaniu pozytywnej opinii Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Opieki nad Zabytkami w Gminie Mircze na lata 2023-2026, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego.

Przewodniczący Rady Gminy

Adam Kostrubiec

Załącznik do uchwały Nr XLV/348/2023
Rady Gminy Mircze
z dnia 21 sierpnia 2023 r.

**PROGRAM OPIEKI NAD
ZABYTKAMI W GMINIE
MIRCZE NA LATA 2023-2026
(AKTUALIZACJA)**

**CZAS PRZESZŁY ZAWIERA SIĘ W CZASIE
TERAŹNIEJSZYM, BO PRZESZŁOŚĆ JEST
NASZYM SPADKIEM DZIEDZICZONYM [...]**

Juan Gabriel Vásquez

Dziedzictwo kulturowe jest historycznym zapisem dziejów, miejsca i społeczności. Zabytki stanowią materialny ślad przeszłości determinujący kształtowanie tożsamości człowieka.

Spis treści

Wstęp	3
1. Podstawa prawna opracowania dokumentu.....	4
2. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce	5
3. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego	8
3.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami	8
3.2. Relacje programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu	10
4. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego	14
4.1. Relacje programu opieki nad zabytkami z dokumentami na poziomie lokalnym (gminnym)	14
4.2. Charakterystyka zasobów oraz analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego	18
4.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony, zabytki w gminnej ewidencji zabytków	24
4.4. Problematyka ochrony zabytków archeologicznych na terenie gminy	63
4.5. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla gminy	64
5. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego	68
6. Założenia programowe	70
6.1. Priorytety programu opieki nad zabytkami	70
6.2. Kierunki działań i zadania programu opieki	71
7. Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami	74
8. Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami	75
9. Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami	76
Spis tabel	82
Spis ilustracji	82

Wstęp

Dziedzictwo kulturowe jako dorobek materialny i duchowy minionych i współczesnych czasów, stanowi wartość określającą naszą tożsamość. Dorobek ten stanowią elementy architektoniczne, przyrodnicze jak również osiągnięcia cywilizacyjne ludzkości. Dziedzictwo kulturowe to wszelkie zabytki będące cennym źródłem informacji o historii naszych przodków, ale również świadectwem rozwoju społeczno-gospodarczego.

Obowiązek opracowania programu opieki nad zabytkami wynika z przepisu art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 poz. 840).

Głównym beneficjentem realizacji programu jest społeczność lokalna, która bezpośrednio powinna odczuć efekty jego wdrażania. Dotyczy to nie tylko właścicieli oraz użytkowników obszarów i obiektów zabytkowych, ale również wszystkich mieszkańców. Przyjęty przez Radę Gminy w formie uchwały, gminny program opieki nad zabytkami jest elementem polityki samorządowej i staje się niezbędnym narzędziem przy podejmowaniu planowych działań dotyczących inicjowania, wspierania, koordynowania badań i prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego. Istotą Programu jest założenie, aby wszelkie działania określone w dokumencie odbywały się przy partycypacji społeczności lokalnej, w różnych formach ich życiowej aktywności (praca zawodowa, działalność społeczna, działania wynikające z prawa własności lub z użytkowania obiektów zabytkowych) zaangażowanych w opiekę nad zabytkami.

Priorytetem programu jest aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym dziedzictwo kulturowe gminy. Działania wskazane w opracowaniu są skierowane na poprawę stanu zabytków, ich rewaloryzację oraz zwiększenie dostępności do nich mieszkańców i turystów.

Gminny program opieki nad zabytkami, m.in. poprzez działania edukacyjne, ma też budzić w lokalnej społeczności świadomość wspólnoty kulturowej, roli i znaczenia lokalnych wartości i wspólnych korzeni. Wspólna dbałość o zachowanie wartości kulturowych wzmacnia poczucie tożsamości, wspiera identyfikację jednostki z tzw. małą ojczyzną.

Wojewódzki, powiatowy i gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu i rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Z realizacji programu zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) co 2 lata sporządza sprawozdanie, które przedstawia odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy. Kolejne reedycje programu powinny uwzględniać pojawiające się nowe uwarunkowania prawne i administracyjne, zmieniające się warunki społeczne, gospodarcze i kulturowe, nowe kryteria oceny i aktualny stan zachowania zasobu oraz prowadzone okresowo oceny efektów wdrażania obowiązującego programu.

Niniejsze opracowanie jest aktualizacją zapisów poprzedniego Programu opieki nad zabytkami i uwzględnia zmiany w zakresie ustawodawstwa krajowego oraz korelację przedmiotowego dokumentu z zapisami dokumentów wyższego rzędu i ich aktualizacji. Weryfikuje także obecny stan dostępu do źródeł finansowania projektów z uwzględnieniem finansowania UE na lata 2021-2027. Program opieki nad zabytkami na lata 2023-2026 odnosi się również do zmian w zakresie oceny i wykazu zabytków na terenie Gminy Mircze i stanowi kontynuację priorytetów i kierunków poprzedniego opracowania z uwzględnieniem aktualizacji wykazu zadań i harmonogramu ich realizacji.

1. Podstawa prawna opracowania dokumentu

Program opieki nad zabytkami został opracowany zgodnie z podstawą prawną dotyczącą obowiązku wykonania programu opieki nad zabytkami, określoną w przepisie art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 poz. 840). Treść wskazuje, że ochrona zabytków to aktywność administracji publicznej, która powinna tworzyć sprzyjające okoliczności prawne, finansowe i organizacyjne, służące zachowaniu, zagospodarowaniu i utrzymaniu zabytków, zapobieganiu zagrożeniom, niszczeniu, niewłaściwemu użytkowaniu, uszczupleniu zasobów zabytków oraz kontroli stanu zachowania i przeznaczenia zabytków z uwzględnieniem ww. zadań w kształtowaniu polityki planistycznej i środowiskowej. Zgodnie z treścią ustawy, dbałość o zabytek polegająca między innymi na zapewnieniu warunków do dokumentowania zabytku, popularyzacji wiedzy o nim, prowadzeniu prac konserwatorskich, restauratorskich i robot budowlanych oraz utrzymaniu zabytku i jego otoczenia w jak najlepszym stanie spoczywa na właścicielach i użytkownikach zabytków.

Artykuł 87 ust. 2 cytowanej ustawy jasno weryfikuje cele opracowania programu, którymi winny być:

1. *Włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;*
2. *Uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;*
3. *Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;*
4. *Wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;*
5. *Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;*
6. *Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystywaniem tych zabytków;*
7. *Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.*

Zgodnie z art. 87 wymienionej ustawy, prezydent, burmistrz lub wójt sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami. Gminny program opieki nad zabytkami jest uchwalany przez Radę Gminy, po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Program ogłaszany jest w Dzienniku Urzędowym Województwa.

Program opieki nad zabytkami jest dokumentem uzupełniającym w systemie planowania wyznacza cele i określa instrumentarium służące do ich osiągnięcia.

2. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce

Obowiązujące w Polsce regulacje prawne, dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, zostały zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 1997, Nr 78, poz. 483 z późn. zm.), stanowiącej fundament systemu ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce, w której umieszczono następujące zapisy:

- „Rzeczpospolita Polska [...] strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju” (art. 5),
- „Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju oraz (...) udziela pomocy Polakom zamieszkającym za granicą w zachowaniu ich związków z narodowym dziedzictwem kulturalnym” (art. 6 ust. 1),
- „Każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie” (art. 86).

Głównym aktem prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce jest ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U.2022 r., poz. 840), która określa obowiązki gmin w zakresie opieki i ochrony zabytków w tym m.in.:

- obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy (art. 22 pkt 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami),
- sporządzenie na okres czteroletni gminnych programów opieki nad zabytkami (art. 87 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami),
- nakaz uwzględniania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przy sporządzaniu i aktualizacji strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej, analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, strategii rozwoju gmin, strategii rozwoju ponadlokalnego, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego (art. 18 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami),
- nakaz uwzględniania gminnego programu opieki nad zabytkami przy sporządzaniu i aktualizacji studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (art. 19 ust. 2 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

Artykuł 3 Ustawy o ochronie zabytków podaje definicje pojęć użytych w ustawie, których znaczenie dla potrzeb sporządzanego Programu opieki nad zabytkami przedstawiamy poniżej:

- zabytek - nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową;
- zabytek nieruchomy - nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, o których mowa w pkt. 1;
- zabytek ruchomy - rzecz ruchomą, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, o których mowa w pkt. 1;
- zabytek archeologiczny - zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem.

Zgodnie z treścią art. 4 Ustawy o ochronie zabytków ochrona zabytków polega w szczególności na podejmowaniu przez organy administracji publicznej, działań mających na celu:

- 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Artykuł 5 ustawy określa warunki właściwej opieki nad zabytkiem sprawowanej przez jego właściciela lub posiadacza w tym m.in.:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Ustawa o ochronie zabytków określa również rodzaj obiektów podlegających ochronie tj.:

- 1) zabytki nieruchome będące, w szczególności:

- a) krajobrazami kulturowymi,
- b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
- c) dziełami architektury i budownictwa,
- d) dziełami budownictwa obronnego,
- e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
- f) cmentarzami,
- g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
- h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

- 2) zabytki ruchome będące, w szczególności:

- a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
- b) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
- c) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,
- d) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
- e) materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz.U. z 2019 r. poz. 1479),
- f) instrumentami muzycznymi,
- g) wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,
- h) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

- 3) zabytki archeologiczne będące, w szczególności:

- a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,

- b) cmentarzyskami,
- c) kurhanami,
- d) relikdami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

W artykule 7 ustawa wskazuje formy ochrony zabytków, którymi są:

- wpis do rejestru zabytków,
- wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa,
- uznanie za pomnik historii,
- utworzenie parku kulturowego,
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Artykuł 20 ustawy mówi, że: Projekty i zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego podlegają uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Artykuł 21 wskazuje, że ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy, a artykuł 22 punkt 5 określa jej zakres:

„W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru;*
- 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;*
- 3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.”*

Dokumentem określającym działania gminy na rzecz ochrony zabytków jest Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 r. poz. 559, 583, 1005, 1079), do których należą działania związane z opieką nad zabytkami w kontekście: ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej, gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego, kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych, zieleni gminnej i zadrzewień, cmentarzy gminnych, utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych, promocji gminy i współpracy z organizacjami pozarządowymi (art. 7 ust. 1, pkt 9 ustawy).

Przepisy dotyczące ochrony nad zabytkami na poziomie krajowym zostały zawarte również w następujących dokumentach szczegółowych:

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U.2022 r. poz. 503);
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U.2022 r. poz. 88);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2021 r. poz. 1973);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U.2022 r. poz. 916);
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U.2021.0.1899);
- Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U.2020.0.194);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U.2022.0.1327).

3. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

Gminny Program Opieki nad Zabytkami odwołuje się do założeń polityki państwa w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami o randze krajowej, regionalnej i lokalnej.

3.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Program opieki nad zabytkami Gminy Mircze na lata 2023-2026 jest komplementarny z założeniami i celami strategicznymi państwa w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami. Zestawienie nawiązań do zapisów dokumentów strategicznych i/lub planistycznych o randze krajowej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1: Nawiązanie Programu opieki nad zabytkami Gminy Mircze na lata 2023-2026 do zapisów dokumentów strategicznych i/lub planistycznych o szczeblu krajowym

Lp.	Nazwa dokumentu	Nawiązanie do zapisów dokumentów strategicznych i/lub planistycznych o randze krajowej
DOKUMENTY KRAJOWE		
1.	Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami 2018 - 2021	Głównym celem projektu <i>Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami 2018 - 2021</i> jest stworzenie warunków dla zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami, który w okresie 4 lat realizowany będzie we współpracy z państwowymi instytucjami kultury i organami administracji publicznej poprzez trzy cele szczegółowe, podzielone na kierunki działania: Cel szczegółowy 1: „Optymalizacja systemu ochrony dziedzictwa kulturowego”: 1. Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie lokalnym; 2. Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie centralnym; Cel szczegółowy 2: „Wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami”: 1. Merytoryczne wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami; 2. Podnoszenie bezpieczeństwa zasobu zabytkowego; Cel szczegółowy 3: „Budowanie świadomości społecznej wartości dziedzictwa”: 1. Upowszechnianie wiedzy na temat dziedzictwa i jego wartości; 2. Tworzenie warunków dla sprawowania społecznej opieki nad zabytkami. Cele zdefiniowane w Programie opieki nad zabytkami w Gminie Mircze na lata 2023-2026 są spójne z ww. celami.
2.	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 to dokument przyjęty przez Radę Ministrów we wrześniu 2019 r. komplementarny z zapisami Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 w wymiarze terytorialnym oraz zgodny z rozstrzygnięciami funkcjonalno-przestrzennymi zawartymi w koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030. KSRR definiuje np. cele: 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym; 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;

		3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk publicznych. W zakresie komplementarności z merytorycznymi celami KSRR, Program opieki nad zabytkami koreluje przede wszystkim z następującymi celami szczegółowymi: - Cel 1., tj. cel 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów; - Cel 2., tj. cel 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego; - Celu 3., tj. cel 3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem.
3.	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030	Głównym celem dokumentu jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Opracowanie weryfikuje następujące cele szczegółowe: ➤ Cel szczegółowy I: Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną; ➤ Cel szczegółowy II: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony; ➤ Cel szczegółowy III: Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu. Cele zdefiniowane w POZ są spójne z założeniami ww. Strategii, tu przede wszystkim w zakresie celu szczegółowego III: Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu, kierunek interwencji – zwiększenie efektywności programowania rozwoju poprzez zintegrowanie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego oraz zapewnienie realnej partycypacji społecznej, a także celu szczegółowego II: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, kierunki interwencji – aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta, rozwój obszarów wiejskich i wzmocnienie sprawności administracyjnej samorządów terytorialnych oraz ich zdolności do współpracy z partnerami na rzecz rozwoju.
4.	Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (Współdziałanie, Kultura, Kreatywność) 2030	Strategia jest kontynuacją i aktualizacją przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 26 marca 2013 r. Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020. Jest również jednym z narzędzi realizacji Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz jedną z dziewięciu horyzontalnych zintegrowanych strategii rozwoju. Obecnie obowiązująca Strategia zakłada trzy cele szczegółowe: 1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne poprzez: usprawnienie mechanizmów wspierania i współpracy instytucji publicznych z obywatelami, rozwój i wzmocnianie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej. 2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich poprzez: tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmocnienia uczestnictwa w kulturze, ochronę dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie i zachowywanie dzieł kultury, digitalizację, cyfrową rekonstrukcję i udostępnianie dóbr kultury, umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę, wzmocnienie promocji kultury

		polskiej za granicą. 3. Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne poprzez: wzrost udziału sektorów kreatywnych w rozwoju gospodarczym kraju, rozwój kompetencji zawodowych na potrzeby branż kreatywnych, wzmocnienie potencjału kreatywnego społeczeństwa. Założenia <i>Programu opieki nad zabytkami w Gminie Mircze na lata 2023-2026</i> wpisują się w cele i założenia przyjęte w powyższym dokumencie, głównie poprzez realizację celu szczegółowego 2, w tym poprzez ochronę dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie i zachowywanie dzieł kultury.
--	--	---

3.2. Relacje programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu

Założenia *Programu opieki nad zabytkami Gminy Mircze na lata 2023-2026* są spójne z celami dokumentami wykonanymi na poziomie województwa lubelskiego i powiatu hrubieszowskiego. Wykaz korelacji przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2: Nawiązanie do zapisów dokumentów strategicznych i/lub planistycznych o randze wojewódzkiej i powiatowej

Lp.	Nazwa dokumentu	Nawiązanie do zapisów dokumentów strategicznych i/lub planistycznych o randze wojewódzkiej i powiatowej
DOKUMENTY REGIONALNE		
1.	1. Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030	<i>Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030</i> roku to dokument przyjęty dnia 29 marca 2021 r. przez Sejmik Województwa Lubelskiego uchwałą Nr XXIV/406/2021. Określona w <i>Strategii</i> wizja rozwoju oraz cele strategiczne wynikają z najważniejszych wyzwań, potrzeb i oczekiwań mieszkańców regionu. Priorytetem jest rozwój zrównoważony terytorialnie, skoncentrowany na wykorzystywaniu lokalnych i regionalnych potencjałów, wzmacnianiu specjalizacji regionalnych oraz wspieraniu innowacji i wykorzystaniu potencjału nauki. Dokument określa następujące cele strategiczne i operacyjne. Cel strategiczny 1. KSZTAŁTOWANIE STRATEGICZNYCH ZASOBÓW ROLNYCH Cele operacyjne: 1.1 Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych; 1.2 Rozwój przedsiębiorczości wykorzystującej surowce rolne; 1.3 Rozwój współpracy w sektorze rolno-spożywczym; 1.4 Umacnianie marki lubelskich produktów żywnościowych Cel strategiczny 2. WZMOCNIENIE POWIĄZAŃ I UKŁADÓW FUNKcjONALNYCH Cele operacyjne: 2.1 Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej; 2.2 Rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych (LOM, ośrodków subregionalnych i lokalnych; 2.3 Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich; 2.4 Ochrona walorów środowiska

		Cel strategiczny 3. INNOWACYJNY ROZWÓJ GOSPODARKI OPARTY O ZASOBY I POTENCJAŁY REGIONU 3.1 Wykorzystanie potencjału badawczo-rozwojowego jednostek naukowych oraz wspieranie transferu wiedzy i technologii; 3.2 Wspieranie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw; 3.3 Promocja i rozwój usług prozdrowotnych, uzdrowiskowych oraz gospodarki senioralnej; 3.4 Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój sportu i usług wolnego czasu Cel strategiczny 4. WZMACNIANIE KAPITAŁU SPOŁECZNEGO 5.1 Rozwijanie kapitału ludzkiego; 5.2 Poprawa jakości świadczenia usług zdrowotnych; 5.3 Włączenie i integracja społeczna; 5.4 Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej; 5.5 Bezpieczeństwo publiczne; 5.6 Wspieranie oddolnych inicjatyw i poprawa efektywności zarządzania. <i>Program opieki nad zabytkami w Gminie Mircze na lata 2023-2026</i> koreluje przede wszystkim z zapisami celu strategicznego 3. INNOWACYJNY ROZWÓJ GOSPODARKI OPARTY O ZASOBY I POTENCJAŁY REGIONU tu z celem operacyjnym 3.4 Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój sportu i usług wolnego czasu w ramach którego wyznaczono kierunki działań tj.: ➤ Rozwijanie oferty i infrastruktury ośrodków łączących funkcje edukacyjne, kulturalne i rekreacyjne, wykorzystujących nowe trendy w turystyce; ➤ Rozwój produktów i ofert wydarzeń wykorzystujących unikatowe zasoby lokalne (m.in. kuchnię, wydarzenia historyczne, tradycje, materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe, walory środowiskowe, wydarzenia związane z przejawami współczesnej twórczości artystycznej, wydarzenia sportowe), ➤ Organizacja punktów usług i obsługi dla turystyki zmotoryzowanej (np. caravanning, turystyka motocyklowa); ➤ Upowszechnianie nowoczesnych, wykorzystujących technologie cyfrowe form dostępu do kultury i informacji o zasobach przyrodniczych; ➤ Rozwój infrastruktury sprzyjającej tworzeniu zróżnicowanej oferty opartej na różnych formach turystyki (np. kajakową, rowerową, nordic walking, konną, kulturową, historyczną, przyrodniczą, kulinarną); ➤ Wspieranie rozwoju przemysłów kreatywnych oraz przemysłów kultury, przedsiębiorczości opierającej się na lokalnych zasobach, dziedzictwie kulturowym i usługach edukacyjnych; ➤ Integracja współpracy, promocji, informacji i zarządzania w turystyce na podstawie działającego w Polsce systemu: Polska
--	--	---

		Organizacja Turystyczna – Regionalne Organizacje Turystyczne – Lokalne Organizacje Turystyczne; ➤ Rozwój usług i infrastruktury sportowej, rekreacyjnej; ➤ Upowszechnianie i rozwój sportu wśród różnych grup społecznych i środowiskowych; ➤ Wspieranie przedsięwzięć sportowych w regionie oraz promowanie upowszechniania kultury fizycznej; ➤ Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego, w tym poprzez rozwijanie funkcji użytkowej obiektów kulturowych.
2.	Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami w województwie lubelskim na lata 2019 – 2022	Dokument został przyjęty uchwałą nr IX/160/2019 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 2 września 2019 r. w sprawie przyjęcia "Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami w województwie lubelskim na lata 2019 - 2022". Cele Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami w województwie lubelskim na lata 2019 – 2022 to: Cel strategiczny I. Wzmocnienie potencjału dziedzictwa kulturowego województwa lubelskiego jako elementu rozwoju społeczno – gospodarczego regionu Cel operacyjny 1. Ochrona zabytków materialnych i opieka nad zabytkami materialnymi. Cel operacyjny 2. Ochrona niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Cel strategiczny II. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego Lubelszczyzny w działaniach promocyjnych i edukacyjnych wpływających na rozwój społeczno – ekonomiczny Cel operacyjny 1. Edukacja w zakresie dziedzictwa kulturowego Lubelszczyzny Cel operacyjny 2. Promocja dziedzictwa kulturowego Lubelszczyzny. <i>Program opieki nad zabytkami w Gminie Mircze</i> koreluje z założeniami cytowanego opracowania.
3.	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (Uchwała Nr XI/162/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 października 2015r.)	Plan wymienia najważniejsze walory kulturowe i czynniki wpływające na rozwój kultury województwa. Dokonano podziału na zabytki archeologiczne, odrębności etniczne, regiony architektoniczne, szlaki handlowe, sieć osadniczą (z miastami historycznymi i układami urbanistycznymi), budownictwo obronne, zabytki sakralne, zespoły rezydencjonalne, miejsca pamięci. Przedstawiono działalność kulturalną prowadzoną na terenie województwa Lubelskiego. Plan jako kluczowy cel rozwoju wybrał poprawę jakości zagospodarowania regionu prowadzącą do podnoszenia jego atrakcyjności rozwojowej i jakości warunków życia. Aby do osiągnąć zaleca się w kwestii ochronny dziedzictwa kulturowego m.in.: - poprawę jakości środowiska kulturowego poprzez ochronę wartości regionalnych, rewaloryzację zasobów zabytkowych, kształtowanie rozwoju w ciągłości (kontynuacji) historycznej i kulturowej, - porządkowanie struktury przestrzennej celem optymalizacji intensywności zabudowy i poprawy estetyki krajobrazu województwa Spśród założeń polityki rozwoju wydzielono zadania komplementarne dla zadań polityki przestrzennej. Obejmują one następujące zadania:

	- rewitalizację bazy ekonomicznej miast i restrukturyzację dzielnic przemysłowych, - rewitalizację centrów miast historycznych i zabytkowych, - wzmocnienie rozwoju małych miast i ośrodków gminnych, - wspomaganie wielofunkcyjności rozwoju wsi realizację polityki przestrzennej obejmującej poprawę ładu przestrzennego i koncentrację osadnictwa wiejskiego. W kwestii kultury i dziedzictwa narodowego przyjęto cele wiodące tj.: - tworzenie warunków ochrony i promowania dziedzictwa regionu jako platformy spotkania dwóch najważniejszych tradycji kulturowych Europy łacińskiej i bizantyjskiej, - kształtowanie tożsamości mieszkańców regionu poprzez pielęgnowanie własnej historii, tradycji i kultury ludowej. Cele strategiczne: - tworzenie warunków powszechnej dostępności dóbr kultury, niezależnie od środowiska społecznego i miejsca zamieszkania, - rozwój dóbr kultury i aktywności kulturalnej w regionie. Główne kierunki i priorytety działań wyznaczone w zakresie ochrony obiektów dziedzictwa kulturowego to prowadzenie ochrony konserwatorskiej poprzez: - konserwację będącą działaniem zmierzającym do permanentnego utrzymania zabytków w stanie gwarantującym zachowanie ich wartości, - rewaloryzację i adaptację do nowych funkcji, - „kontynuację”, tj. tworzenie współczesnego otoczenia zabytków w nawiązaniu do tradycji. Dla obiektów i zespołów objętych ścisłą ochroną konserwatorską (wpisanych do rejestru zabytków) ustalono: - zachowanie zabytków w ich obecnej formie przestrzennej wraz z ich najbliższym otoczeniem, - utrzymanie w miarę możliwości pierwotnych funkcji obiektów zabytkowych (dopuszcza się możliwość dokonania zmian w sposobie użytkowania, o ile zostaną zaakceptowane przez służby konserwatorskie), - użytkowanie gwarantujące zachowanie i utrzymanie zabytku, - przywracanie, w miarę możliwości, utraconych wartości obiektom przy poprawie standardu funkcjonalnego i technicznego, - zagospodarowanie terenów otaczających w sposób zgodny z zabytkowym charakterem obiektu, - zagwarantowanie stref ochrony krajobrazowej i osi widokowych, stref ekspozycji i stref obserwacji archeologicznej, - pozyskiwanie inwestorów zainteresowanych zagospodarowaniem i rewaloryzacją obiektów zabytkowych. Dla obiektów i obszarów posiadających wartości zabytkowe, chronionych poprzez plany miejscowe, ustalono: - zachowanie, w miarę możliwości, w celu utrzymania tożsamości kulturowej miejsca, - użytkowanie gwarantujące zachowanie i utrzymanie zabytku, - w przypadku koniecznej rozbiórki obiektu opracowanie dokumentacji fotograficznej i skróconej inwentaryzacji
--	--

		architektonicznej w celu uzyskania zgody na rozbiórkę, - obejmowanie ochroną na mocy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (prawo lokalne), - eksponowanie obiektów w krajobrazie i odpowiednie zagospodarowanie terenów otaczających, - zachowanie istniejących stref ochrony krajobrazowej i osi widokowych, - podnoszenie jakości funkcjonalnej i technicznej obiektów.
--	--	---

4. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

4.1. Relacje programu opieki nad zabytkami z dokumentami na poziomie lokalnym (gminnym)

Program opieki nad zabytkami Gminy Mircze na lata 2023-2026 koreluje z założeniami i celami dokumentów strategicznych i/lub planistycznych na poziomie lokalnym (gminnym).

Tabela 3: Relacje programu opieki nad zabytkami z dokumentami na poziomie lokalnym (gminnym)

Lp.	Nazwa dokumentu	Nawiązanie do zapisów dokumentów strategicznych i/lub planistycznych na poziomie lokalnym (gminnym)
DOKUMENTY LOKANE		
1.	1. Studium Uwarunkowań i kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Mircze	W studium ustalono następujące zalecenia mające pomóc w ochronie dóbr kultury: ➤ W stosunku do obiektów i zespołów objętych ścisłą ochroną konserwatorską: - zachowanie zabytków w ich obecnej formie przestrzennej wraz z ich najbliższym otoczeniem, o utrzymanie w miarę możliwości pierwotnych funkcji obiektów zabytkowych, - użytkowanie gwarantujące zachowanie i utrzymanie zabytku – przywracanie w miarę możliwości dawnej świetności obiektom przy jednoczesnej poprawie standardu funkcjonalnego i technicznego, o eksponowanie w krajobrazie i odpowiednie zagospodarowanie terenów otaczających, - zachowanie istniejących stref ochrony widokowej, krajobrazowej i osi widokowych, o zatwierdzenie projektu wszelkich prac inwestycyjnych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, - przypadku prowadzenia robót ziemnych istnieje możliwość dokonania odkryć zabytków i obiektów archeologicznych – obowiązuje ochrona znalezisk, ich zabezpieczenie i powiadomienie WZK o objęcie ochroną na mocy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (prawo lokalne), - prowadzenie bieżących prac porządkowych i pielęgnacyjnych. ➤ Dla obiektów i terenów znajdujących się w ewidencji konserwatorskiej ustala się: - zachowanie w miarę możliwości w celu utrzymania tożsamości kulturowej miejsca, o użytkowanie gwarantujące zachowanie i utrzymanie zabytku,

		- poprawa stanu funkcjonalnego i technicznego obiektów, - sprawowanie nadzoru konserwatorskiego (który określi warunki ochrony) przy pracach ziemnych, na terenach rozpoznanych stanowisk archeologicznych, - eksponowanie obiektów w krajobrazie i odpowiednie zagospodarowanie terenów otaczających, - zachowanie istniejących stref ochrony widokowej i krajobrazowej, - uzgodnienie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków projektu wykonania wszelkich prac inwestycyjnych, - w przypadku prowadzenia robót ziemnych istnieje możliwość dokonania odkryć zabytków i obiektów archeologicznych- obowiązuje ochrona znalezisk, ich zabezpieczenie i powiadomienie WZK o objęcie ochroną na mocy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (prawo lokalne), - pozyskiwanie inwestorów zainteresowanych zagospodarowaniem i rewaloryzacją obiektów zabytkowych, - utrzymanie nieczynnych cmentarzy wyznaniowych z zachowaniem nagrobków, drzewostanu, alejek i prowadzenie bieżących prac pielęgnacyjnych, - rozszerzanie prawnej ochrony obiektów i zespołów. W studium zwrócono uwagę na zachowanie spójnego krajobrazu, aby ten cel osiągnąć zalecono: kontynuowanie tradycyjnych form osadnictwa, utrzymanie regionalno-historycznej skali i struktury osadnictwa, skupianie zabudowy na zasadzie dogęszczania istniejącej struktury jednostek osadniczych, bądź lokalizowania nowej zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie już istniejącej, otaczanie wysoką zielenią zabudowy wiejskiej i obiektów dysharmonijnych, preferowanie zabudowy nawiązującej do regionalnej tradycji formy i materiałów elewacyjnych, utrzymanie historycznej linii zabudowy w Kryłowie, utrzymanie istniejących kapliczek i figur przydrożnych, powołanie formy ochrony krajobrazu kulturowego w Kryłowie (rezerwat kulturowy - na wyspie i park kulturowy w osadzie). Wystosowano też postulat utrzymania ciągłości tradycji i tożsamości ludności poprzez jej identyfikację z miejscem zamieszkania, co wiąże się z ochroną wszelkich przejawów działalności kulturowej i kulturotwórczej, tradycji, obrzędów, stroju ludowego oraz współczesnych form kontynuacji tradycji lokalnych poprzez: - popieranie inicjatyw istniejących instytucji kulturotwórczych, - kontynuowanie tradycji twórczości ludowej, - utrzymanie gminnej biblioteki publicznej i ośrodka kultury, - wspieranie współczesnej działalności kulturotwórczej.
2.	Plan zagospodarowania przestrzennego	UCHWAŁA NR XIX/152/2020 RADY GMINY MIRCZE z dnia 30 września 2020 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Mircze. Zmianą miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Mircze objęte są obszary w obrębach: 1) Górka-Zabłocie Kolonia, 2) Kryłów,

	3) Małków-Kolonia, 4) Małków PGR, 5) Marysin-Kolonia, 6) Mircze, 7) Modryń, 8) Mołożów-Kolonia, 9) Smoligów, 10) Stara Wieś, 11) Szychowice RSP, 12) Tuczapy, 13) Wiszniów. Uchwała wprowadza następujące zapisy w zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych oraz dóbr kultury współczesnej: 1. Obszar objęty zmianą planu oznaczony symbolem terenu 2U w Kryłowie położony jest w obrębie układu urbanistycznego Kryłowa, który jest wpisany do gminnej ewidencji zabytków, a w granicach tego terenu znajduje się wpisany do gminnej ewidencji zabytków budynek użytkowany jako szkoła. 2. W odniesieniu do budynku szkoły, wymienionego w ust. 1, wszelkie działania w zakresie: prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych, prowadzenia badań konserwatorskich, badań archeologicznych, przemieszczania zabytku, dokonywania podziałów zabytku, zmiany przeznaczenia lub sposobu korzystania z zabytku, umieszczania na zabytku urządzeń technicznych, tablic, reklam oraz napisów, podejmowania innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku – wymagają zachowania wymogów oraz spełnienia warunków wynikających z przepisów odrębnych, odnoszących się do obiektów zabytkowych. 3. Ochrona układu urbanistycznego Kryłowa, o którym mowa w ust. 1, powinna polegać na użytkowaniu gwarantującym zachowanie i utrzymanie zabytku oraz eksponowaniu w krajobrazie budynku zabytkowego poprzez służące temu celowi zagospodarowanie terenu. 4. Cały teren 3U w Małkowie-Kolonii położony jest w granicach wyznaczonego stanowiska archeologicznego, figurującego w gminnej ewidencji zabytków. 5. Prowadzenie w obrębie wyznaczonych stanowisk archeologicznych prac ziemnych oraz realizacja zamierzeń inwestycyjnych, którym towarzyszą prace ziemne oraz przekształcenia naturalnego ukształtowania terenu wymagają zachowania procedur wynikających z przepisów odrębnych. 6. Jeżeli zostanie znaleziony przedmiot na terenach objętych niniejszą uchwałą, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem archeologicznym, obowiązują zasady wynikające z przepisów odrębnych. 7. Na obszarze objętym zmianą planu nie występują tereny i obiekty wymagające ochrony jako krajobrazy kulturowe oraz dobra kultury współczesnej.
--	--

3.	Strategia Rozwoju Gminy Mircze na lata 2021 – 2027	Dokument został przyjęty UCHWAŁĄ NR XXXI/258/2022 RADY GMINY MIRCZE z dnia 28 czerwca 2022 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Mircze na lata 2021 – 2027. Opracowanie definiuje wizję rozwoju gminy: „Gmina Mircze gminą o wysokim standardzie życia i dogodnych warunkach do prowadzenia działalności gospodarczej, ukierunkowaną na zrównoważony rozwój i optymalne wykorzystanie posiadanych zasobów.” oraz misję: „Optymalne wykorzystanie posiadanych zasobów i potencjału w procesie zrównoważonego rozwoju, ukierunkowane na podniesienie atrakcyjności Gminy dla mieszkańców, przedsiębiorców i turystów.” Opracowanie określa również następujące cele strategiczne: I. Racjonalne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni; II. Rozwój przedsiębiorczości i nowoczesnego rolnictwa w oparciu o posiadane zasoby i potencjał; III. Rozwój sfery społecznej Gminy; Program opieki nad zabytkami w szczególności koreluje z celem strategicznym I, tu w szczególności z celem operacyjnym I.3. Poprawa jakości i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni wraz z ochroną zasobów dziedzictwa kulturowego oraz z celem strategicznym III, tu w szczególności z celem operacyjnym III.3. Rozwój oferty kulturalnej, edukacyjnej i społecznej.
4.	Program Rewitalizacji Gminy Mircze na lata 2017 - 2023	Program Rewitalizacji Gminy Mircze określa następujące cele i kierunki działań: Cel główny 1. Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców 1.1. Kierunek: Zwiększanie aktywności mieszkańców na rzecz rozwoju lokalnego, tworzenie warunków dla inicjatyw społecznych oraz powstawania i rozwoju lokalnych społeczności; 1.2. Kierunek: Ułatwienie mieszkańcom dostępu do edukacji, kultury, sztuki, rozrywki, sportu i rekreacji oraz wypoczynku. Cel główny 2. Rozwój infrastruktury sportowej, turystycznej i rekreacyjnej; 2.1. Kierunek: Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w celach turystyczno-rekreacyjnych; 2.2. Kierunek: Dbłość o estetykę obszarów przeznaczonych do celów sportowych; 2.3. Kierunek: Działania na rzecz promocji gminy. Cel główny 3. Integracja i aktywizacja lokalnej społeczności 3.1. Kierunek: Stworzenie warunków infrastrukturalnych wspierających rozwój, integrację oraz aktywność lokalnej społeczności; 3.2. Kierunek: Działania na rzecz rewitalizacji budynków użyteczności publicznej. Cel główny 4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i bezrobociu 4.1 Kierunek: Realizacja przedsięwzięć podnoszących poziom kwalifikacji i umiejętności mieszkańców.

		Cel główny 5. Modernizacja infrastruktury technicznej wraz z towarzyszącą oraz przestrzeni publicznej 5.1. Kierunek: Dbłość o estetykę obiektów oraz terenów publicznych i prywatnych z poszanowaniem kontekstu społecznego, kulturowego; 5.2. Kierunek: Kształtowanie przestrzeni publicznych przyjaznych mieszkańcom oraz prowadzenie działań eliminujących chaos przestrzenny, w tym: Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców Rozwój infrastruktury sportowej, turystycznej i rekreacyjnej Integracja i aktywizacja lokalnej społeczności Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i bezrobociu Modernizacja infrastruktury technicznej wraz z towarzyszącą oraz przestrzeni publicznej • budowa i przebudowa dróg oraz infrastruktury towarzyszącej, • modernizacja oświetlenia ulicznego, • budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Program opieki nad zabytkami w szczególności realizuje założenia celów głównych 2 i 5.
--	--	---

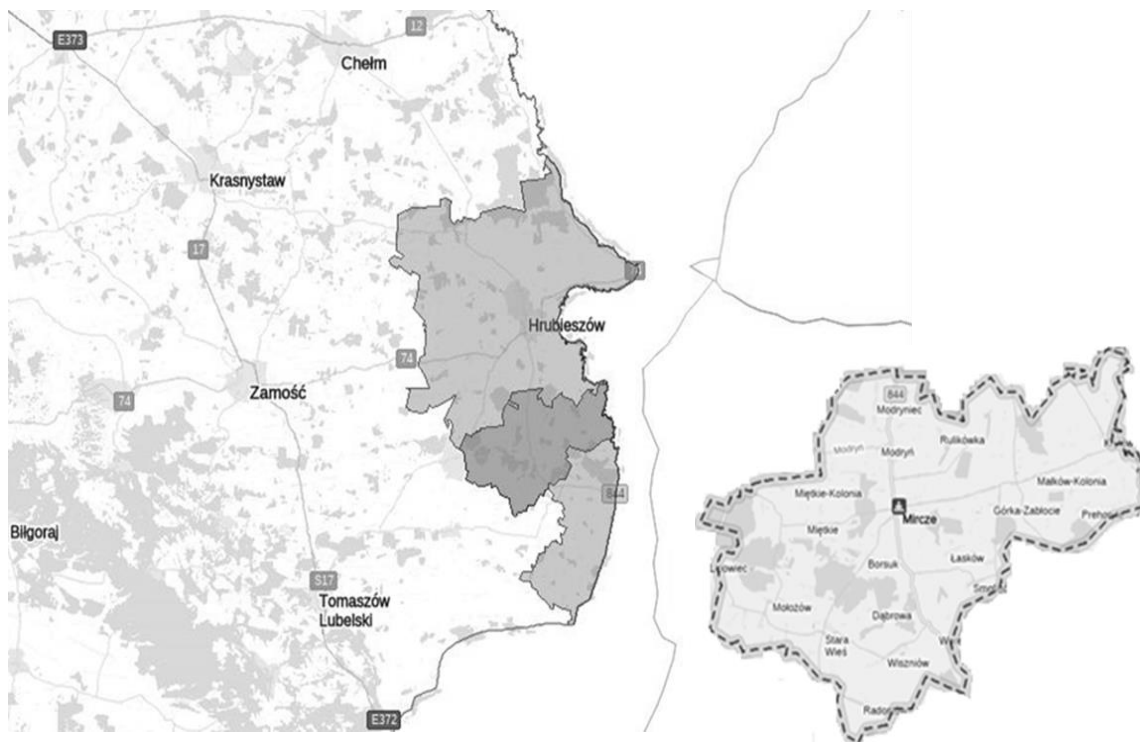
4.2. Charakterystyka zasobów oraz analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego

Gmina Mircze usytuowana jest we wschodniej części województwa lubelskiego, w powiecie hrubieszowskim i graniczy z:

- gminami powiatu hrubieszowskiego: Hrubieszów, Werbkowice i Dołhobyczów,
- z gminami powiatu tomaszowskiego: Tyszowce i Telatyn,
- od wschodu przylega do granicy polsko-ukraińskiej na rzece Bug, sąsiadując zarazem z rejonem Iwaniczi na Ukrainie.

Od miasta powiatowego Hrubieszów oddalona jest o około 20 km, od stolicy województwa Lublina o około 130 km, a od Warszawy 320 km. Gmina Mircze zajmuje powierzchnię 235 km², co stanowi 18,53% powierzchni powiatu hrubieszowskiego i jest jedną z największych obszarowo jednostek administracyjnych w województwie. Gmina Mircze leży poza głównymi szlakami komunikacyjnymi. Przez Gminę przebiega droga wojewódzka 844 relacji Chełm – Hrubieszów – Dołhobyczów – granica państwa, która prowadzi do międzynarodowego przejścia granicznego Dołhobyczów – Uhrynów. Przez Gminę przebiega 13 dróg powiatowych.

Gmina Mircze podzielona jest terytorialnie na 29 sołectw (30 miejscowości) i zamieszkiwana według danych statystycznych Urzędu Gminy z 31.12.2022 roku przez 6 671 mieszkańców. W skład Gminy Mircze wchodzi sołectwa: Ameryka, Andrzejówka, Borsuk, Dąbrowa, Górka-Zabłocie, Kryłów, Kryłów-Kolonia, Łasków, Małków, Małków-Kolonia, Marysin, Miętkie, Miętkie-Kolonia, Mircze, Modrynec Wschodni, Modrynec Zachodni, Modryń, Modryń-Kolonia, Mołożów, Mołożów-Kolonia, Prehoryle, Radostów, Rulikówka, Smoligów, Stara Wieś, Szychowice, Tuczały, Wereszyn, Wiszniów. Miejscowości bez statusu sołectwa: Szychowice Nowe, Małków Nowy.

Ilustracja 1: Lokalizacja Gminy Mircze, oprac. własne na podstawie źródeł internetowych

Obszar Gminy Mircze położony jest na obszarze dwóch jednostek fizyczno-geograficznych: Kotliny Hrubieszowskiej i Grzędy Sokalskiej, które należą do Wyżyny Wołyńskiej. Zasadniczą część Gminy leżącą na obszarze Kotliny Hrubieszowskiej stanowi równina denudacyjna, która wytworzyła się na mało odpornych górnokredowych skałach krasowiejących. Głównymi formami terenu są faliste równiny denudacyjne i wznoszące się nad nimi kilku – kilkunastometrowej wysokości garby zbudowane z bardziej odpornych skał. Rzędne terenu w obrębie równin zawierają się pomiędzy 200,0 a 210,0 m n.p.m., natomiast w obrębie garbów przekraczają 230,0 m n.p.m. Cały teren Gminy Mircze znajduje się w dorzeczu rzeki Bug – największą rzeką tego regionu, która stanowi granicę pomiędzy Polską i Ukrainą.

Na terenie Gminy Mircze dominują przede wszystkim czarnoziemy, gleby brunatne. Występują tu także gleby pseudobielicowe wykształcone na utworach lessowych, lessopodobnych pyłowych i piaszczystych a także rędziny powstałe ze skał górnej kredy (mastrychtu). W dolinach rzecznych i obniżeniach dolinnych natomiast występują gleby bielicowe, czarne ziemie, mady oraz gleby organiczne: mułowo–torfowe, torfowo–murszowe i torfowe. Wskazane gleby mają wysokie wartości przyrodnicze i użytkowe. Wśród gruntów rolnych dominują gleby klasy II i III a, natomiast wśród użytków zielonych gleby klasy II i IV.

Gmina Mircze jest obszarem, który w przeważającej części wykorzystywany jest pod działalność rolniczą. Jednocześnie należy do średnio zalesionych gmin powiatu hrubieszowskiego. W 2020 roku lasy zajmowały powierzchnię 3 039,13 ha, co stanowiło 12,8% powierzchni gminy, a lesistość opisywanego obszaru była mniejsza niż średnia dla powiatu hrubieszowskiego (13,1%) oraz województwa lubelskiego (23,4%).

Na terenie gminy zlokalizowane są ostoje europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 (dwie ptasie i habitatowe):

➤ Dolina Środkowego Bugu PLB060003 - ostoja ta obejmuje długi fragment naturalnej doliny Bugu wyciętej w równinach Polesia Wołyńskiego i Polesia Podlaskiego, Diagnoza do Strategii Rozwoju Gminy Mircze na lata 2021-2027 58 Diagnoza do Strategii Rozwoju Gminy Mircze na lata 2021-2027 została opracowana przez firmę Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. stanowiącej na tym odcinku granicę;

➤ Ostoja Tyszowiecka PLB060011 – położona na północy powiatu, obejmująca dolinę rzeki Sieniochy z przyległymi terenami;

➤ Zachodniowołyńska Dolina Bugu PLH060035 – obejmująca dwa lewobrzeżne fragmenty doliny Bugu, które ciągną się aż do granicy państwowej;

➤ Lasy Dołhobyczowskie PLH060103 – obszar składający się z trzech fragmentów kompleksów leśnych

w leśnictwach Dołhobyczów (Las Dołhodeby) i Witków (Las Zabłocie i część uroczyska Witków);

➤ Lasy Mirczańskie PLH060104 – niewielki kompleks leśny na skraju doliny Bugu, zlokalizowany na wschód od wsi Szystowice i na północ od Kolonii Nieszcza;

➤ Adelina PLH060084 – ostoja siedliskowa o powierzchni 483,7 ha, obejmująca część kompleksu leśnego oraz śródleśne i przyleśne łąki w dolinkach dopływu Huczwy.

Infrastrukturę techniczną na terenie gminy tworzą:

➤ 38,4 km sieć wodociągowa – około 25,40% gospodarstw domowych jest podłączonych do sieci, pozostałe korzystają ze studni kopalnych oraz ze studni głębinowych;

➤ 24,8 km sieci kanalizacyjnej.

W gminie Mircze brak sieci gazowej i ciepłowniczej.

W ramach zadań własnych Gmina Mircze zaspokaja podstawowe potrzeby w zakresie szkolnictwa podstawowego o ustawowym obowiązku kształcenia. Na terenie gminy działają następujące placówki oświatowe:

➤ Publiczna Szkoła Podstawowa im. Bolesława Prusa w Mirczu,

➤ Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Wiszniowie,

➤ Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Rozwoju Wsi Szychowice,

➤ Szkoła Podstawowa im. Batalionów Chłopskich w Kryłowie.

Na terenie gminy działa Gminny Ośrodek Kultury w Mirczu (GOK), który powstał 1 stycznia 1994 roku z połączenia Ośrodka Kultury Samorządowej z Wiejskim Domem Kultury, do którego weszły biblioteki sieci gminnej (Gminna Biblioteka Publiczna w Mirczu i jej dwie filie). Prowadzi on działalność kulturalno-oświatową i rozrywkową. Nadzór nad działalnością sprawuje Wójt Gminy natomiast osobą kierującą jest Dyrektor. Do podstawowych zadań Centrum Kultury należy:

- organizacja różnych form edukacji kulturalnej i wychowania przez sztukę,

- organizacja konkursów, festiwali, spektakli, wystaw itp.,

- organizowanie kół zainteresowań, zespołów,

- współdziałanie z instytucjami i organizacjami społecznymi w zakresie lepszego zaspokajania potrzeb kulturalnych,

- rozwijanie i zaspokajanie potrzeb czytelniczych społeczeństwa.

Istotną rolę w życiu kulturalnym gminy odgrywają organizacje pożytku publicznego. Na terenie Gminy Mircze działają następujące podmioty:

- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Szychowice,

- Ochotnicza Straż Pożarna w Kryłowie,

- Ochotnicza Straż Pożarna w Modryniu,

- Gminny Klub Sportowy "Andoria" w Mirczu,

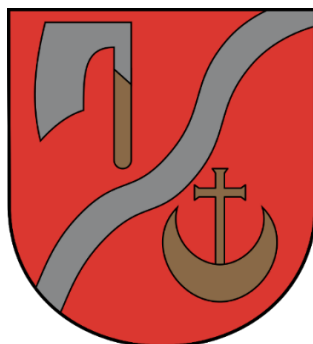
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kolonii Miętkie,

- Ochotnicza Straż Pożarna w Modryńcu,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kolonii Modryń,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Smoligowie,
- Ochotnicza Straż Pożarna z siedzibą w Szychowicach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Mirczu,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Starej Wsi,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Wiszniowie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Mołożowie,
- Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy Nasz Dom w Modryniu,
- Gminny Ludowy Klub Rekreacyjno-Sportowy "OLIMP" w Mirczu,
- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Borsuk.

Znaki i symbole

Herb gminy został wprowadzony do polskiego ustroju heraldycznego na mocy ustawy o samorządzie terytorialnym z 8 III 1990 r. Herb przedstawia na tarczy w polu czerwonym dzielonym z lewa w skos srebrną linią falistą z lewej strony złoty księżyc barkiem w dół z krzyżem, z prawej strony natomiast srebrny topór ze złotą rękojeścią. Linia falista nawiązuje do rzeki Bug, topór to godło z herbu Topór, a księżyc nawiązuje do herbu Szeliga, będącego również herbem Kryłowa. Projektantem herbu jest dr Piotr Dymmel.

Ilustracja 2: Herb Gminy Mircze

Flaga gminy została ustanowiona uchwałą nr XVIII/95/99 z 30 grudnia 1999. Jest to prostokątny płat tkaniny o proporcjach 5:8, podzielony na trzy poziome pasy: biały, czerwony i żółty w stosunku 2:1:2. W jego centralnej części umieszczono herb gminy.

Ilustracja 3: Flaga Gminy Mircze

Historia osadnictwa¹

Gmina Mircze usytuowana jest w południowo – wschodniej części województwa lubelskiego, w powiecie hrubieszowskim, tuż przy granicy z Ukrainą. W jej skład wchodzi następujące miejscowości: Ameryka, Andrzejówka, Borsuk, Dąbrowa, Górka-Zabłocie, Kryłów, Kryłów Kolonia, Łasków, Małków, Małków-Kolonia, Małków Nowy, Marysin, Miętkie, Miętkie Kolonia, Mircze, Modrynec (sołectwa: Modrynec Wschodni i Modrynec Zachodni), Modryń, Modryń-Kolonia, Mołożów, Mołożów-Kolonia, Prehoryle, Radostów, Rulikówka, Smoligów, Stara Wieś, Szychowice, Szychowice Nowe, Tuczały, Wereszyn, Wiszniów. Gmina Mircze sąsiaduje z 6 gminami: Dołhobyczów, Hrubieszów, Łaszczów, Telatyn, Tyszowce, Werbkowice oraz z Ukrainą od wschodu. Większą część terenu Gminy Mircze stanowią użytki rolne. Siedzibą władz jest miejscowość Mircze.

Znaki bytowania ludzkiego na omawianym obszarze sięgają ostatniego okresu epoki kamienia – wyniki badań archeologicznych wskazują, że już w okresie neolitu teren dzisiejszej Gminy Mircze był zamieszkanym przez ludzi.

Do jednych z najstarszych miejscowości na obszarze Gminy Mircze należą Kryłów, Mircze i Modryń. Miejscowość Mircze, aktualnie będąca siedzibą władz gminnych należała kiedyś do staropolskiego powiatu bełskiego. Około roku 1413 - 1420 została odebrana miejscowym książętom za niezłożenie hołdu królowi Władysławowi Jagielle i zwrócona im dopiero w roku 1430. Przed 1445 roku wieś znajdowała się w posiadaniu Wojciecha z Gostomi z Ziemi Rawskiej, a następnie podkomorzego bełskiego Gotarda z Mirczowa. W roku 1458 Mircze otrzymał Jan Tęczyński. Nadanie wsi dla Jana Tęczyńskiego nie zostało jednak zrealizowane, a w latach 1450 - 1484 właścicielem Mircza był Wojciech Mirecki. W roku 1531 wieś Mircze należała do katolickiej parafii w Nabrożu.

W roku 1564 wieś Mircze zajmowała 6 łanów, czyli 100,8 ha gruntów ornych. W 1578r. rejestr poborowy notował kilku właścicieli Mircza: Szymon Mirecki, Jerzy Mirecki, Jan Laskowski, Jan Mirecki. Od 1825 roku Mircze miało kilku właścicieli, kiedy to za 260 000 zł wieś kupił Wincenty Rulikowski. W 1845 roku Władysław Rulikowski założył w Mirczu cukrownię. Fabryka zajmowała 7 morgów, czyli około 4 hektarów. Po Władysławie, Mircze odziedziczył syn Wincenty. W 1915 roku dwór i cukrownia została spalona przez wycofujące się wojska rosyjskie, ruiny budynków zostały rozebrane po 1930 roku. Na początku drugiej ćwierci wieku XIX liczyła 121 domów i 868 mieszkańców, zaś w okresie międzywojennym Mircze było największą wsią powiatu hrubieszowskiego. Według spisu

¹ Historia gminy na podstawie wg opracowania dr Piotr Dymmel, źródło:
http://www.mircze.pl/asp/pl_start.asp?typ=14&sub=5&menu=24&strona=1

powszechnego z 1921 roku, w 250 domach zamieszkiwało w Mirczu 1.404 mieszkańców, wśród których było 77 Żydów i 401 Ukraińców.

Do roku 1932 Mircze było siedzibą gminy. Po reformie administracyjnej funkcję tę przejęło Miętkie. Podczas II wojny światowej ludność polska Mircza była terroryzowana przez nacjonalistów ukraińskich. W styczniu i marcu 1943 roku część polskiej ludności Mircza została wysiedlona przez hitlerowców, którzy opuszczone gospodarstwa zasiedlili Ukraińcami. W 1991 roku w Mirczu zameldowanych było 1478 mieszkańców powierzchnia wsi to 1639,91 ha. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego (BDL) z 30.06.2022 roku w Gminie Mircze zameldowanych jest 6 313 osób, w tym 3 189 kobiet.

Na szczególną uwagę zasługuje Kryłów. Początki osadnictwa na wyspie na rzece Bug, na terenie Kryłowa datuje się na 5500 - 5200 r p.n.e. We wspomnianej lokalizacji znajdował się drewniany gród, będący częścią Grodów Czerwieńskich. Najstarsze wzmianki pisemne i zabytki, które przetrwały do naszych czasów, pozwalają datować początki miasta Kryłów na XV wiek. Jednym z pierwszych właścicieli miejscowości miał być już w roku 1430 książę kobryński Roman Lubartowicz. Następnie od 1458 roku obszar ten przeszedł we władanie rodziny Tęczyńskich. W 1497 roku ówczesny właściciel Kryłowa Mikołaj Tęczyński został nominowany na starostę i wojewodę ruskiego. W tym to okresie wymieniony wyżej Mikołaj Tęczyński rozpoczął budowę murowanego zamku, którego pozostałości istnieją do dnia dzisiejszego, a sama miejscowość w 1523 roku została podniesiona do rangi miasta. Kolejnym właścicielem tych ziem był syn Tęczyńskiego – Jan, który dokończył dzieło ojca. Po nim majątek odziedziczyła jego córka Zofia, będąca żoną protestanta Stanisława Ostrogora. Małżeństwo z kalwinem spowodowało rozwinięcie działalności o charakterze protestanckim. W tym czasie na terenie obecnej Gminy Mircze założony został zbór kalwiński i słynne gimnazjum.

Późniejsi właściciele majątku kryłowskiego to Radziejowscy, którzy przejęli te ziemie w 1642 roku. O randze majątku może świadczyć pobyt na zamku takich osobistości jak: król Jan Kazimierz, jeszcze hetman Jan Sobieski lub wysłannik papieski Cuzani, który wręczył Michałowi Radziejowskiemu na zamku właśnie kapelusz kardynalski.

Wśród kolejnych właścicieli Kryłowa wymienić należy: Krzysztofa Towiańskiego, rodzinę Prażmowskich, Józefa Jeżewskiego, rodzinę Chrzanowskich i Horodyskich.

Po powstaniu styczniowym w roku 1869 Kryłów traci prawa miejskie na mocy ukazu cara. W XIX wieku liczba ludności obszaru wynosiła około 1200 osób. Polacy stanowili tylko niewielką część mieszkańców miejscowości, połowa mieszkańców była narodowości Żydowskiej, pozostali byli Ukraińcami. Choć głównym źródłem utrzymania było rolnictwo, rybołówstwo i rzemiosło, w XIX wieku działał browar produkujący 7000 wiader piwa rocznie.

Wojny, zwłaszcza II wojna światowa osłabiły stanowczo miejscowość. Z 3000 mieszkańców zamieszkujących Kryłów przed I wojną światową, w 1944 roku zostało jedynie 300 osób. Tuż po zakończeniu wojny w marcu 1945 roku w Kryłowie miała miejsce krwawa zbrodnia, która polegała na mordzie m.in. Stanisława Basaja, funkcjonariuszy MO oraz cywilów przez UPA. Dziś pamięć o pomordowanych została upamiętniona pomnikiem.

Należy wspomnieć, że chronologię średniowieczną mają również inne wsie na terenie obecnej Gminy Mircze, na przykład Stara Wieś o rodowodzie XV - wiecznym. Mircze jest wzmiankowane już w początkach wieku XV.

Podczas II wojny światowej okupanci niemieccy oraz nacjonaści ukraińscy dokonywali eksterminacji ludności polskiej. Wśród mieszkańców gminy Mircze dokonywano licznych aresztowań, mordów lub wywożenia do obozów koncentracyjnych. Dokonano pacyfikacji kilku wiosek których mieszkańcy

zostali wywiezieni na roboty przymusowe do Rzeszy lub przeznaczeni na zagładę w obozach. W obronie prześladowanej ludności stanęli Żołnierze Batalionów Chłopskich i Armii Krajowej.

Po zakończeniu działań wojennych Polska uzyskała nowe granice, w wyniku czego Gmina Mircze graniczy z Ukrainą. W latach 1975-1998 gmina położona była w województwie zamojskim. Po reformie administracyjnej aż do dnia dzisiejszego należy do województwa lubelskiego.

4.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony, zabytki w gminnej ewidencji zabytków

Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. oraz rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem, ewidencja jest prowadzona w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gmin. W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
- inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Głównym celem prowadzenia ewidencji zabytków jest zebranie i opracowanie najistotniejszych informacji o obiektach zabytkowych niezbędnych do prowadzenia planowej polityki konserwatorskiej w zakresie:

- wpisów do rejestru zabytków,
- współpracy konserwatora przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- prac remontowo – budowlanych,
- dofinansowania prac konserwatorskich.

Zgodnie z art. 39, ust.3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz.U. z 2020 r. poz. 1333), w stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje organ administracji architektoniczno-budowlanej w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Wojewódzki konserwator zabytków jest obowiązany zająć stanowisko w sprawie wniosku o pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektów budowlanych, w terminie 30 dni od dnia jego doręczenia. Niezajęcie stanowiska w tym terminie uznaje się jako brak zastrzeżeń do przedstawionych we wniosku rozwiązań projektowych.

Tabela 4: Wykaz zabytków nieruchomych tj. zabytków architektury i urbanistyki na terenie Gminy Mircze

ZABYTKI NIERUCHOME				
LP	MIEJSCOWOŚĆ	NAZWA OBIEKTU	DATA	ID, SYGNATURA WPISU DO REJESTRU
1.	Kryłów	Cmentarz parafialny (grzebalny)		A/1569
2.	Kryłów	Kaplica cmentarna		A/1569
3.	Kryłów	Cmentarz żydowski	I poł. XIX w.	
4.	Kryłów	Dzwonnica przy kościele parafialnym p.w. Narodzenia N.M.P.	1860 r.	A/1486
5.	Kryłów	Kościół parafialny pod wezwaniem narodzenia N.M.P.	1855-1859 r.	A/1486

6.	Kryłów	Cmentarz przykościelny		A/1486
7.	Kryłów	Ogrodzenie kościoła z kapliczką i bramą, Parafia rzym.-kat. P.w. N.M.P w Kryłowie	Lata 60. XX w.	A/1486
8.	Kryłów	Budynek dawnej plebanii rzymskokatolickiej	Pocz. XX w.	
9.	Kryłów, ul. Hrubieszowska	Ogród klasztoru Reformatów z murem ogrodzenia	Po 1763 r.	A/1541
10.	Kryłów	Brama parkowa z mieszkaniem odźwiernego	II poł. XIX w.	A/374
11.	Kryłów	Park dworski	XIX w.	A/374
12.	Kryłów	Dawny urząd gminy i areszt	XIX w.	
13.	Kryłów	Młyn	1911 r.	
14.	Kryłów Kolonia	Figura św. Mikołaja z wilkiem i źródłem	XVIII/XIX w.	
15.	Kryłów	Zespół zamkowy na wyspie, (ruiny zamku - w obrębie ziemnych i murowanych umocnień obronnych)	Kon. XV w.	A/370
16.	Kryłów 12	Szkoła podstawowa	IV ćw. XIX w.	
17.	Łasków	Cmentarz prawosławny	XIX w.	
18.	Małków Kolonia	Cmentarz prawosławny	Ok. XIX w.	
19.	Małków	Kościół parafialny p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy	1934 r.	
20.	Miętkie	Cmentarz prawosławny	Ok. XIX w.	
21.	Miętkie	Park		
22.	Mircze, ul. Kryłowska 32	Urząd pocztowy, dawny areszt gminny	IV ćw. XIX w.	A/1303
23.	Mircze, ul. Kryłowska 34	Budynek urzędu gminy	IV ćw. XIX w.	A/1303
24.	Mircze, ul. Ogrodowa 2	Budynek dawnej szkoły podstawowej		A/1303
25.	Mircze, ul. Lipowa 3C	Rezydencja dyrektora cukrowni	IV ćw. XIX w.	
26.	Mircze	Stawy dworskie	Poł. XIX w.	
27.	Mircze, ul. Młyńska	Dom młynarza	1925 r.	
28.	Mircze	Dzwonnica	1814 r.	A/198
29.	Mircze	Cerkiew greckokatolicka parafialna p.w.ś.ś. Kosmy i Damiana, obecnie kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. Zmartwychwstania Pańskiego wraz z wyposażeniem w zabytki ruchome	1814-1819 r.	A/198
30.	Mircze	Cmentarz przykościelny		A/198
31.	Mircze	Cmentarz rzymsko-katolicki	1919 r.	
32.	Mircze	Cmentarz prawosławny	1875 r.	
33.	Mircze	Krzyż kamienny	1905 r.	
34.	Mircze	Krzyż żelazny na kamiennym postumencie	XIX w.	
35.	Mircze	Mogiła żołnierzy poległych we wrześniu 1939 r.	XX w.	
36.	Modryń	Cerkiew greckokatolicka parafialna p.w. opieki NMP, obecnie kościół rzymskokatolicki filialny p.w. Matki Boskiej Królowej Polski	1740 r. 1977-1993 r.	A/549

37.	Modryń	Cmentarz przykościelny, d. cerkiewny		A/549
38.	Modryń	Cmentarz z okresu I wojny światowej	1916 r.	A/1527
39.	Modryń	Cmentarz prawosławny	XIX w.	
40.	Modryń	Kapliczka przydrożna	1740 r.	
41.	Modryniec	Park dworski	XIX w.	
42.	Mołożów	Bratnia mogiła	XIX w.	
43.	Prehoryłe	Cmentarz prawosławny	XVIII w.	
44.	Radostów	Wojskowy cmentarz z okresu I wojny światowej	1916?	A/1528
45.	Radostów	Cmentarz prawosławny	XIX w.	
46.	Radostów	Figura przydrożna Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej	XVIII w.	
47.	Smoligów	Mogiły z okresu II wojny światowej	I poł. XX w.	
48.	Smoligów	Mogiła? ofiar walk ukraińsko – polskich z 1944 r		
49.	Stara Wieś	Kapliczka św. Jana Nepomucena	IV ćw. XIX w.	
50.	Stara Wieś	Obora dworska	IV ćw. XIX w.	
51.	Stara Wieś	Cmentarz prawosławny	XIX w.	
52.	Stara Wieś	Dzwonnica przy kościele filialnym	1798 r.	
53.	Stara Wieś	Nagrobek Franciszki Zielińskiej na dawnym cmentarzu przykościelnym	1852 r.	
54.	Szychowice	Park dworski	II poł. XVIII w.	A/1447
55.	Szychowice	Cmentarz prawosławny		
56.	Wereszyn	Cmentarz prawosławny	XIX w.	
57.	Wereszyn	Park	XIX w.	
58.	Wiszniów	Cmentarz parafialny	XIX w.	
59.	Wiszniów	Cmentarz prawosławny	XIX w.	
60.	Wiszniów	Kościół parafialny pw. Św. Stanisława Bpa, dawna cerkiew unicka wraz z wyposażeniem wnętrza	1850 r.	A/1481
61.	Wiszniów	Cmentarz przykościelny z drzewostanem	XIX w.	A/1481
62.	Wiszniów	Szkoła drewniana	1870 r.	

Zabytki ruchome, znajdujące się na terenie administracyjnym Gminy Mircze, stanowią przede wszystkim wyposażenie obiektów kultu religijnego, posiadających unikatowe, cenne wnętrza. Stan zachowania wyposażenia i dekoracji oraz wyposażenie świątyń, na przykład kościoła murowanego (dawniej cerkwi greko-katolickiej) pw. MB Królowej Polski w Modryniu czy Kościoła pw. Narodzenia NMP w Kryłowie są w dość dobrym stanie konserwatorskim.

Na omawianym obszarze brak zbiorów muzealnych.

Tabela 5: Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie Gminy Mircze

STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE						
LP.	MIEJSCOWOŚĆ	NR STAN. W MSC.	NR OB. AZP	FUNKCJA	CHRONOLOGIA/KULTURA	OBSZAR
1.	Kolonia Modryń	12	26	ślad osadnictwa	epoka kamienia	89-93
2.	Kolonia Modryń	13	27	ślad osadnictwa	KPL neolit, epoka brązu	89-93
3.	Kolonia Modryń	14	28	ślad osadnictwa	kultura pradziejowa	89-93
4.	Kolonia Modryń	15	29	osada?	kultura pradziejowa	89-93
5.	Kolonia Modryń	16	30	ślad osadnictwa	epoka brązu	89-93
6.	Kolonia Modryń	17	31	osada?	kultura pradziejowa	89-93
7.	Kolonia Modryń	18	32	osada?	średniowiecze	89-93
8.	Kolonia Modryń	19	33	osada? ślad osadnictwa ślad osadnictwa	kultura łużycka, EB kultura pradziejowa okres nowożytny	89-93
9.	Kolonia Modryń	20	34	ślad osadnictwa	kultura pradziejowa	89-93
10.	Kolonia Modryń	21	55	ślad osadnictwa	kultura pradziejowa	89-93
11.	Kolonia Modryń	22	56	ślad osadnictwa	kultura pradziejowa	89-93
12.	Kolonia Modryń	23	57	osada	kultura pradziejowa	89-93
13.	Kolonia Modryń	24	58	osada?	kultura pradziejowa	89-93
14.	Kolonia Modryń	25	59	ślad osadnictwa osada? ślad osadnictwa ślad osadnictwa	Chłopice-Vesele WEB, kultura łużycka epoka brązu okres wcz. średniowiecza	89-93
15.	Kolonia Modryń	26	60	ślad osadnictwa	kultura pradziejowa	89-93
16.	Kolonia Modryń	27	61	ślad osadnictwa osada osada? osada?	neolit kultura łużycka, EB kultura pradziejowa okr. wcz. średniowiecza	89-93
17.	Kolonia Modryń	28	62	osada ślad osadnictwa osada	neolit, kul. Pradziejowa okr. wcz. średniowiecza	89-93
18.	Szychowice	1	2	osada grób osada osada	KPL gr. małopolska KCSzn. kul. kłodzka, środ. laten kul. czerniachowska, OWR-C	89-94
19.	Szychowice	2	3	osada?	KPL, neolit	89-94
20.	Szychowice	1	4	ślad osadnictwa	epoka brązu?	89-94
21.	Okopaniec	2	5	osada	IX-X w.	89-94
22.	Okopaniec	3	6	osada	KPL, neolit	89-94

23.	Okopaniec	4	7	śląd osadnictwa	wczesny brąz?	89-94
24.	Okopaniec	5	8	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	KPL, neolit OWR okr. wcz. średniowiecza	89-94
25.	Okopaniec	6	9	śląd osadnictwa	KAK? neolit?	89-94
26.	Modryniec	1	10	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	KPL, neolit Kł? EB? zarubiniecka, OPR	89-94
27.	Modryniec	2	11	osada?	kultura zarubiniecka, OPR	89-94
28.	Modryniec	3	12	osada osada osada	KAK? neolit OWR X w.	89-94
29.	Modryniec	4	12	osada osada osada osada	KAK, neolit kul. czerniachowska OWR-C VI-VII w. X-XII w.	89-94
30.	Modryniec	5	14	śląd osadnictwa . osada	wstęgowa-ryta? Neolit VII-VIII w.	89-94
31.	Modryniec	6	15	osada	XII-XIII w.	89-94
32.	Modryniec	7	16	śląd osadnictwa	VII w.?	89-94
33.	Modryniec	8	17	cmentarzysko? osada?	zarubiniecka, OPR KPL? neolit	89-94
34.	Modryniec	9	18	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	kul. przeworska, OWR XIII w.	89-94
35.	Modryniec	10	19	śląd osadnictwa	okr. wcz. średniowiecza	89-94
36.	Modryniec	11	20	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	KPL, neolit okr. wcz. średniowiecza	89-94
37.	Modryniec	12	21	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	OWR	89-94
38.	Modryniec	13	22	Grób, grobowiec ?		89-94
39.	Modryniec	14	23	osada	kultura czerniachowska, OWR-C2	89-94
40.	Modryniec	15	24	osada?	okr. wcz. średniowiecza	89-94
41.	Modryniec	16	25	śląd osadnictwa osada	okr. wcz. średniowiecza XII-XIII w.	89-94
42.	Modryniec	17	26	osada	okr. wcz. średniowiecza XII-XIII w.	89-94
43.	Modryniec	18	27	osada osada	KPL, neolit okr. wcz. średniowiecza	89-94
44.	Modryniec	19	28	śląd osadnictwa	KPL neolit okr. wcz. średniowiecza IX-X w.	89-94
45.	Modryniec	20	29	osada cmentarzysko osada . . osada	KPL, neolit kultura przeworska OWR- B2/C1 kul. czerniachowska OWR-C2 wcz. średniowiecze XII-XIII w.	89-94
46.	Modryniec	21	30	osada?	KPL, neolit	89-94
47.	Modryniec	22	31	osada	KPL, neolit	89-94
48.	Modryniec	23	32	osada	KCsz. późny neolit	89-94
49.	Modryniec	24	33	śląd osadnictwa	kultura kłodzka	89-94

50.	Modryniec	25	34	śląd osadnictwa	kul. przeworska? B2 OWR	89-94
51.	Modryniec	26	35	osada osada	wczesny brąz OWR	89-94
52.	Modryn- Blacharska	1	38	śląd osadnictwa		89-94
53.	Modryn- Blacharska	2	39	śląd osadnictwa	neolit	89-94
54.	Modryn- Blacharska	3	40	śląd osadnictwa	KPL, neolit	89-94
55.	Modryn- Blacharska	4	41	śląd osadnictwa		89-94
56.	Modryniec	26	42	osada	KPL, neolit	89-94
57.	Modryn-Kolonia	2	43	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	KPL, neolit KPL, wczesny brąz	89-94
58.	Modryniec	2	44	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	kul. wstęgowa-ryta, neolit okr. wcz. średniowiecza	89-94
59.	Modryniec	28	45	osada	XII-XIII w.	89-94
60.	Modryn-Kolonia	7	46	śląd osadnictwa osada	neolit okres średniowiecza	89-94
61.	Modryn-Kolonia	8	47	śląd osadnictwa osada	neolit XII-XIII w.	89-94
62.	Modryn-Kolonia	9	48	osada?	neolit	89-94
63.	Modryn-Kolonia	10	49	osada	XII-XIII w.	89-94
64.	Modryn-Kolonia	11	50	osada	XII-XIII w.	89-94
65.	Modryn	10	51	osada	kul. zarubiniecka? OPR	89-94
66.	Modryn	11	52	śląd osadnictwa	kul. przeworska? B OWR	89-94
67.	Modryn- Blacharska	5	53	śląd osadnictwa	Kł? EB?	89-94
68.	Modryn- Blacharska	6	54	śląd osadnictwa	okr. wcz. średniowiecza	89-94
69.	Kol. Modryn (Dworska)	1	55	śląd osadnictwa	KPL	89-94
70.	Kol. Modryn (Dworska)	2	56	śląd osadnictwa	nieokreślona	89-94
71.	Kol. Modryn (Dworska)	3	57	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	KPL okr. rzymski, laten D okr. wcz. średniowiecza	89-94
72.	Kol. Modryn (Dworska)	4	58	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	KPL wcz. średniowiecze	89-94
73.	Kol. Modryn	5	59	osada osada osada	kul. zarubiniecka kul. przeworska okr. rzymski okr. średniowiecze	89-94
74.	Rulikowa	1	60	śląd osadnictwa	KCSz. późny neolit	89-94
75.	Rulikowa	2	61	śląd osadnictwa	kul. przeworska? okr. rzymski	89-94
76.	Rulikowa	3	62	śląd osadnictwa	KPL, neolit	89-94
77.	Rulikowa	4	63	śląd osadnictwa	OWR	89-94
78.	Modryn	1	64	śląd osadnictwa	wcz. brąz lub EB	89-94
79.	Modryn	2	65	osada? osada? osada?	KPL, neolit KCSz. EB? OWR?	89-94
80.	Modryn	3	66	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	KPL, neolit okr. wcz. średniowiecza	89-94

81.	Modryn	4	67	ślad osadnictwa	KCSz. EB?	89-94
82.	Modryn	5	68	osada? ślad osadnictwa	kultura łużycka? EB? VI w.	89-94
83.	Modryn	6	69	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	okr. wcz. średniowiecza	89-94
84.	Modryn	7	70	ślad osadnictwa	kultura przeworska, okr. rzymski	89-94
85.	Modryn	8	71	osada?	kultura przeworska, okr. rzymski	89-94
86.	Modryn	9	72	osada	kultura przeworska, okr. rzymski	89-94
87.	Modryn	15	73	osada osada	OWR XII-XIII w.	89-94
88.	Modryn	14	74	ślad osadnictwa osada osada	neolit kul. zarubiniecka? OPR X-XII w.	89-94
89.	Modryn	13/81	75	cmentarz		89-94
90.	Modryn	12	76	ślad osadnictwa		89-94
91.	Mircze	19	77	ślad osadnictwa	okr. wcz. średniowiecza	89-94
92.	Mircze	20	78	ślad osadnictwa	okr. wcz. średniowiecza	89-94
93.	Modryniec	36	79			89-94
94.	Modryniec	37	80	skarb	monety rzymskie z II w. n.e.	89-94
95.	Modryniec	16	81	naczynia nieokreślone chronologicznie		89-94
96.	Modryniec	17	82	toporek kamienny		89-94
97.	Modryniec	18	83	grupa kurhanów		89-94
98.	Modryniec	3	84	ślad osadnictwa	KPL, neolit	89-94
99.	Kryłów	3	7	ślad osadnictwa	kultura pradziejowa	89-95
100.	Kryłów	4	11	osada? osada ślad osadnictwa ślad osadnictwa	Neolit WEB kul. strzyżowska, EB EB	89-95
101.	Szychowice	5	12	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	neolit nowożytna	89-95
102.	Szychowice	6	13	ślad osadnictwa osada	OWR wcz. średniowiecze	89-95
103.	Szychowice	7	14	ślad osadnictwa	wcz. średniowiecze	89-95
104.	Szychowice	8	15	ślad osadnictwa	wcz. średniowiecze	89-95
105.	Szychowice	9	17	cmentarzysko ślad osadnictwa osada? osada?	kul. łużycka EB MOPR kul. pradziejowa okr. wcz. średniowiecza	89-95
106.	Szychowice	10	18	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	kul. pradziejowa kul. nowożytna	89-95
107.	Szychowice	11	19	ślad osadnictwa osada? ślad osadnictwa	KCSz neolit kul. pradziejowa nowożytna	89-95
108.	Szychowice	12	20	osada? osada?	kul. pradziejowa kul. nowożytna	89-95
109.	Szychowice	13	21	osada ślad osadnictwa osada?	neolit WEB kultura pradziejowa	89-95

				osada?	kultura nowożytna	
110	Szychowice	14	22	osada? osada? osada osada . ślad osadnictwa ślad osadnictwa	neolit II ok. EB kul. trzciniecka g. czernczyńska okr. lateński pradziejowa okr. średniowiecza kul. nowożytna	89-95
111	Szychowice	15	23	osada? osada?	WEB kul. pradziejowa	89-95
111	Szychowice	16	24	osada? osada? osada	WEB, kul. łużycka EB kul. pradziejowa	89-95
111	Szychowice	17	25	ślad osadnictwa osada	kul. pradziejowa okr. wcz. średniowiecza	89-95
114	Szychowice	18	26	ślad osadnictwa	okr. wcz. średniowiecza	89-95
115	Szychowice	19	27	osada? ślad osadnictwa	WEB okr. wcz. średniowiecza	89-95
116	Szychowice	20	28	ślad osadnictwa osada	kul. pradziejowa nowożytna	89-95
117	Szychowice	21	29	osada? osada? osada osada? osada? osada?	WEB II okr. EB kul. trzciniecka kul. łużycka EB OWR kul. pradziejowa okr. wcz. średniowiecza	89-95
118	Szychowice	22	30	osada	EB	89-95
119	Szychowice	23	37	osada? ślad osadnictwa osada?	neolit WEB kultura pradziejowa	89-95
120	Szychowice	24	38	osada? osada? osada? ślad osadnictwa	KPL, neolit WEB, kul. pradziejowa okr. wcz. średniowiecza	89-95
121	Szychowice	25	39	osada osada? osada? osada osada? ślad osadnictwa	neolit WEB kultura łużycka, EB okr. wcz. średniowiecza okr. średniowiecza nowożytna	89-95
122	Szychowice	26	40	osada osada osada? osada	neolit WEB, kultura łużycka EB kul. pradziejowa	89-95
123	Szychowice	27	41	osada osada?	WEB, kultura pradziejowa	89-95
124	Szychowice	28	42	osada	kultura pradziejowa	89-95
125	Szychowice	29	43	ślad osadnictwa osada?	WEB nowożytna	89-95
126	Szychowice	30	44	osada?	WEB	89-95
127	Szychowice	31	45	ślad osadnictwa osada osada	OWR, kultura pradziejowa nowożytna	89-95
128	Szychowice	32	46	ślad osadnictwa	kultura pradziejowa,	89-95

				osada?	kul. nowożytna, XVIII w.	
12	Szychowice	33	47	osada osada? osada ślad osadnictwa osada?	WEB g. czernczyńska kultura pradziejowa okr. wcz. średniowiecza okr. wcz. średniowiecza	89-95
13	Szychowice	34	48	osada?	kultura pradziejowa	89-95
13	Szychowice	35	49	osada osada?	neolit, kultura pradziejowa	89-95
13	Szychowice	36	50	osada osada? osada osada	KPL, neolit WEB kultura pradziejowa X-XII w. wcz. średn.	89-95
13	Szychowice	37	51	osada osada?	wcz. średniowiecze nowożytna	89-95
13	Szychowice	38	55	osada ślad osadnictwa	kul. łużycka, EB nowożytna XVIII w.	89-95
13	Szychowice	40	57	osada? osada osada ślad osadnictwa osada osada?	neolit, WEB kultura łużycka, EB OWR kultura pradziejowa nowożytna XVII/XVIII w.	89-95
13	Szychowice Rsp	41	58	ślad osadnictwa osada	WEB nowożytna	89-95
13	Szychowice Rsp	42	59	Osada? osada? ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada	neolit WEB, kultura łużycka EB kultura pradziejowa okr. wcz. średniowiecza	89-95
13	Szychowice	43	60	osada osada osada? osada osada?	neolit, kultura trzciniecka II okr. EB, kultura łużycka EB kultura pradziejowa okr. późn. średniowiecza	89-95
13	Kryłów	11	61	osada osada? osada? osada . osada	neolit, WEB kul. strzyżowska II okr. EB kultura łużycka, EB kul. czerniachowska OWR	89-95
14	Kryłów	11	61	osada osada? osada	kul. pradziejowa okr. wcz. średniowiecza okr. średniowiecza	89-95
14	Kryłów	12	62	osada osada?	okr. średniowiecza nowożytna	89-95
14	Kryłów	12	62	osada osada osada osada	kul. strzyżowska, III EB kultura łużycka, EB kultura przeworska? OWR kultura pradziejowa	89-95
14	Kryłów	13	63	osada osada? .	kul. wstęgowa-ryta neolit neolit	89-95

				ślad osadnictwa osada? osada?	kul. strzyżowska, III EB kul. pradziejowa nowożytna	
14	Romanów	1	64	osada? osada?	kul. pradziejowa nowożytna	89-95
14	Romanów	2	65	osada? osada osada? ślad osadnictwa	WEB, kul. pradziejowa okr. średniowiecza nowożytna	89-95
14	Szychowice	44	66	cmentarzysko	nowożytna, XVIII w.	89-95
14	Szychowice	45	67	osada? . osada ślad osadnictwa osada?	kul. mierzejowska III okr. EB kultura pradziejowa okr. średniowiecza nowożytna	89-95
14	Szychowice	46	68	osada? osada	kul. pradziejowa nowożytna XVII/XVIII w.	89-95
14	Szychowice	1	69	ślad osadnictwa	kultura pradziejowa	89-95
15	Szychowice	47	70	osada	nowożytna	89-95
15	Szychowice	48	71	ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada?	kultura trzciniecka, EB kultura pradziejowa nowożytna	89-95
15	Małków Kol.	2	72	osada	kultura trzciniecka, EB	89-95
15	Małków Kol.	3	73	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	kultura pradziejowa nowożytna XVIII w.	89-95
15	Małków Kol.	4	74	ślad osadnictwa	WEB	89-95
15	Szychowice	49	75	osada?	nowożytna	89-95
15	Małków Kol.	50	76	osada ślad osadnictwa osada	kul. przeworska, OWR wcz. średniowiecze nowożytna XVI w.	89-95
15	Małków Kol.	5	77	osada? ślad osadnictwa osada?	neolit, kul. strzyżowska EB, kultura pradziejowa	89-95
15	Małków Kol.	14	84	osada? osada? ślad osadnictwa	neolit okr. średniowiecza nowożytna	89-95
15	Małków Kol.	15	85	ślad osadnictwa	kul. pradziejowa	89-95
16	Małków Kol.	16	86	osada?	kul. pradziejowa	89-95
16	Małków Kol.	1	87	osada?	neolit	89-95
16	Małków Kol.	2	88	osada? osada?	neolit, kul. pradziejowa	89-95
16	Małków Kol.	3	89	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	neolit, nowożytna	89-95
16	Kryłów Kol.	4	90	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	WEB, nowożytna	89-95
16	Kryłów Kol.	5	91	osada? ślad osadnictwa	WEB, nowożytna	89-95
16	Kryłów Kol.	6	92	ślad osadnictwa	kul. pradziejowa	89-95
16	Kryłów Kol.	7	93	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	kul. strzyżowska, EB, kul. pradziejowa	89-95
16	Kryłów Kol.	8	94	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	neolit kul. pradziejowa	89-95
16	Kryłów Kol.	9	95	ślad osadnictwa	WEB, kul. pradziejowa	89-95
17	Kryłów Kol.	10	96	ślad osadnictwa	neolit, kul. pradziejowa	89-95

				ślad osadnictwa		
17	Kryłów Kol.	11	97	osada?	neolit	89-95
17	Kryłów Kol.	12	98	osada?	neolit	89-95
17	Kryłów Kol.	21	99	ślad osadnictwa	kul. pradziejowa	89-95
17	Kryłów Kol.	22	100	osada?	EB	89-95
17	Kryłów Kol.	13	101	ślad osadnictwa	kul. pradziejowa	89-95
17	Kryłów	17	102	ślad osadnictwa osada?	kul. pradziejowa kul. nowożytna	89-95
17	Kryłów	18	103	ślad osadnictwa osada?	kul. pradziejowa kul. nowożytna	89-95
17	Kryłów	19	104	osada?	WEB	89-95
17	Kryłów	20	105	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	EB nowożytna	89-95
18	Kryłów	21	106	osada?	WEB	89-95
18	Kryłów	22	107	ślad osadnictwa osada osada? osada?	neolit, WEB kul. pradziejowa okr. wcz. średniowiecza	89-95
18	Kryłów	23	108	ślad osadnictwa osada	kul. pradziejowa kul. nowożytna	89-95
18	Kryłów	24	109	ślad osadnictwa	EB	89-95
18	Kryłów	25	110	ślad osadnictwa	kul. łużycka, EB	89-95
18	Kryłów	26	111	osada? osada osada	neolit, WEB kul. pradziejowa okr. średniowiecza	89-95
18	Kryłów	3	112	osada?	kul. pradziejowa	89-95
18	Kryłów	37	113	ślad osadnictwa osada?	kul. pradziejowa kul. nowożytna	89-95
18	Małków Kol.	6	120	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	neolit kul. nowożytna	89-95
18	Małków Kol.	7	121	osada?	neolit	89-95
19	Kryłów Kol. Konarów	15	124	ślad osadnictwa	WEB	89-95
19	Kryłów Kol. Konarów	16	125	ślad osadnictwa osada?	kul. pradziejowa kul. nowożytna	89-95
19	Kryłów Kol. Konarów	17	126	ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada ślad osadnictwa	WEB kul. łużycka, OWR kul. pradziejowa kul. nowożytna	89-95
19	Kryłów Kol. Konarów	18	127	ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada?	kul. łużycka, EB kul. pradziejowa kul. nowożytna	89-95
19	Kryłów	27	128	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	kul. przeworska, OWR kul. pradziejowa	89-95
19	Kryłów	28	129	osada?	kul. pradziejowa	89-95
19	Kryłów	29	130	osada? ślad osadnictwa	kul. pradziejowa kul. nowożytna	89-95
19	Kryłów	30	131	osada? osada osada? cmentarzysko ślad osadnictwa	WEB, kultura łużycka EB kul. przeworska, OWR kul. pradziejowa okr. wcz. średniowiecza	89-95
19	Kryłów	31	132	ślad osadnictwa	kul. nowożytna	89-95
19	Kryłów	32	133	ślad osadnictwa	kul. pradziejowa	89-95

200	Romanów	3	134	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	kul. pradziejowa kul. nowożytna	89-95
201	Małków Kol.	8	135	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	KPL, neolit Kultura łużycka, EB	89-95
202	Kryłów Kol.	19	136	Karta wykonana na podstawie danych archiwalnych: ślad osadnictwa	okr. wcz. średniowiecza	89-95
203	Kryłów Kol.	20	137	Karta wykonana na podstawie danych archiwalnych: osada?	KPL, neolit	89-95
204	Kryłów	33	138	Karta wykonana na podstawie danych archiwalnych: ślad osadnictwa	kultura pradziejowa	89-95
205	Kryłów	21	139	kopiec	KCSz??	89-95
206	Kryłów	1	1	ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada zamczysko	KPL, neolit KCSz, neolit, EB kul. łużycka wcz. średniowiecze XII-XIII XVI-XVIII w.	89-96
207	Kryłów	1	2	dwa groby skrzynkowe	KAK, neolit	89-96
208	Prehoryłe	2	3	ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	KPL, neolit okres wczesnego brązu okr. wcz. średniowiecza	89-96
209	Kryłów	3	4	ślad osadnictwa osada ślad osadnictwa	kul. trzciniecka, II okr. EB nowożytna XVII/XVIII kul. pradziejowa	89-96
210	Kryłów	4	5	osada osada osada osada osada	kul. przeworska, OWR wcz. średniowiecze okr. średniowiecza kul. nowożytna kul. pradziejowa	89-96
211	Prehoryłe	3	6	osada osada osada osada osada osada osada	kul. trzciniecka, II okr. EB kul. łużycka, EB kul. przeworska, OWR wcz. średniowiecze WEB okr. średniowiecza kul. nowożytna XVII w. kul. pradziejowa	89-96
212	Prehoryłe	4	7	osada	kul. nowożytna XVII w.	89-96
213	Prehoryłe	5	8	ślad osadnictwa	kul. nowożytna	89-96
214	Prehoryłe	6	9	osada? osada? osada? osada osada osada	neolit kul. łużycka, EB WEB kul. przeworska, OWR	89-96
215	Prehoryłe	6	9	osada osada	kul. nowożytna kul. pradziejowa	89-96

210	Prehoryłe	7	10	osada? ślad osadnictwa osada? osada osada?	neolit kul. trzciniecka, II okr. EB okr. średniowiecza kul. nowożytna kul. pradziejowa	89-96
211	Prehoryłe	8	11	ślad osadnictwa	kul. trzciniecka? II okr. EB	89-96
213	Prehoryłe	9	12	osada?	okr. średniowiecza	89-96
215	Prehoryłe	10	13	ślad osadnictwa	okr. średniowiecza	89-96
220	Prehoryłe	11	14	ślad osadnictwa osada	okr. wcz. średniowiecza kul. nowożytna	89-96
221	Prehoryłe	12	15	Materiał z badań z 1979 r. osada? osada?	OWR okr. średniowiecza	89-96
222	Prehoryłe	13	16	osada? osada? osada osada osada	kul. łużycka, EB kul. przeworska, OWR, okr. wcz. średniowiecza kultura nowożytna kultura pradziejowa	89-96
223	Prehoryłe	14	17	osada? osada? osada? osada?	kul. przeworska, OWR, okr. wcz. średniowiecza kultura nowożytna kultura pradziejowa	89-96
224	Prehoryłe	15	18	ślad osadnictwa osada?	kultura nowożytna kultura pradziejowa	89-96
225	Kryłów	5	19	osada? osada?	okr. średniowiecza kultura nowożytna	89-96
226	Kryłów	6	20	osada?	kultura pradziejowa	89-96
227	Kryłów	7	21	osada? osada? osada?	okr. średniowiecza kultura nowożytna kultura pradziejowa	89-96
228	Kryłów	16	22	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	kultura nowożytna XVII w. kultura pradziejowa	89-96
229	Kryłów	17	23	osada?	neolit	89-96
230	Kryłów	18	24	ślad osadnictwa	kultura pradziejowa	89-96
231	Kryłów	19	25	osada?	kultura nowożytna ok. XVII w.	89-96
232	Kryłów	20	26	osada? ślad osadnictwa	kultura pradziejowa	89-96
233	Kryłów	8	27	osada? osada?	WEB okr. średniowiecza	89-96
234	Miętkie	1	2	ślad osadnictwa	neolit	90-93
235	Miętkie	2	3	ślad osadnictwa	KCSz, neolit	90-93
236	Tuczapy	27	33	ślad osadnictwa osada	KPL? neolit kultura trzciniecka	90-93
237	Tuczapy	29	35	osada?	kultura trzciniecka, II EB	90-93
238	Tuczapy	30	36	osada ślad osadnictwa	kultura trzciniecka, II EB kul. nowożytna XVIII-XIX	90-93
239	Tuczapy	31	37	osada ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada?	kul. trzciniecka, II okr. EB średniowiecze XIV-XV kul. nowożytna XVII-XVIII k. pradziej.	90-93

24	Tuczapy	32	38	osada ślad osadnictwa	kul. trzcieniecka, II okr. EB kul. nowożytna XVII-XVIII	90-93
24	Tuczapy	33	39	osada?	kul. łużycka, IV-V okr. EB	90-93
24	Tuczapy	34	40	ślad osadnictwa osada? ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	kul. strzyżowska? I okr. EB kul. trzcieniecka, II okr. EB kul. łużycka, III-V okr. EB wcz. średniowiecze X-XIII kul. nowożytna XVIII-XIX	90-93
24	Tuczapy	35	41	ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	neolit kul. trzcieniecka, II okr. EB pradziej.	90-93
24	Tuczapy	36	42	osada?	kul. trzcieniecka, EB	90-93
24	Tuczapy	37	43	ślad osadnictwa osada? ślad osadnictwa . ślad osadnictwa	KPL? Neolit kul. trzcieniecka? II okr. EB kul. nowożytna XVIII-XIX w. pradziej.	90-93
24	Miętkie Kolonia	1	44	ślad osadnictwa	kul. trzcieniecka, EB	90-93
24	Miętkie Kolonia	2	45	ślad osadnictwa . osada?	kul. nowożytna XVII- XVIII w. pradziej.	90-93
24	Miętkie Kolonia	3	46	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	kul. trzcieniecka? II okr. EB wcz. średniowiecze X-XIII	90-93
24	Miętkie Kolonia	4	47	ślad osadnictwa	KCsz, neolit	90-93
25	Miętkie Kolonia	5	48	osada osada	wcz. średniowiecze X-XIII pradz.	90-93
25	Miętkie Kolonia	6	49	osada?	pradz.	90-93
25	Miętkie Kolonia	7	50	osada?	pradz.	90-93
25	Miętkie Kolonia	8	51	osada? osada?	kul. trzcieniecka? II okr. EB kul. łużycka? III-V okr. EB	90-93
25	Miętkie Kolonia	9	52	ślad osadnictwa osada?	kul. nowożytna XVIII w. pradz.	90-93
25	Miętkie Kolonia	10	53	ślad osadnictwa osada? osada? ślad osadnictwa . osada?	kul. trzcieniecka, II okr. EB kul. łużycka III-V okr. EB wcz. średniowiecze X-XIII kul. nowożytna XVII-XVIII w. kultura pradziejowa	90-93
25	Miętkie Kolonia	11	54	ślad osadnictwa	pradz.	90-93
25	Miętkie Kolonia	12	55	osada? osada?	wcz. średniowiecze X-XIII pradz.	90-93
25	Miętkie Kolonia	13	56	osada	wcz. średniowiecze X-XIII	90-93
25	Miętkie Kolonia	14	57	osada	wcz. średniowiecze X-XIII	90-93
26	Miętkie Kolonia	15	58	osada	kul. nowożytna XVII-XVIII	90-93
26	Miętkie Kolonia	16	59	ślad osadnictwa	kul. łużycka III-V okr. EB	90-93
26	Miętkie Kolonia	17	60	osada? osada? osada osada	KCWR? neolit kul. trzcieniecka, II okr. EB kul. łużycka III-V okr. EB kultura pradziejowa	90-93
26	Miętkie Kolonia	18	61	osada?	kul. łużycka III-V okr. EB	90-93
26	Miętkie Kolonia	19	62	ślad osadnictwa	I-II okr. EB	90-93
26	Miętkie Kolonia	20	63	ślad osadnictwa . ślad osadnictwa	kul. nowożytna XVII-XVIII w. pradz.	90-93

26	Miętkie Kolonia	21	64	osada?	kul. łużycka III-V okr. EB	90-93
26	Miętkie Kolonia	22	65	osada?	pradz.	90-93
26	Miętkie	3	66	osada?	pradz.	90-93
26	Miętkie	4	67	osada osada? . osada?	kul. łużycka III-V okr. EB kul. nowożytna XVIII-XIX pradz.	90-93
27	Miętkie	5	68	osada? ślad osadnictwa ślad osadnictwa . ślad osadnictwa . osada	kul. trzciniecka, II okr. EB kul. łużycka III-V okr. EB wcz. średniowiecze X-XIII kul. nowożytna XVIII-XIX pradz.	90-93
27	Miętkie	6	69	ślad osadnictwa osada? . osada	kul. trzciniecka, II okr. EB kul. łużycka III-V okr. EB średniowiecze XIV-XV w. kul. nowożytna XVII-XVIII	90-93
27	Miętkie	7	70	ślad osadnictwa	pradz.	90-93
27	Miętkie	8	71	osada? osada? ślad osadnictwa osada	kul. trzciniecka, II okr. EB kul. łużycka III-V okr. EB średniowiecze XII-XV w. kul. nowożytna XVIII-XIX	90-93
27	Miętkie	9	72	osada? osada? osada	kul. trzciniecka, II okr. EB średniowiecze XIV-XV w. kul. nowożytna XVII-XVIII	90-93
27	Miętkie	10	73	osada? ślad osadnictwa osada	kul. trzciniecka, II okr. EB średniowiecze XIV-XV w. kul. nowożytna XVII-XVIII	90-93
27	Miętkie	11	74	ślad osadnictwa osada . ślad osadnictwa	średniowiecze XIV-XV w. kul. nowożytna XVII-XVIII w. pradz.	90-93
27	Miętkie	12	75	ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada	neolit kul. łużycka III-V okr. EB nowożytna XVII-XVIII w.	90-93
27	Miętkie	13	76	osada? osada? osada? osada	kul. trzciniecka, II okr. EB kul. łużycka III-V okr. EB średniowiecze XIV-XV w. nowożytna XVII-XVIII w.	90-93
27	Miętkie	14	77	osada? osada	kul. łużycka III-V okr. EB nowożytna XVII-XVIII w.	90-93
28	Miętkie	15	78	osada osada? ślad osadnictwa osada . ślad osadnictwa	kul. trzciniecka, II okr. EB kul. łużycka III-V okr. EB średniowiecze XIV-XV w. kul. nowożytna XVII-XVIII w. pradz.	90-93
28	Miętkie	16	79	osada? osada ślad osadnictwa	kul. łużycka III-V okr. EB nowożytna XVIII w. pradz.	90-93
28	Miętkie	17	80	ślad osadnictwa osada	kul. łużycka III-V okr. EB nowożytna XVII-XVIII w.	90-93

283	Miętkie	18	81	osada? ślad osadnictwa	kul. trzcieniecka, II okr. EB średniowiecze XIV-XV w.	90-93
284	Miętkie	19	82	osada?	kul. trzcieniecka, II okr. EB	90-93
285	Miętkie	20	83	ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	neolit kul. trzcieniecka, II okr. EB kul. łużycka III-V okr. EB	90-93
286	Miętkie	21	84	osada? ślad osadnictwa	kul. łużycka III-V okr. EB nowożytna XVII-XVIII w.	90-93
287	Miętkie	22	85	ślad osadnictwa	pradz.	90-93
288	Miętkie	23	86	osada? ślad osadnictwa	nowożytna XVIII-XIX w. pradz.	90-93
289	Miętkie	24	87	osada? osada? ślad osadnictwa	kul. trzcieniecka, II okr. EB średniowiecze XIV-XV w. nowożytna XVIII-XIX w.	90-93
290	Miętkie	25	88	osada? ślad osadnictwa osada? ślad osadnictwa	kul. trzcieniecka, II okr. EB średniowiecze XIV-XV w. nowożytna XVIII-XIX w. pradz.	90-93
291	Miętkie	26	89	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	kul. łużycka III-V okr. EB nowożytna XVIII-XIX w.	90-93
292	Miętkie	27	90	ślad osadnictwa osada	kul. trzcieniecka, II okr. EB nowożytna XVII-XIX w.	90-93
293	Miętkie	28	91	osada?	średniowiecz., XV w.	90-93
294	Miętkie	29	92	ślad osadnictwa osada?	nowożytna XVIII-XIX w. k. pradz.	90-93
295	Miętkie	30	93	ślad osadnictwa	pradz.	90-93
296	Miętkie	31	94	ślad osadnictwa osada?	kul. trzcieniecka, II okr. EB nowożytna XVII-XIX w.	90-93
297	Miętkie	32	95	ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada	kul. trzcieniecka, II okr. EB kul. łużycka III-V okr. EB wcz. średniowiecze X-XIII nowożytna XVIII-XIX w.	90-93
298	Miętkie	33	96	ślad osadnictwa osada?	nowożytna XVIII-XIX w. k. pradz.	90-93
299	Miętkie	34	97	osada ślad osadnictwa	kul. trzcieniecka, II okr. EB nowożytna XVII-XVIII w.	90-93
300	Miętkie	35	98	ślad osadnictwa osada ślad osadnictwa osada	neolit, kul. trzcieniecka, II okr. EB wcz. średniowiecze X-XIII nowożytna XVIII-XIX w.	90-93
301	Mołożów Kolonja	14	99	osada	kul. trzcieniecka II okr. EB	90-93
302	Mołożów Kolonja	15	100	osada? osada? ślad osadnictwa	kul. trzcieniecka II okr. EB kul. przeworska? OWR nowożytna XVIII-XIX w.	90-93
303	Mołożów Kolonja	16	101	osada? ślad osadnictwa osada? ślad osadnictwa	KPL, neolit kul. trzcieniecka II okr. EB kul. nowożytna XVIII-XIX w. kul. prądziejowa	90-93

30	Mołożów Kolonia	17	102	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	KPL, neolit kul. trzciniecka II okr. EB nowożytna XVIII-XIX w.	90-93
30	Mołożów Kolonia	18	103	osada?	kul. trzciniecka II okr. EB	90-93
30	Mołożów Kolonia	19	104	osada?	kul. trzciniecka II okr. EB	90-93
30	Mołożów Kolonia	20	105	osada? śląd osadnictwa	kul. trzciniecka II okr. EB kul. łużycka? III-V okr. EB	90-93
30	Mołożów Kolonia	21	106	osada? śląd osadnictwa	kul. trzciniecka II okr. EB kul. nowożytna XVIII-XIX	90-93
30	Mołożów Kolonia	22	107	śląd osadnictwa osada?	kul. trzciniecka II okr. EB kul. nowożytna XVII-XVIII	90-93
31	Mołożów Kolonia	24	109	osada? śląd osadnictwa śląd osadnictwa	kul. trzciniecka II okr. EB średniowiecze XIV-XV kul. nowożytna XVIII-XIX	90-93
31	Mołożów Kolonia	25	110	osada	kul. trzciniecka II okr. EB	90-93
31	Mołożów Kolonia	26	111	osada	kul. trzciniecka II okr. EB	90-93
31	Mołożów Kolonia	27	112	osada	kul. trzciniecka II okr. EB	90-93
31	Mołożów Kolonia	28	113	osada osada osada?	KPL, neolit kul. trzciniecka II okr. EB pradz.	90-93
31	Mołożów Kolonia	29	114	śląd osadnictwa osada? śląd osadnictwa	neolit kul. trzciniecka II- III EB	90-93
31	Mołożów Kolonia	30	115	śląd osadnictwa	pradz.	90-93
31	Mołożów Kolonia	31	116	osada	kul. trzciniecka II okr. EB	90-93
31	Mołożów Kolonia	32	117	osada?	pradz.	90-93
31	Mołożów Kolonia	33	118	osada?	pradz.	90-93
32	Mołożów Kolonia	34	119	osada?	kul. trzciniecka II okr. EB	90-93
32	Andrzejówka	7	120	osada? osada? śląd osadnictwa	KPL? neolit, kul. nowożytna XIX w. kul. pradziejowa	90-93
32	Andrzejówka	8	121	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	KPL? neolit, kul. nowożytna XIX w.	90-93
32	Andrzejówka	9	122	osada osada? osada?	wcz. średniowiecze X-XIII kul. nowożytna XVII-XVIII w. pradz.	90-93
32	Andrzejówka	10	123	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	KPL? neolit kul. trzciniecka II okr. EB	90-93
32	Stara Wieś	46	124	cmentarzysko	kul. trzciniecka II okr. EB	90-93
32	Mircze	2	2	śląd osadnictwa	WEB	90-94
32	Modryń	20	3	śląd osadnictwa	KCSz? neolit	90-94
32	Andrzejówka	1	4	śląd osadnictwa	pradz.	90-94
32	Andrzejówka	2	5	osada?	EB	90-94

330	Andrzejówka	3	6	osada	EB	90-94
331	Andrzejówka	4	7	ślad osadnictwa osada?	WEB, nowożytna XVI-XVII w.	90-94
332	Andrzejówka	5	8	ślad osadnictwa	pradz.	90-94
333	Andrzejówka	6	9	osada?	WEB, nowożytna XVI-XVII w.	90-94
334	Mircze	3	10	ślad osadnictwa osada?	neolit WEB	90-94
335	Mircze	4	11	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	neolit, kultura pradziejowa	90-94
336	Mircze	5	12	osada? . osada?	nowożytna XVI-XVII w., pradz.	90-94
337	Mircze	6	13	osada	pradz.	90-94
338	Mircze	7	14	osada	kul. nowożytna XVI-XVII	90-94
339	Mircze	8	15	osada . osada?	nowożytna XVI-XVII w., pradz.	90-94
340	Mircze	9	16	osada osada ślad osadnictwa . ślad osadnictwa	wcz. średniowiecze IX-X wcz. średniowiecze XII-XIII kul. nowożytna XVII-XVIII w. kul. pradziejowa	90-94
341	Mircze	10	17	osada?	neolit?	90-94
342	Mircze	11	18	ślad osadnictwa osada?	późne średniowiecze XV pradz.	90-94
343	Mircze	12	19	ślad osadnictwa	WEB	90-94
344	Mircze	13	20	osada ślad osadnictwa	późne średniowiecze XV pradz.	90-94
345	Mircze	14	21	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	późne średniowiecze XV pradz.	90-94
346	Mircze	15	22	osada?	późne średniowiecze XV	90-94
347	Mircze	16	23	osada? osada? ślad osadnictwa osada	neolit, WEB wcz. średniowiecze XII-XIII późne średniowiecze XV	90-94
348	Mircze	17	24	osada? ślad osadnictwa	neolit, późne średniowiecze XV w.	90-94
349	Mircze	18	25	osada osada? ślad osadnictwa osada? osada osada osada	KLWC, neolit, WEB Gr. Czernicyńska o. lat. kultura przeworska, OWR wcz. średniowiecze XII-XIII kultura pradziejowa	90-94
350	Mircze	21	26	ślad osadnictwa	WEB	90-94
351	Mircze	22	27	osada ślad osadnictwa	neolit, WEB	90-94
352	Mircze	23	28	ślad osadnictwa	WEB	90-94
353	Mircze	24	29	ślad osadnictwa	pradz.	90-94
354	Mircze	25	30	osada? osada osada	wcz. średniowiecze IX-X wcz. średniowiecze XII-XIII średniowiecze XIII-XIV w.	90-94

				. ślad osadnictwa	kul. pradź	
35	Mircze	26	31	osada ślad osadnictwa	późne średniowiecze XV pradź.	90-94
35	Mircze	27	32	ślad osadnictwa ślad osadnictwa . ślad osadnictwa osada?	neolit, kul. mierzanowska WEB, EB późne średniowiecze XV	90-94
35	Mircze	28	33	osada? . osada?	nowożytna XVI-XVII w. pradź.	90-94
35	Mircze	29	34	osada? . ślad osadnictwa	nowożytna XVI-XVII w. pradź.	90-94
35	Mircze	30	35	osada? . ślad osadnictwa	nowożytna XVI-XVII w. pradź.	90-94
36	Mircze	31	36	osada?	późne średniowiecze XV	90-94
36	Mircze	32	37	ślad osadnictwa osada	WEB, nowożytna XVI-XVII w.	90-94
36	Mircze	33	38	osada	kul. trzciniecka, WEB	90-94
36	Mircze	34	39	osada osada osada? osada? osada? . osada	KPL, neolit kul. trzciniecka? WEB kul. łużycka, EB gr. czerniczyńska wcz. średniowiecze XII-XIII pradź.	90-94
36	Mircze	35	40	osada? osada?	neolit późne średniowiecze XV	90-94
36	Mircze	36	41	ślad osadnictwa	kul. mierzanowicka? WEB	90-94
36	Mircze	37	42	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	średniowiecze XII-XIV w. pradź.	90-94
36	Mircze	38	43	ślad osadnictwa	pradź.	90-94
36	Mircze	39	44	ślad osadnictwa	wcz. średniowiecze XII-XIII	90-94
36	Mircze	40	45	osada?	kul. pradziejowa	90-94
37	Mircze	42	47	osada?	późne średniowiecze XV	90-94
37	Mircze	43	48	osada . osada?	nowożytna XVI-XVII w. pradź.	90-94
37	Mircze	44	49	ślad osadnictwa	kul. łużycka	90-94
37	Mircze	45	50	osada? ślad osadnictwa	wcz. średniowiecze XII-XIII późne średniowiecze XV	90-94
37	Mircze	46	51	ślad osadnictwa	pradź.	90-94
37	Mircze	47	52	ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada? . osada?	WEB wcz. średniowiecze XII-XIII kultura nowożytna XVI- XVII w. kultura pradziejowa	90-94
37	Mircze	48	53	ślad osadnictwa	średniowiecze XIII-XIV	90-94
37	Mircze	49	54	osada . ślad osadnictwa	nowożytna XVI-XVII w. pradź.	90-94

37	Mircze	50	55	śląd osadnictwa · śląd osadnictwa	wcz. średniowiecze XII-XIII nowożytna XVI-XVII w.	90-94
37	Mircze	51	56	śląd osadnictwa osada? śląd osadnictwa osada? · śląd osadnictwa	kul. trzciniecka, WEB kul. przeworska, OWR wcz. średniowiecze XII-XIII kultura nowożytna XVI w. kultura pradziejowa	90-94
38	Mircze	52	57	osada?	wcz. średniowiecze XII-XIII	90-94
38	Mircze	53	58	śląd osadnictwa osada? osada osada? osada?	WEB wcz. średniowiecze XII-XIII średniowiecze XIII-XIV w. kul. nowożytna XVI w. pradz.	90-94
38	Mircze	54	59	osada? osada? · śląd osadnictwa	OWR późne średniowiecze XIV-XV w. Kul. pradziejowa	90-94
38	Mircze	55	60	osada	późne średniowiecze XIV- XV w.	90-94
38	Mircze	56	61	osada	późne średniowiecze XIV- XV w.	90-94
38	Mircze	57	62	śląd osadnictwa	KAK neolit	90-94
38	Mircze	58	63	osada?	pradz.	90-94
38	Mircze	59	64	osada?	pradz.	90-94
38	Mircze	60	65	śląd osadnictwa	neolit	90-94
38	Mircze	61	66	śląd osadnictwa	neolit	90-94
39	Mircze	62	67	śląd osadnictwa	WEB	90-94
39	Mircze	63	68	osada? · śląd osadnictwa	kul. nowożytna XVI-XVII w. pradz.	90-94
39	Mircze	64	69	śląd osadnictwa	EB	90-94
39	Mircze	65	70	śląd osadnictwa · śląd osadnictwa	kul. nowożytna XVI-XVII w. pradz.	90-94
39	Mircze	66	71	śląd osadnictwa	pradz.	90-94
39	Mircze	67	72	osada osada?	neolit kul. pradziejowa, neolit	90-94
39	Mircze	68	73	osada?	neolit	90-94
39	Mircze	69	74	osada? · śląd osadnictwa	kul. nowożytna XVI-XVII w. pradz.	90-94
39	Mircze	70	75	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	kultura łużycka, EB pradz.	90-94
39	Mircze	71	76	osada?	pradz.	90-94
40	Mircze	72	77	osada?	pradz.	90-94
40	Mircze	73	78	śląd osadnictwa osada osada? śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada	neolit WEB, kultura łużycka EB, O.lat. OWR, kul. pradziejowa	90-94
40	Mircze	74	79	śląd osadnictwa		90-94

				. . ślad osadnictwa osada?	Grupa czerniczyńska O.lat., wcz. średniowiecze kul. pradziejowa	
40	Mircze	75	80	osada? ślad osadnictwa ślad osadnictwa . ślad osadnictwa	neolit OWR, kultura nowożytna XVII-XVIIIw. kul. pradziejowa	90-94
40	Mircze	76	81	ślad osadnictwa	KCsz neolit	90-94
40	Mircze	77	82	ślad osadnictwa osada?	neolit, kultura pradziejowa	90-94
40	Mircze	78	83	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	wcz. średniowiecze XI-XIII pradz.	90-94
40	Mircze	79	84	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	wcz. średniowiecze XI-XIII pradz.	90-94
40	Mircze	80	85	ślad osadnictwa	pradz.	90-94
40	Szychowice	81	86	ślad osadnictwa	pradz.	90-94
41	Górka-Zabłocie	3	87	osada? osada? osada? osada?	neolit, kul. strzyżowska WEB kul. łużycka, EB	90-94
41	Górka-Zabłocie	1	88	osada	WEB	90-94
41	Ameryka	2	89	ślad osadnictwa	pradz.	90-94
41	Ameryka	1	90	osada osada?	KPL, neolit WEB	90-94
41	Ameryka	2	91	ślad osadnictwa	pradz.	90-94
41	Ameryka	3	92	ślad osadnictwa	pradz.	90-94
41	Ameryka	4	93	osada? osada?	neolit WEB	90-94
41	Ameryka	5	94	ślad osadnictwa	WEB	90-94
41	Ameryka	6	95	ślad osadnictwa osada?	O.lat wcz. średniow. XII-XIII w.	90-94
41	Ameryka	7	96	ślad osadnictwa	neolit	90-94
42	Ameryka	8	97	ślad osadnictwa	neolit	90-94
42	Ameryka	12	101	ślad osadnictwa	neolit	90-94
42	Łasków	13	102	ślad osadnictwa	pradz.	90-94
42	Łasków	1	103	ślad osadnictwa ślad osadnictwa . osada?	średniow. XIII-XIV w. kul. nowożytna XVII-XVIII w. pradz.	90-94
42	Łasków	2	104	ślad osadnictwa ślad osadnictwa . osada?	kultura przeworska OWR kul. nowożytna XVII-XVIII w. pradz.	90-94
42	Łasków	3	105	ślad osadnictwa	średniow. XIII-XIV w.	90-94
42	Łasków	4	106	osada? osada ślad osadnictwa osada osada osada? osada	neolit kul. trzciniecka, WEB wcz. średniowiecze, OWR wczesne średniowiecze IX-X nowożytna XVII-XVIII w. pradz.	90-94
42	Łasków	5	107	ślad osadnictwa		90-94

				osada osada? osada? osada	neolit WEB kul. łużycka, EB, OWR pradz.	
42	Łasków	6	108	śląd osadnictwa	neolit	90-94
42	Łasków	7	109	śląd osadnictwa	WEB	90-94
43	Łasków	8	110	śląd osadnictwa osada?	WEB późne średniowiecze XV w.	90-94
43	Łasków	9	111	osada? osada śląd osadnictwa osada? śląd osadnictwa osada	kul. trzciniecka, WEB kul. łużycka, EB MOPR, kul. przeworska OWR średniowiecze XIII-XV nowożytna XVII-XIV w. pradz.	90-94
43	Łasków	10	112	śląd osadnictwa osada osada?	neolit wcz. średniowiecze XII-XIII kul. mierzanowicka, WEB	90-94
43	Łasków	11	113	osada? śląd osadnictwa	średniowiecze XIII-XV pradz.	90-94
43	Łasków	12	114	śląd osadnictwa osada?	neolit WEB	90-94
43	Łasków	13	115	śląd osadnictwa	XIII-XIV w.	90-94
43	Łasków	14	116	śląd osadnictwa osada?	neolit nowożytna XVII-XVIII w.	90-94
43	Łasków	15	117	śląd osadnictwa	EB	90-94
43	Łasków	16	118	śląd osadnictwa	neolit	90-94
43	Łasków	17	119	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	EB wcz. średniowiecze XII-XIII	90-94
44	Łasków	18	120	śląd osadnictwa osada?	WEB k. średniowiecza XIII-XIV	90-94
44	Łasków	19	121	śląd osadnictwa . śląd osadnictwa	nowożytna XVII-XVIII pradz.	90-94
44	Łasków	20	122	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada osada? osada	neolit, kul. przeworska OWR średniow. XIII-XIV w. nowożytna XVI-XVII pradz.	90-94
44	Łasków	21	123	osada? śląd osadnictwa	WEB średniow. XIII-XIV w.	90-94
44	Łasków	22	124	osada?	pradz.	90-94
44	Smoligów	23	125	osada	EB	90-94
44	Smoligów	1	127	śląd osadnictwa . osada . śląd osadnictwa	Gr. Czerniczyńska O.lat. wcz. średniowiecze XII-XIII w. kultura nowożytna XVII- XVIII w.	90-94
44	Smoligów	2	128	osada? osada? osada? osada	WEB OWR średniow. XIII-XIV w. pradz.	90-94
44	Smoligów	3	129	osada śląd osadnictwa	kul. trzciniecka, WEB kul. łużycka, EB, OWR	90-94

				osada śląd osadnictwa osada	wcz. średniowiecze X-XII w. pradz.	
44	Smoligów	4	130	osada?	pradz.	90-94
45	Smoligów	5	131	osada? osada? osada? osada?	kul. trzciniecka, WEB kul. przeworska, OWR wcz. średniowiecze X-XII w. pradz.	90-94
45	Smoligów	6	132	osada? osada?	WEB, pradz.	90-94
45	Smoligów	7	133	śląd osadnictwa osada? osada	WEB, kul. łużycka EB, pradz.	90-94
45	Smoligów	11	134	osada?	kul. trzciniecka, WEB	90-94
45	Smoligów	12	135	osada? osada śląd osadnictwa osada	neolit? WEB, kultura przeworska OWR, pradz.	90-94
45	Wereszyn	33	136	śląd osadnictwa osada? śląd osadnictwa osada	WEB, kul. trzciniecka WEB, kul. łużycka EB, pradz.	90-94
45	Wereszyn	34	137	osada? osada? osada osada śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa osada	neolit kul. mierzanow., WEB kul. trzciniecka, WEB kul. łużycka, EB kul. przeworska? OWR wcz. średniowiecze X-XII średniowiecze XIII-XIV w. pradz.	90-94
45	Wereszyn	35	138	osada osada śląd osadnictwa	kul. łużycka, EB WEB średniowiecze XIII-XIV w.	90-94
45	Wereszyn	36	139	osada	pradz.	90-94
45	Wereszyn	37	140	śląd osadnictwa osada?	neolit, późne średniowiecze XV w.	90-94
46	Wereszyn	38	141	osada? śląd osadnictwa	kul. łużycka, EB wcz. średniowiecze X-XII	90-94
46	Wereszyn	39	142	osada?	pradz.	90-94
46	Wereszyn	40	143	śląd osadnictwa osada? osada? osada?	neolit, kul. trzciniecka WEB, kultura łużycka, EB, pradz.	90-94
46	Wereszyn	41	144	osada? osada? śląd osadnictwa osada	neolit, kul. trzciniecka WEB, późne średniowiecze XV w. pradz.	90-94
46	Marysin	42	145	osada? śląd osadnictwa	WEB Nowożytna XVIII w.	90-94
46	Marysin	1	146	osada?	kul. łużycka, EB	90-94
46	Marysin	2	147	osada?	WEB	90-94
46	Marysin	3	148	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	neolit, kul. trzciniecka? WEB, kul. łużycka	90-94

				osada?	EB	
46	Marysin	4	149	śląd osadnictwa osada?	WEB, pradź.	90-94
46	Marysin	5	150	osada? śląd osadnictwa	neolit, pradź.	90-94
47	Marysin	6	151	osada? śląd osadnictwa	średniowiecze XIII-XIV w. pradź.	90-94
47	Marysin	7	152	śląd osadnictwa śląd osadnictwa . śląd osadnictwa	KCsz. neolit kul. mierzanowicka? WEB WEB	90-94
47	Marysin	8	153	osada? osada? osada?	KPL, neolit kul. trzciniecka, WEB pradź.	90-94
47	Marysin	9	154	śląd osadnictwa	WEB	90-94
47	Marysin	10	155	osada? śląd osadnictwa śląd osadnictwa	kul. trzciniecka, WEB kul. łużycka, EB wcz. średniowiecze X-XII	90-94
47	Marysin	11	156	śląd osadnictwa osada?	WEB, późne średniowiecze XV w.	90-94
47	Marysin	12	157	osada śląd osadnictwa osada?	KLWCM? neolit kul. trzciniecka, WEB pradź.	90-94
47	Korczunek	13	158	osada osada? osada?	KPL, neolit kul. trzciniecka, WEB pradź.	90-94
47	Korczunek	7	159	osada?	EB	90-94
47	Korczunek	8	160	osada?	nowożytna XVI-XVII w.	90-94
48	Korczunek	9	161	śląd osadnictwa	pradź.	90-94
48	Borsuk	10	162	śląd osadnictwa	EB	90-94
48	Borsuk	1	163	osada? osada?	wcz. średniowiecze X-XII nowożytna XVIII w.	90-94
48	Borsuk	2	164	osada? śląd osadnictwa śląd osadnictwa	wcz. średniowiecze X-XII nowożytna XVIII w. pradź.	90-94
48	Borsuk	3	165	osada?	wcz. średniowiecze IX-X	90-94
48	Borsuk	4	166	osada?	wcz. średniowiecze IX-X	90-94
48	Borsuk	5	167	śląd osadnictwa osada?	KAK, neolit neolit	90-94
48	Borsuk	6	168	śląd osadnictwa	neolit	90-94
48	Borsuk	7	169	osada?	WEB	90-94
48	Borsuk	8	170	śląd osadnictwa	kul. trzciniecka, WEB	90-94
49	Borsuk	9	171	osada	wcz. średniowiecze IX-X	90-94
49	Borsuk	10	172	osada śląd osadnictwa	wcz. średniowiecze X-XII średniowiecze XIII-XIV w.	90-94
49	Borsuk	11	173	osada?	wcz. średniowiecze X-XII w.	90-94
49	Borsuk	12	174	osada? osada	kul. łużycka, EB nieokr. EB	90-94
49	Borsuk	13	175	śląd osadnictwa	WEB	90-94
49	Borsuk	14	176	śląd osadnictwa	WEB	90-94
49	Borsuk	15	177	śląd osadnictwa	KCWCM/KPL, neolit	90-94
49	Małków	16	178	śląd osadnictwa	pradź.	90-95
49	Małków	1	1	śląd osadnictwa	OWR?	90-95

49	Małków	2	2	śląd osadnictwa	WEB	90-95
50	Małków	3	3	śląd osadnictwa	nowożytna XVII w.	90-95
50	Małków	4	4	śląd osadnictwa	nowożytna XVII w.	90-95
50	Małków	5	5	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	EB I okr. EB	90-95
50	Małków	6	6	śląd osadnictwa	neolit	
50	Prehoryle	41	7	śląd osadnictwa	kultura mierzanowska, I okr. EB	90-95
50	Górka-Zabłocie	3	8	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	neolit WEB pradziej.	90-95
50	Górka-Zabłocie	4	9	osada?	pradziej.	90-95
50	Górka-Zabłocie	5	10	osada?	KPL, neolit	90-95
50	Górka-Zabłocie	7	12	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	WEB kultura przeworska OWR pradziej.	90-95
50	Górka-Zabłocie	8	13	skupisko I osada śląd osadniczy skupisko II śląd osadnictwa osada? śląd osadnictwa śląd osadnictwa	OWR wcz. średniowiecze ok. X w., OWR kul. wielobarska, OWR kultura przeworska, OWR wcz. średniowiecze ok. X wcz. średniowiecze XII-XIII	90-95
51	Górka-Zabłocie	9	14	osada? osada osada śląd osadnictwa	EB, kultura przeworska OWR wcz. średniowiecze do X pradziej.	90-95
51	Górka-Zabłocie	10	15	osada? śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada?	OWR wcz. średniowiecze do X wcz. średniowiecze X-XIII pradziej.	90-95
51	Górka-Zabłocie	11	16	śląd osadnictwa	neolit	90-95
51	Górka-Zabłocie	12	17	osada? osada?	WEB pradziej.	90-95
51	Górka-Zabłocie	13	18	Materiał z badań dawnych nieznany.		90-95
51	Górka-Zabłocie	14	19	śląd osadnictwa	neolit	90-95
51	Górka-Zabłocie	15	20	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	pradziej. średniowiecze	90-95
51	Górka-Zabłocie	16	21	osada	KPL? neolit	90-95
51	Górka-Zabłocie	17	22	osada? śląd osadnictwa	wcz. średniowiecze XII/XIII pradziej.	90-95
51	Górka-Zabłocie	18	23	śląd osadnictwa osada?	WEB pradziej.	90-95
52	Górka-Zabłocie	19	24	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	pradziej. okr. średniowiecza	90-95
52	Górka-Zabłocie	20	25	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada? śląd osadnictwa	neolit OWR pradziej. nowożytna	90-95
52	Górka-Zabłocie	21	26	śląd osadnictwa osada?	okr. wcz. średniowiecza pradziej.	90-95
52	Górka-Zabłocie	22	27	śląd osadnictwa	pradziej.	90-95

				ślad osadnictwa	nowożytna	
52	Górka-Zabłocie	23	28	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	pradziej. OWR	90-95
52	Górka-Zabłocie	24	29	osada?	pradziej.	90-95
52	Górka-Zabłocie	25	30	ślad osadnictwa	pradziej.	90-95
52	Górka-Zabłocie	26	31	osada?	pradziej.	90-95
52	Górka-Zabłocie	27	32	osada? ślad osadnictwa	WEB pradziej.	90-95
52	Łasków	28	33	ślad osadnictwa	wcz. średniowiecze	90-95
53	Łasków	25	34	osada?	pradziej.	90-95
53	Łasków	26	35	osada? osada? osada ślad osadnictwa	WEB kul. trzciniecka, II okr. EB pradziej. kul. współczesna	90-95
53	Łasków	28	37	osada?	pradziej.	90-95
53	Łasków	29	38	ślad osadnictwa	pradziej.	90-95
53	Łasków	30	39	ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada?	pradziej. okr. laten nowożytna	90-95
53	Łasków	31	40	osada ślad osadnictwa	pradziej. wcz. średniowiecze	90-95
53	Łasków	32	41	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	pradziej. wcz. średniowiecze	90-95
53	Łasków	33	42	osada? ślad osadnictwa ślad osadnictwa	pradziej. WEB, kul. pomorska? okr. laten	90-95
53	Smoligów	34	43	ślad osadnictwa osada? osada osada? osada osada?	WEB kul. pomorska, okr. laten pradziej. wcz. średniowiecze IX-X wcz. średniowiecze X-XIII nowożytna XIX w.	90-95
53	Smoligów	14	45	osada osada ślad osadnictwa osada? osada	okr. laten kul. przeworska, OWR wcz. średniowiecze okr. średniowiecza nowożytna XVI w.	90-95
54	Smoligów	15	46	ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada? ślad osadnictwa osada	okr. laten OWR wcz. średniowiecze pradziej. nowożytna XVI w.	90-95
54	Smoligów	16	47	kurhan		90-95
54	Smoligów	17	48	ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada? ślad osadnictwa osada?	WEB kul. pomorska, okr. laten pradziej. wcz. średniowiecze nowożytna	90-95
54	Smoligów	18	49	osada? osada?	WEB, pradziej.	90-95
54	Smoligów	19	50	ślad osadnictwa osada	kultura trzciniecka, pradziej.	90-95
54	Smoligów	20	51	osada? osada?	WEB, pradziej.	90-95

54	Smoligów	21	52	osada? ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada	neolit WEB OWR prądziej okr. wcz. średniowiecza	90-95
54	Smoligów	22	53	osada? osada? osada? osada?	OWR prądziej wcz. średniow. okr. średniowiecza	90-95
54	Smoligów	23	54	ślad osadnictwa osada? osada	OWR wcz. średniow. nowożytna	90-95
54	Smoligów	24	55	ślad osadnictwa osada osada? ślad osadnictwa osada	kul. trzciniecka, II okr. EB prądziej. wcz. średniowiecze IX-X wcz. średniowiecze XIII w. nowożytna XVIII/XIX w.	90-95
55	Smoligów	25	56	osada? osada? ślad osadnictwa osada osada?	neolit kultura łużycka, EB OWR prądziej. nowożytna	90-95
55	Smoligów	26	57	osada? ślad osadnictwa osada osada ślad osadnictwa	WE, kul. trzciniecka II okr. EB, kul. łużycka EB prądziej. nowożytna	90-95
55	Smoligów	27	58	osada? ślad osadnictwa	kul. przeworska, OWR wcz. średniowiecze	90-95
55	Smoligów	28	59	ślad osadnictwa osada?	OWR, nowożytna	90-95
55	Smoligów	29	60	ślad osadnictwa osada? osada?	WEB, prądziej. Nowożytna XVI/XVII w.	90-95
55	Smoligów	30	61	osada? osada? osada? osada? ślad osadnictwa	WEB, kul. łużycka EB, okr. laten kul. prądziejowa nowożytna	90-95
55	Smoligów	31	62	osada? osada? osada osada ślad osadnictwa	WEB, kul. pomorska okr. laten kul. przeworska kul. prądziejowa nowożytna	90-95
55	Smoligów	32	63	osada? osada osada? osada? osada osada	neolit WEB okr. laten. kul. przeworska kul. prądziejowa nowożytna XIV w.	90-95
55	Smoligów	33	64	osada osada? osada	okr. laten. OWR kul. prądziejowa	90-95

				osada?	nowożytna	
55	Smoligów	34	65	śląd osadnictwa osada? osada? osada osada	neolit WEB okr. laten. kul. pradziejowa nowożytna	90-95
56	Smoligów	35	66	śląd osadnictwa	pradziej.	90-95
56	Smoligów	36	67	osada? . osada? osada?	kul. trzciniecka, II okr. EB kul. łużycka, EB kul. pradziejowa	90-95
56	Smoligów	37	68	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	kul. pradziejowa nowożytna	90-95
56	Smoligów	38	69	śląd osadnictwa	pradziej.	90-95
56	Smoligów	39	70	śląd osadnictwa	pradziej.	90-95
56	Smoligów	40	71	śląd osadnictwa osada?	kul. pradziejowa nowożytna	90-95
56	Małków Kolonia	41	72	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	nowożytna XVIII w. nowożytna XIX w.	90-95
56	Małków Kolonia	9	75	osada? osada? osada osada? osada	kul. łużycka, EB OWR kul. pradziejowa nowożytna XVI w. nowożytna XVIII/XIX w.	90-95
56	Małków Kolonia	10	76	osada? osada?	kul. pradziejowa nowożytna XVIII/XIX w.	90-95
56	Małków Kolonia	11	77	osada? . osada? śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa osada	kul. mierzanowicka I okr. EB okr. laten. kul. przeworska, OWR kul. pradziejowa wcz. średniowiecze VIII-X nowożytna XIX w.	90-95
57	Małków Kolonia	12	78	osada? osada? osada osada? osada osada? osada . . śląd osadnictwa	neolit WEB kul. łużycka, EB kul. pomorska, okr. laten. kul. pradziejowa nowożytna OWR wcz. średniowiecze X-XI w. nowożytna	90-95
57	Małków Kolonia	13	79	śląd osadnictwa osada? osada osada? osada osada?	WEB kul. łużycka, EB kul. przeworska, OWR wcz. średniowiecze X-XI w wcz. średniowiecze XII-XIII nowożytna	90-95
57	Małków Kolonia	14	80	osada? osada?	kul. łużycka, EB kul. pradziej.	90-95
57	Małków Kolonia	15	81	osada? osada? śląd osadnictwa	WEB kul. pradziejowa okr. wcz. średniowiecza	90-95

				osada?	kul. nowożytna	
574	Małków Kolonia	16	82	osada? ślad osadnictwa ślad osadnictwa cmentarzysko? ślad osadnictwa ślad osadnictwa	kul. trzciniecka, II okr. EB WEB kul. przeworska . kul. pradziejowa kul. nowożytna	90-95
575	Małków Kolonia	17	83	osada? . osada?	kul. mierzanowicka I okr. EB nowożytna XVIII w.	90-95
576	Małków Kolonia	18	84	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	kul. pradziejowa kul. nowożytna	90-95
577	Małków Kolonia	19	85	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	kul. pradziejowa kul. nowożytna XVI/XVII	90-95
578	Małków	20	86	ślad osadnictwa	pradziej.	90-95
579	Małków	7	87	osada?	pradziej.	90-95
580	Małków	9	89	osada? osada?	WEB pradziej.	90-95
581	Małków	10	90	ślad osadnictwa osada? ślad osadnictwa	WEB pradziej. okr. wcz. średniowiecza	90-95
582	Małków	11	91	ślad osadnictwa osada . osada	neolit kul. mierzanowicka I okr. EB kul. pradziejowa	90-95
583	Małków	12	92	osada? osada? osada? osada?	kul. pradziejowa średniowiecze kul. nowożytna XVI kul. nowożytna XVIII/XIX	90-95
584	Małków	13	93	osada? osada? osada? osada osada	kul. łużycka, EB kul. pradziej. wcz. średniowiecze kul. nowożytna XVI kul. nowożytna	90-95
585	Małków	14	94	osada osada osada osada osada osada	kul. pomorska, laten. kul. przeworska, OWR kul. pradziej. wcz. średniowiecze VIII-X wcz. średniowiecze-XIII kul. nowożytna XVII/XVIII	90-95
586	Małków	15	95	osada osada? osada?	kul. przeworska, OWR kul. pradziej. kul. nowożytna	90-95
587	Małków	16	96	osada osada ślad osadnictwa osada osada?	kul. pomorska, laten. kul. przeworska, OWR kul. czerniach.? OWR kul. pradziej. kul. nowożytna XVI/XVII	90-95
588	Małków	17	97	osada osada osada osada osada?	WEB, kul. przeworska, OWR kul. czerniach., kul. pradziej. okr. średniowiecza	90-95

				osada?	kul. nowożytna XVI w.	
58	Małków	18	98	osada? osada? osada? osada?	OWR kul. pradziej. okr. wcz. średniowiecza kul. nowożytna XVI/XVII	90-95
59	Małków	19	99	osada	wcz. średniowiecze X-XIII	90-95
59	Małków	20	100	ślad osadnictwa	Materiał z badań dawnych średniowiecznych.	90-95
59	Małków	21	101	ślad osadnictwa	Materiał z badań wcz. średniowiecznych, okr. wcz. średniowiecza.	90-95
59	Małków	22	102	ślad osadnictwa	pradziej.	90-95
59	Małków	23	103	ślad osadnictwa osada . osada?	kul. pradziej. kultura nowożytna XVI/XVII w. kul. nowożytna XIX w.	90-95
59	Małków	24	104	osada? osada osada ślad osadnictwa	WEB kul. łożyczka, EB kul. pradziej. nowożytna	90-95
59	Małków	25	105	ślad osadnictwa osada? osada? osada?	neolit OWR pradziej. nowożytna	90-95
59	Małków	26	106	ślad osadnictwa	pradziej.	90-95
59	Małków	27	107	ślad osadnictwa osada? osada	neolit kul. pradziej. nowożytna XVII-XVIII w.	90-95
59	Małków	28	108	osada osada?	neolit, kul. pradziej.	90-95
60	Małków	29	109	ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada? osada?	WEB kul. łożyczka, EB wcz. średniowiecze kul. pradziej. nowożytna XVI w.	90-95
60	Małków	30	110	ślad osadnictwa osada? osada?	kul. pradziej. nowożytna XVI w. nowożytna XVIII/XIX w.	90-95
60	Małków	31	111	ślad osadnictwa	pradziej.	90-95
60	Małków	32	112	ślad osadnictwa	kul. przeworska, OWR pradziej.	90-95
60	Małków	33	113	ślad osadnictwa	pradziej.	90-95
60	Małków	34	114	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	okr. średniowiecza	90-95
60	Małków	35	115	ślad osadnictwa	pradziej.	90-95
60	Małków	36	116	ślad osadnictwa	pradziej.	90-95
60	Małków	37	117	ślad osadnictwa	pradziej.	90-95
60	Małków	38	118	ślad osadnictwa	pradziej.	90-95
61	Małków	39	119	ślad osadnictwa	pradziej.	90-95
61	Małków	40	120	ślad osadnictwa	pradziej.	90-95
61	Prehoryłe	42	121	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	nowożytna	90-95
61	Prehoryłe	43	122	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	OWR pradziej.	90-95

614	Prehoryłe	44	123	ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada?	pradziej. nowożytna XVII w. nowożytna	90-95
615	Prehoryłe	45	124	osada? ślad osadnictwa	WEB pradziej.	90-95
616	Prehoryłe	47	126	ślad osadnictwa	nowożytna	90-95
617	Prehoryłe	50	129	ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada?	WEB pradziej. nowożytna	90-95
618	Prehoryłe	51	130	ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada?	pradziej. wcz. średniowiecze nowożytna	90-95
619	Prehoryłe	52	131	ślad osadnictwa osada?	pradziej. nowożytna	90-95
620	Prehoryłe	53	132	ślad osadnictwa	pradziej.	90-95
621	Prehoryłe	54	133	ślad osadnictwa	pradziej.	90-95
622	Prehoryłe	55	134	ślad osadnictwa	pradziej.	90-95
623	Prehoryłe	56	135	osada	pradziej.	90-95
624	Prehoryłe	57	136	osada	kul. przeworska? okr. wczesnorzymski	90-95
625	Prehoryłe	58	137	osada? ślad osadnictwa	pradziej. nowożytna XVI w.	90-95
626	Prehoryłe	59	138	osada ślad osadnictwa	kul. pomorska? MOPR pradziej.	90-95
627	Prehoryłe	60	139	osada osada?	kul. pomorska? laten. kul. przeworska, OWR	90-95
628	Prehoryłe	61	140	osada ślad osadnictwa	kul. łużycka, EB okr. laten.	90-95
629	Prehoryłe	62	141	ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada?	WEB OWR? pradziej.	90-95
630	Prehoryłe	63	142	osada? osada? osada?	neolit OWR pradziej.	90-95
631	Prehoryłe	64	143	osada?	neolit	90-95
632	Prehoryłe	65	144	osada? osada?	WEB OWR	90-95
633	Prehoryłe	66	145	ślad osadnictwa osada? osada?	WEB OWR pradziej.	90-95
634	Prehoryłe	67	146	osada? osada?	WEB pradziej.	90-95
635	Prehoryłe	68	147	ślad osadnictwa	pradziej.	90-95
636	Małków	41	149	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	pradziej. nowożytna XVI w.	90-95
637	Prehoryłe	23	4	osada? osada? ślad osadnictwa	nowożytna XVI w. nowożytna XVII w. nowożytna XVIII/XIX w.	90-96
638	Prehoryłe	24	5	osada? osada?	nowożytna XVII w.	90-96
639	Prehoryłe	25	6	ślad osadnictwa osada?	pradziej. nowożytna XVI/XVII w.	90-96
640	Prehoryłe	26	7	ślad osadnictwa osada?	pradziej. nowożytna XVII/XVIII w.	90-96

64	Prehoryłe	27	8	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada?	pradziej. nowożytna XVI w. nowożytna XVII w.	90-96
64	Prehoryłe	28	9	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada?	pradziej. wcz. średniowiecze nowożytna XVII/XVIII w.	90-96
64	Prehoryłe	29	10	osada? osada?	KPL, neolit nowożytna XVII/XVIII w.	90-96
64	Prehoryłe	31	12	śląd osadnictwa osada?	pradziej. nowożytna XVI/XVII w.	90-96
64	Prehoryłe	30	11	śląd osadnictwa osada?	pradziej. wcz. średniowiecze nowożytna XVI/XVII w.	90-96
64	Prehoryłe	32	13	osada? śląd osadnictwa śląd osadnictwa	pradziejowa nowożytna XV w. nowożytna XVIII/XIX w.	90-96
64	Prehoryłe	33	14	Materiał z badań powierzchn. w 1979 r. śląd osadnictwa	wcz. średn.	90-96
64	Prehoryłe	34	15	osada osada osada osada osada	kul. trzciniecka, II okr. EB kul. łużycka, EB/H kul. przeworska, OWR wcz. średniowiecze kul. pradziejowa	90-96
64	Prehoryłe	35	16	osada osada? . osada . osada osada	kul. czerniach.? OWR wcz. średniowiecze VIII/IX w. wcz. średniowiecze X-XIII w. kul. pradziejowa nowożytna XVII w.	90-96
65	Prehoryłe	36	17	osada śląd osadnictwa osada osada? osada	OWR wcz. średniowiecze kul. pradziejowa nowożytna XVI w. nowożytna XVIII w.	90-96
65	Prehoryłe	37	18	osada? śląd osadnictwa osada?	kul. pradziejowa nowożytna XVI w. nowożytna XVIII w.	90-96
65	Prehoryłe	38	19	osada? osada? śląd osadnictwa	neolit kul. pradziejowa nowożytna XVIII w.	90-96
65	Prehoryłe	39	20	śląd osadnictwa osada? śląd osadnictwa	kul. łużycka, EB kul. pradziejowa nowożytna XVIII w.	90-96
65	Prehoryłe	40	21	osada? osada? osada? osada?	neolit WEB kul. pradziejowa nowożytna XVIII w.	90-96
65	Tuczapy „wydma”	1	1	śląd osadnictwa	OWR?	91-93
65	Tuczapy	2	2	skarb		91-93

65	Stara Wieś	21	3	śląd osadnictwa	okr. wcz. średniowiecz.	91-93
65	Stara Wieś	22	4	osada? osada	KPL, neolit kul. trzciniecka, II okr. EB	91-93
65	Stara Wieś	23	5	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	neolit okr. wcz. średniowiecz.	91-93
66	Stara Wieś	24	6	śląd osadnictwa osada?	wcz. średniowiecz. do XV średniowiecze	91-93
66	Stara Wieś	25	7	śląd osadnictwa	okr. wcz. średniowiecz.	91-93
66	Stara Wieś	26	8	osada śląd osadnictwa	wcz. brąz kul. pradziejowa	91-93
66	Stara Wieś	27	9	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	wcz. brąz KPL, neolit okr. wcz. średniowiecz.	91-93
66	Stara Wieś	28	10	osada? osada osada	KCSz, późny neolit kul. strzyżowska, EB? OWR C	91-93
66	Stara Wieś	29	11	śląd osadnictwa	okr. wcz. średniowiecz.	91-93
66	Stara Wieś	30	12	śląd osadnictwa	kul. pradziejowa	91-93
66	Stara Wieś	31	13	śląd osadnictwa	okr. wcz. brąz	91-93
66	Stara Wieś	35	14	osada?	okr. średniowiecz.	91-93
66	Stara Wieś	36	15	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	? okr. wcz. brąz okr. nowożytny.	91-93
67	Stara Wieś	37	16	śląd osadnictwa osada? osada?	KPL, neolit? I okr. EB okr. średniow.	91-93
67	Stara Wieś	38	17	śląd osadnictwa	? okr. wcz. brąz	91-93
67	Stara Wieś	39	18	śląd osadnictwa	? okr. wcz. brąz	91-93
67	Stara Wieś	40	19	osada?	? okr. wcz. brąz	91-93
67	Stara Wieś	41	20	śląd osadnictwa	okr. laten?	91-93
67	Stara Wieś	42	21	osada osada? osada	KPL, neolit? wcz. brąz okr. średniow.	91-93
67	Stara Wieś	43	22	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	wcz. brąz okr. średniow.	91-93
67	Stara Wieś	44	23	osada	okr. wcz. średniowiecz.	91-93
67	Stara Wieś	45	24	śląd osadnictwa	KPL? neolit	91-93
67	Kolonia Mołożów	1	25	osada? osada osada?	KPL, neolit? wcz. brąz kul. łużycka, EB	91-93
68	Kolonia Mołożów	2	26	osada?	wcz. brąz	91-93
68	Kolonia Mołożów	3	27	osada?	wcz. brąz	91-93
68	Kolonia Mołożów	4	28	osada? osada osada osada osada? osada osada	KPL, neolit kul. trzciniecka, II okr. EB kul. łużycka, EB kul. pomorska, o. laten. OWR? wcz. średniowiecze ok. X kul. pradziejowa	91-93
68	Kolonia Mołożów	5	29	śląd osadnictwa	pradziej.	91-93
68	Kolonia Mołożów	6	30	śląd osadnictwa	pradziej.	91-93

68	Kolonia Mołóżów	7	31	ślad osadnictwa osada? osada osada	KPL, neolit wcz. brąz kul. pomorska? o. laten. kul. pradziej.	91-93
68	Kolonia Mołóżów	8	32	ślad osadnictwa	OWR D?	91-93
68	Kolonia Mołóżów	9	33	ślad osadnictwa	kul. łużycka, EB	91-93
68	Kolonia Mołóżów	10	34	ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	KPL, neolit kul. łużycka, EB	91-93
68	Kolonia Mołóżów	11	35	osada? ślad osadnictwa ślad osadnictwa	wcz. brąz kul. łużycka, EB okr. wcz. średniowiecza	91-93
69	Kolonia Mołóżów	12	36	ślad osadnictwa	pradziej.	91-93
69	Kolonia Mołóżów	13	37			91-93
69	Mołóżów	1	38	osada? osada? osada osada osada	wcz. brąz gr. Czerniczyńska? OWR okr. średniowiecza pradziej.	91-93
69	Mołóżów	2	39	ślad osadnictwa	wcz. brąz	91-93
69	Mołóżów	3	40	ślad osadnictwa osada	wcz. brąz okr. wcz. średn. XI-XIII w.	91-93
69	Mołóżów	4	41	osada osada?	OWR okr. średniowiecza	91-93
69	Mołóżów	5	42	ślad osadnictwa osada osada	KPL, neolit osada OWR C okr. wcz. średn. X-XII w.	91-93
69	Mołóżów	6	43	osada? osada? osada osada? osada	KPL, neolit? wcz. brąz kul. łużycka, EB OWR okr. wcz. średn. po XI w.	91-93
69	Mołóżów	7	44	ślad osadnictwa osada osada? . osada? osada?	KPL, neolit? wcz. brąz kul. pomorska? o. laten. okr. wcz. średn. po XI w. pradziej.	91-93
69	Mołóżów	8	45	osada? osada	Wcz. brąz okr. średniow.	91-93
70	Mołóżów	9	46	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	neolit kul. trzciniecka II okr. EB	91-93
70	Mołóżów	10	47	ślad osadnictwa	okr. wcz. średniow. XIII w.	91-93
70	Mołóżów	11	48	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	wcz. brąz wcz. średniow.	91-93
70	Mołóżów	12	49	ślad osadnictwa	pradziej.	91-93
70	Mołóżów	13	50	osada? osada? .	wcz. brąz gr. czerniczyńska kul. wielbarska OWR C2	91-93

				osada? osada?	okr. średniowiecza pradziej.	
70	Mołożów	14	51	osada? osada? osada? osada . osada	KPL, neolit? wcz. brąz gr. czerniczyńska gr masłomęcka OWR C, D pradziej.	91-93
70	Mołożów	15	52	osada?	wcz. brąz	91-93
70	Mołożów	16	53	osada? osada?	wcz. brąz, OWR	91-93
70	Mołożów	17	54	ślad osadnictwa osada osada? osada	KPL, neolit kul. trzciniecka, II okr. EB OWR? okr. średniow.	91-93
70	Mołożów	18	55	osada	okr. wcz. średniowiecza XIII w.	91-93
71	Mołożów	19	56	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	okr. średniow. pradziej.	91-93
71	Mołożów	20	57	ślad osadnictwa osada	wcz. brąz okr. średniow.	91-93
71	Mołożów	21	58	osada ślad osadnictwa	wcz. brąz okr. średniow.	91-93
71	Mołożów	22	59	osada?	wcz. brąz	91-93
71	Mołożów	23	60	osada ślad osadnictwa ślad osadnictwa	wcz. brąz OWR okr. średniow.	91-93
71	Mołożów	24	61	ślad osadnictwa	KAK, późny neolit	91-93
71	Mołożów	25	62	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	wcz. brąz okr. średniow	91-93
71	Mołożów	26	63	ślad osadnictwa osada	neolit wcz. brąz	91-93
71	Mołożów	27	64	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	wcz. brąz wcz. średniow	91-93
71	Mołożów	28	65	ślad osadnictwa	kul. pomorska, o. laten.	91-93
72	Mołożów	29	66	ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	neolit wcz. brąz OWR	91-93
72	Mołożów	30	67			91-93
72	Tuczapy	4	69	osada?	wcz. brąz?	91-93
72	Tuczapy	5	70	ślad osadnictwa	pradziej.	91-93
72	Tuczapy	6	71	osada	wcz. brąz?	91-93
72	Tuczapy	7	72	ślad osadnictwa	wcz. brąz?	91-93
72	Tuczapy	8	73	osada?	wcz. brąz?	91-93
72	Tuczapy	9	74	ślad osadnictwa	okr. średniow.	91-93
72	Tuczapy	10	75	osada?	wcz. brąz?	91-93
72	Tuczapy	11	76	osada	okr. wcz. średniow. X-XIII	91-93
73	Tuczapy	12	77	ślad osadnictwa osada?	wcz. brąz kul. wielbarska? OWR C	91-93
73	Tuczapy	13	78	ślad osadnictwa	okr. wcz. średniow.	91-93
73	Tuczapy	14	79	osada?	neolit	91-93
73	Tuczapy	15	80	osada? ślad osadnictwa	neolit okr. wcz. średniow.	91-93
73	Tuczapy	16	81	ślad osadnictwa	KPL, neolit	91-93

				śląd osadnictwa	okr. wcz. średniow.	
73	Tuczapy	17	82	śląd osadnictwa osada?	wcz. brąz średniowiecze	91-93
73	Tuczapy	18	83	osada?	pradziej.	91-93
73	Tuczapy	19	84	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	okr. wcz. średniow. pradziej.	91-93
73	Tuczapy	20	85	osada? śląd osadnictwa osada?	wcz. brąz OWR? okr. średniow.	91-93
73	Tuczapy	21	86	osada śląd osadnictwa	I okr. EB okr. wcz. średniow.	91-93
74	Tuczapy	22	87	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	okr. średniow. kul. pradziejowa	91-93
74	Tuczapy	23	88	osada?	OWR	91-93
74	Tuczapy	24	89	śląd osadnictwa	okr. wcz. średniow.	91-93
74	Tuczapy	25	90	osada? osada? śląd osadnictwa	kul. łużycka, EB okr. wcz. średniow. pradziej.	91-93
74	Tuczapy	26	91	osada?	kul. lipicka? OWR	91-93
74	Stara Wieś	1	1	śląd osadnictwa	okr. neolit	91-94
74	Stara Wieś	2	2	cmentarzysko kurhanowe	okr. wcz. średniow.	91-94
74	Wereszyn	1	3	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	wcz. okr. EB okr. średniow.	91-94
74	Wereszyn	2	4	śląd osadnictwa	okr. wcz. średniow. do X	91-94
74	Wereszyn	3	5	osada? śląd osadnictwa	wcz. okr. EB kul. łużycka	91-94
75	Wereszyn	4	6	osada? osada	wcz. okr. EB kul. łużycka	91-94
75	Wereszyn	5	7	śląd osadnictwa osada osada osada? . osada	okr. neolit wcz. okr. EB kul. łużycka, EB okr. wcz. średniow. do X kultura pradziejowa	91-94
75	Wereszyn	6	8	śląd osadnictwa	pradziej.	91-94
75	Wiszniów	1	10	osada	okr. średniow.	91-94
75	Wereszyn	7	11	osada osada? osada śląd osadnictwa	wcz. okr. EB kul. łużycka, EB okr. laten. okr. średniow.	91-94
75	Wereszyn	8	12	śląd osadnictwa osada? osada	wcz. okr. EB kul. łużycka okr. średniow.	91-94
75	Wereszyn	9	13	osada? śląd osadnictwa osada?	wcz. okr. EB kul. łużycka? wcz. okr. średniow. XII-XIII	91-94
75	Wiszniów	2	14	osada?	wcz. okr. EB	91-94
75	Wiszniów	3	15	śląd osadnictwa	KCSz	91-94
75	Wiszniów	4	16	śląd osadnictwa	kul. pradziej.	91-94
76	Wiszniów	5	19	osada	VII-VIII w.	91-94
76	Wiszniów	6	20	osada osada śląd osadnictwa	KPL, neolit wcz. okr. EB OWR	91-94

76	Wiszniów	7	21	ślad osadnictwa	wcz. okr. EB	91-94
76	Wiszniów	9	23	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	wcz. okr. EB OWR	91-94
76	Wiszniów	10	24	osada	kul. łużycka	91-94
76	Wiszniów	11	25	osada osada?	kul. łużycka gr. czerniczyńska	91-94
76	Wiszniów	12	26	osada osada osada	wcz. okr. EB OWR okr. X w.	91-94
76	Wiszniów	13	27	ślad osadnictwa	wcz. okr. EB	91-94
76	Wiszniów	14	28	osada	wcz. średniow. X w.	91-94
76	Wiszniów	15	29	ślad osadnictwa	kul. pradziej.	91-94
77	Wereszyn	10	30	osada	wcz. okr. średniow. XII-XIII	91-94
77	Wereszyn	11	31	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	OWR? okr. średniow.	91-94
77	Wereszyn	12	32	ślad osadnictwa	KAK, późny neolit	91-94
77	Wereszyn	13	33	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	KCSz, późny neolit wcz. okr. średniow.	91-94
77	Wereszyn	14	34	osada? osada?	KCSz, późny neolit OWR?	91-94
77	Wereszyn	15	35	ślad osadnictwa	wcz. okr. EB	91-94
77	Wereszyn	16	36	osada? ślad osadnictwa osada?	wcz. okr. EB kul. łużycka, EB wcz. okr. średniow.	91-94
77	Wereszyn	17	37	osada osada	wcz. okr. EB kul. łużycka, EB	91-94
77	Wiszniów Karczunek	1	38	osada?	wcz. okr. EB	91-94
77	Wiszniów Karczunek	2	39	ślad osadnictwa	kul. łużycka	91-94
78	Wiszniów Karczunek	3	40	osada? osada?	wcz. okr. EB okr. laten.	91-94
78	Wiszniów Karczunek	4	41	osada?	wcz. okr. EB	91-94
78	Wiszniów Karczunek	5	42	osada osada?	wcz. okr. EB OWR?	91-94
78	Wiszniów Karczunek	6	43	ślad osadnictwa	wcz. okr. EB	91-94
78	Wiszniów	16	45	osada?	wcz. okr. EB	91-94
78	Wiszniów	17	46	osada osada osada osada?	KPL, neolit wcz. okr. EB środkowy laten. do X w.	91-94
78	Wiszniów	18	47	osada	wcz. okr. EB	91-94
78	Wiszniów	19	48	osada	wcz. okr. EB	91-94
78	Wiszniów	20	49	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	wcz. okr. EB wcz. okr. średniow.	91-94
78	Wiszniów	21	50	ślad osadnictwa	kul. pradziej.	91-94
79	Wiszniów	22	51	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	wcz. okr. EB okr. średniow.	91-94
79	Wiszniów	23	52	osada? ślad osadnictwa	wcz. okr. EB okr. średniow.	91-94
79	Wiszniów	24	53	osada? osada?	wcz. okr. EB OWR	91-94

79	Wiszniów	25	54	osada?	KPL, neolit	91-94
79	Wiszniów	26	55	osada? osada?	wcz. okr. EB OWR?	91-94
79	Wiszniów	27	56	osada? ślad osadnictwa	do X w. kul. pradziej.	91-94
79	Wiszniów	28	57	ślad osadnictwa osada?	okr. VIII w. okr. XII-XIII w.	91-94
79	Wiszniów	29	58	osada? osada	okr. VIII-IX w. okr. XII-XIII w.	91-94
79	Wiszniów	30	59	osada?	okr. średniowiecz.	91-94
79	Wiszniów	31	60	osada?	XIII w.	91-94
80	Wiszniów	32	61	ślad osadnictwa	pradziej.	91-94
80	Wiszniów	33	62	ślad osadnictwa	pradziej.	91-94
80	Wiszniów	34	63	osada? ślad osadnictwa	wcz. okr. EB okr. wcz. średniow.	91-94
80	Wiszniów	35	64	ślad osadnictwa	EB	91-94
80	Wiszniów	36	65	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	wcz. okr. EB pradziej.	91-94
80	Wiszniów	37	66	kurhan?		91-94
80	Wiszniów	38	67	osada? osada?	wcz. okr. EB OWR	91-94
80	Radostów	20	71	ślad osadnictwa	okr. wcz. średniow.	91-94
80	Wiszniów	40	72	ślad osadnictwa	okr. średniow.	91-94
80	Wereszyn	19	73	osada?	KCSz?	91-94
81	Wereszyn	20	74	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	okr. wcz. średniow. kul. pradziej.	91-94
81	Wereszyn	21	75	ślad osadnictwa	okr. wcz. średniow.	91-94
81	Wereszyn	22	76	ślad osadnictwa	wcz. okr. EB	91-94
81	Smoligów	9	77	osada?	wcz. okr. EB	91-94
81	Smoligów	10	78	osada? osada osada?	wcz. okr. EB okr. laten. XII-XIII w.	91-94
81	Wereszyn	23	79	ślad osadnictwa	wcz. okr. EB	91-94
81	Wereszyn	24	80	osada? osada osada osada	KPL kul. trzciniecka OWR okr. wcz. średniow. do X	91-94
81	Wereszyn	25	81	osada? osada osada osada	KCSz? kul. trzciniecka, wcz. EB kul. przeworska, OWR IX-X w.	91-94
81	Wereszyn	26	82	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	wcz. okr. EB okr. średniow.	91-94
81	Wereszyn	27	83	osada? ślad osadnictwa	wcz. okr. EB okr. wcz. średniow.	91-94
82	Wereszyn	28	84	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	wcz. okr. EB okr. wcz. średniow.	91-94
82	Wereszyn	29	85	osada?	OWR?	91-94
82	Wereszyn	30	86	osada	KPL	91-94
82	Wereszyn	31	87	osada?	wcz. okr. EB	91-94
82	Wereszyn	32	88	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	wcz. okr. EB kul. pradziej.	91-94
82	Stara Wieś	3	92	ślad osadnictwa	wcz. okr. EB	91-94
82	Stara Wieś	4	93	osada	KPL	91-94

				śląd osadnictwa	wcz. średniow.	
82	Stara Wieś	5	94	śląd osadnictwa	okr. średniow.	91-94
82	Stara Wieś	6	95	śląd osadnictwa	okr. wcz. średniow.	91-94
82	Stara Wieś	7	96	śląd osadnictwa	okr. wcz. średniow.	91-94
83	Stara Wieś	8	97	osada	XII-XIII w.	91-94
83	Stara Wieś	9	98	osada? osada?	wcz. okr. EB okr. wcz. średniow.	91-94
83	Stara Wieś	10	99	śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa	wcz. okr. EB OWR C okr. wcz. średniow. XII-XIII	91-94
83	Stara Wieś	11	100	osada osada osada?	kul. łużycka kul. wielbarska, OWR C okr. wcz. średniow. po X	91-94
83	Stara Wieś	12	101	śląd osadnictwa	wcz. okr. EB	91-94
83	Wiszniów	41	102	osada?	wcz. okr. EB	91-94
83	Wiszniów	42	103	osada?	wcz. okr. EB	91-94
83	Wiszniów	43	104	śląd osadnictwa	neolit	91-94
83	Stara Wieś	13	105	śląd osadnictwa	wcz. okr. EB	91-94
83	Stara Wieś	15	107	śląd osadnictwa	wcz. okr. EB	91-94
84	Stara Wieś	16	108	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada?	KPL wcz. okr. EB XII-XIII w.	91-94
84	Stara Wieś	17	109	osada? osada?	wcz. okr. EB OWR	91-94
84	Stara Wieś	18	110	osada?	okr. laten.	91-94
84	Stara Wieś	19	111	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	wcz. okr. EB okr. wcz. średniow.	91-94
84	Stara Wieś	20	112	osada? śląd osadnictwa	wcz. okr. EB OWR	91-94
84	Stara Wieś	32	113	śląd osadnictwa osada osada?	wcz. okr. EB kul. wielbarska OWRC okr. średniow.	91-94
84	Stara Wieś	33	114	osada? osada? osada?	okr. laten. do X w. kul. pradziej.	91-94
84	Stara Wieś	34	115	osada? śląd osadnictwa	KPL wcz. okr. średniow. do X	91-94
84	Smoligów	8	66	śląd osadnictwa	okr. wcz. brazu	91-94
84	Radostów	1	91	śląd osadnictwa	kul. łużycka, EB	91-95
85	Radostów	2	92	śląd osadnictwa	WEB	92-94
85	Radostów	3	93	osada?	WEB	92-94
85	Radostów	4	94	osada? . śląd osadnictwa	gr. czerniczyńska o. laten. okr. wcz. średniow.	92-94
85	Radostów	5	95	śląd osadnictwa	WEB	92-94
85	Radostów	6	96	śląd osadnictwa osada?	OWR do X w.	92-94
85	Radostów	7	97	śląd osadnictwa	pradziej.	92-94
85	Radostów	8	98	osada?	XIII-XIV w.	92-94
85	Radostów	9	99	śląd osadnictwa	pradziej.	92-94
85	Radostów	10	100	osada? osada	WEB okr. wcz. średniow.	92-94
85	Radostów	11	101	osada? śląd osadnictwa	KPL, neolit? WEB	92-94

				osada osada?	gr. czerniczyńska XIX w.	
86	Radostów	12	102	śląd osadnictwa	OWR?	92-94
86	Radostów	13	103	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia XIII w.	92-94
86	Radostów	14	104	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia okr. średniow.	92-94
86	Radostów	15	105	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	WEB po X w.	92-94
86	Radostów	16	106	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	WEB okr. średniow.	92-94
86	Radostów	17	107	osada?	VII-VIII w.	92-94
86	Radostów	18	108	osada?	KPL, neolit	92-94
86	Radostów	19	109	śląd osadnictwa	kul. trzciniecka, II okr. EB	92-94

4.4. Problematyka ochrony zabytków archeologicznych na terenie gminy

Kluczowym działaniem w zakresie świadomej i zrównoważonej ochrony dziedzictwa archeologicznego, zgodnie z przepisami prawa oraz normami międzynarodowymi jest sukcesywna aktualizacja i dokumentacja wyników przeprowadzonych badań archeologicznych w kontekście faktycznego stanu zachowania danego stanowiska archeologicznego.

Zgodnie z posiadaną gminną ewidencją zabytków na terenie gminy Mircze znajduje się 867 stanowisk archeologicznych. Należy jednak zaznaczyć, że ewidencja ta wymaga aktualizacji ze względu na zniszczenie wielu stanowisk spowodowane m. in. przez:

- działalność rolniczą m.in. intensyfikację i modernizację rolnictwa w kierunku rolnictwa przemysłowego, np. głęboka orka, powodująca niszczenie przypowierzchniowe warstwy kulturowej, a także niwelująca istniejące zróżnicowanie morfologii terenu,
- presja urbanizacyjna i samowola budowlana,
- naturalna erozja.

Niezbędne jest zatem zweryfikowanie obecnego stanu zachowania stanowisk, wnioskowanie o usunięcie zdegradowanych i zupełnie zniszczonych oraz przygotowanie odpowiedniej strategii zarządzania dziedzictwem archeologicznym, uwzględniające potrzebę zrównoważonego rozwoju i interesy różnych grup społecznych oraz uwzględnienie aktualnego stanu krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej na obszarze gminy. Zaktualizowana ewidencja zabytków archeologicznych będzie narzędziem informacyjnym dot. obecności w danym miejscu zabytku archeologicznego. Zgodnie z przepisami, kto zamierza realizować roboty ziemne na terenie, gdzie znajdują się zabytki archeologiczne, prowadzić roboty budowlane przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru lub ewidencji zabytków objętym ochroną na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, planuje zmiany charakteru dotychczasowego przeznaczenia terenu, które mogą doprowadzić do przekształcenia lub uszkodzenia zabytku archeologicznego (stanowiska archeologicznego), jest zobowiązany przeprowadzić (czyli sfinansować) badania archeologiczne w zakresie ustalonym przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.

4.5. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla gminy

Bogata historia oraz obcowanie ze sobą i mieszanie się różnych kultur i religii spowodowały, że krajobraz architektury sakralnej Gminy Mircze jest niezwykle zróżnicowany. Wzajemne antagonizmy mieszkańców różnej narodowości na przestrzeni lat spowodowały jednak straty dziedzictwa kulturowego. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 roku, Polacy starali się wyeliminować ze swojego otoczenia wszystko, co identyfikowało zaborcę. Na terenie gminy na niszczanie zabytków wpływ miały również inne czynniki. W roku 1938 w ramach akcji polonizacyjno-rewindykacyjnej rozebrano cerkiew w miejscowości Łasków, w Małkowie dwie cerkwie z XVII i z XX wieku. Identyczny los spotkał cerkiew Narodzenia Matki Bożej w miejscowości Prehoryłe i w Kryłowie. Te, które przetrwały najczęściej były dostosowane do obrządku rzymskokatolickiego.

Architektura sakralna stanowi najcenniejsze zasoby historyczne Gminy Mircze.

Ilustracja 4: Kryłów, Kościół pw. Narodzenia NMP, 1859 – 60, nr rejestru A/1486

Obecny kościół w Kryłowie powstał na miejscu wcześniejszych budynków sakralnych. Najstarszy pochodził z XV wieku. Po ślubie z Zofią Mikołaj Ostroróg w 1570 roku zmienił obiekt na zbór kalwiński. Kolejny kościół murowany wzniosł Władysław Ostroróg w 1637 roku. Budowla popadała w ruinę, więc zdecydowano się na wzniesienie nowego czwartego już kościoła z fundacji Michała Radziejowskiego. Kolejny obiekt powstał z fundacji Józefa Jeżewskiego w latach 1754 – 1758. Budynek, który aktualnie możemy podziwiać jest szóstym kościołem wybudowanym w latach 1859-1860 ufundowanym przez Anielę z Rzewuskich Chrzanowską. Obiekt ma charakter neogotycki, wykonany jest z cegły, otynkowany, na rzucie prostokąta z dostawionym niższym prezbiterium, od strony fasady posiada potężną wieżę. W narożu północno – zachodnim ogrodzenia usytuowana jest murowana, otynkowana, dwukondygnacyjna dzwonnica na rzucie wydłużonego prostokąta, kryta dachem dwuspadowym (pokryta blachą) z sygnaturką wzniesiona w 1860 r. Pierwsza kondygnacja nieco szersza od drugiej. W bocznych elewacjach symetrycznie ukształtowane nisze zamknięte potrójnymi arkadami w krótszych i poczwórnymi w dłuższych bokach. W pierwszej kondygnacji elewacji frontowej krótszej

otwór wejściowy zamknięty półkoliście, elewacji bocznych od strony placu kościelnego jeden prostokątny otwór okienny zamknięty półkoliście. W kondygnacji drugiej w krótszych ścianach szczytowych po jednym dużym otworze okiennym (stojący prostokąt zamknięty półkoliście). W ścianach dłuższych elewacje boczne po jednym półkolistym otworze okiennym na wysokości zwieńczeń otworów okiennych w ścianach szczytowych. Zwieńczenia wszystkich otworów okiennych ujęte gzymsem obiegającym dookoła drugą kondygnację dzwonnicy.

Kolejnym istotnym elementem krajobrazu kulturowego jest park w Kryłowie będący częścią byłego dworskiego parku krajobrazowego i jego resztką dawnego założenia. Zachowana brama wjazdowa wraz z domkiem odźwiernego jest jedynym tego rodzaju obiektem na terenie województwa i stąd też ma szczególne znaczenie dla historii rozwoju założeń parkowych na obszarze Zamojszczyzny.

Ilustracja 5: Kryłów Brama parkowa z mieszkaniem odźwiernego, II poł. XIX w., nr rejestru A/374

Kolejnym obiektem jest dawna cerkiew unicka w Mirczu, w dalszej kolejności prawosławna. Powstała w 1814 roku z fundacji rodziny Rulikowskich. W kolejnych latach ulegała przebudowom. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 roku obiekt został przystosowany do obrządku rzymskokatolickiego. To niewielkich rozmiarów kościół salowy, z niższym prezbiterium zamkniętymkoliście. Fasada obiektu jest XX-wieczna, dwukondygnacyjna, kondygnacje natomiast płynnie przechodzą jedna w drugą, za sprawą wolut.

Ilustracja 6: Mircze, Cerkiew greko-katolicka, obecnie Kościół rzymsko-katolicki pw. Zmartwychwstania Pańskiego, 1814, 1857, XX wiek, nr rejestru A/198, data wpisu 24.11.1956 oraz 13.02.1967

Cerkiew greko-katolicka w Modryniu to obiekt, pierwotnie pełniący funkcję cerkwi unickiej, następnie prawosławnej. Został wybudowany z fundacji Rozalii z domu Wilgi w 1740 roku. Cerkiew została zamknięta w 1920 roku. Obecnie należy do kościoła rzymskokatolickiego. Obiekt murowany na planie kwadranta z węższym prezbiterium i prostokątną kruchtą od zachodu, nadbudowaną czworoboczną wieżą drewnianą konstrukcji słupowo – ramowej oraz z klasycystycznym grobowcem rodziny Kuźmińskich z 1828 r. Od południa: wnętrze świątyni nakryte pozornym sklepieniem, a elewacje zewnętrzne urozmaicone są ramowymi podziałami - jako cenny przykład budowli sakralnej, której indywidualny kształt nadany został dzięki połączeniu barokowej szaty zewnętrznej z elementami tradycyjnego budownictwa drewnianego stanowiąc ciekawy akcent w miejscowym pejzażu.

Ilustracja 7: Modryń, Cerkiew greko-katolicka, obecnie Kościół rzymsko-katolicki pw. MB Królowej Polski, 1740, nr rejestru A/549, data wpisu 09.05.1957 oraz 29.12.1971

Pierwsze wzmianki o obiekcie sakralnym będącym w miejscowości Wiszniów sięgają XVII wieku. Cerkiew wkrótce po wybudowaniu zamieniono na prawosławną i następnie po częściowej przebudowie w 1922 r. erygowano na kościół rzymsko-katolicki. Należy do grupy cerkwi powstałych w ostatnich latach przed kasata unii, którym zaczęto nadawać obce na tych terenach ukształtowanie i zdobnictwo charakterystyczne dla architektury rosyjskiej. Obecny kościół, początkowo cerkiew grekokatolicka wzniesiona została w 1850 roku, jednak po przebudowie w 1922 roku zatraciła część cech stylowych. Kościół jest budynkiem drewnianym z prezbiterium węższym od nawy. Obiekt zwieńczony jest sygnaturką.

Ilustracja 8: Wiszniów, Cerkiew greko-katolicka, obecnie kościół rzymsko-katolicki pw. św. Stanisława, II poł. XIX, nr rejestru A/1481, data wpisu 18.10.1986

Niewątpliwie charakterystycznym elementem krajobrazu kulturowego gminy Mircze jest kopiec ziemny – kurhan – stanowisko archeologiczne nr 21/139/89-95. Pojedynczy kurhan w Kolonii Kryłów jest jednym z nielicznych stosunkowo dobrze zachowanych pradziejowych obiektów tego typu na terenie kotliny hrubieszowskiej. Nasyp kopca przez wiele lat był w granicach uprawy rolnej, mimo to jego wysokość sięga 1,5 m i średnica 20 m. Kurhan ten najprawdopodobniej kryje pochówki kultury ceramiki sznurowej z okresu neolitu.

5. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego

Analizując stan krajobrazu kulturowego Gminy Mircze rozpoznano następujące czynniki determinujące jego dalszy rozwój:

Tabela 6: Ocena stanu dziedzictwa kulturowego Gminy Mircze

Mocne strony	Słabe strony
➤ Ciekawe przykłady architektury sakralnej; ➤ Duża ilość obiektów zabytkowych, niejednokrotnie o ponadregionalnym znaczeniu; ➤ Różnorodność wartości przyrodniczo-krajoznawczych; ➤ Dobrze opracowana historia gminy i poszczególnych miejscowości; ➤ Aktualne dokumenty strategiczne regulujące kwestię opieki nad zabytkami; ➤ Walory przyrodniczo-krajozrazowe gminy generujące ruch turystyczny; ➤ Włączenie zabytków gminnych do programu szlaków tematycznych; ➤ Prezentacja dziedzictwa kulturowego przy wykorzystaniu technik informatycznych oraz ich publikacja w Internecie; ➤ Liczne pomniki i kapliczki; ➤ Działania Gminnego Ośrodka Kultury, mające na celu rozwijanie świadomości kulturowej mieszkańców, wzmacnianie więzi z miejscem zamieszkania; ➤ Silna tożsamość kulturowa mieszkańców; ➤ Stała poprawa jakości środowiska naturalnego wpływająca korzystnie na stan zabytków; ➤ Dbłość o cmentarze.	➤ Pozostawienie obiektów o charakterze mieszkalnym bez opieki; ➤ Zanik architektury rezydencjonalnej; ➤ Niewystarczające: promocja walorów kulturowych i wykorzystanie dóbr kultury dla rozwoju turystyki; ➤ Niewystarczająca świadomość społeczna o konieczności należytej opieki nad zabytkami; ➤ Niedostateczna liczba publikacji na temat dziedzictwa kulturowego Gminy Mircze; ➤ Brak możliwości zwiedzania zabytków, będących własnością prywatną.
Szanse	Zagrożenia
➤ Możliwość rewaloryzacji zabytków z wykorzystaniem dotacji krajowych i unijnych; ➤ Podejmowanie działań mających na celu	➤ Trudny dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania opieki nad zabytkami; ➤ Brak spójnego systemu finansowania oraz brak funduszy

rozwijanie współpracy z sąsiednimi samorządami w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego; ➤ Zachowanie spójnego krajobrazu (m.in. utrzymanie historycznej linii zabudowy w Kryłowie i Mirczu); ➤ Zwiększenie ilości imprez lokalnych o charakterze historycznym, wzmacniających więzi lokalne z gminą mieszkańców; ➤ Tworzenie i promocja zintegrowanego kalendarza imprez kulturalnych odbywających się na terenie gminy; ➤ Pozyskiwanie inwestorów prywatnych do inwestowania w zabytki; ➤ Wykorzystanie potencjału jaki tkwi w ruinach bastionu kryłowskiego; ➤ Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego dla potrzeb nauki i edukacji; ➤ Kształtowanie współczesnych form zabudowy i zagospodarowania terenu z poszanowaniem tradycji i wykorzystaniem wzorców regionalnych; ➤ Utworzenie szlaków tematycznych; ➤ Podtrzymanie tożsamości ludności poprzez identyfikację z miejscem (np. kultywowanie tradycyjnej twórczości ludowej).	kierunkowych na organizację zadań opieki nad zabytkami; ➤ Niewystarczająca edukacja młodzieży o dziedzictwie kulturowym regionu; ➤ Silna konkurencja na rynku turystyki w regionie; ➤ Braki w edukacji kulturowej; ➤ Samowolne działania na zabytkach bez uzgodnień konserwatorskich; ➤ Niedostateczna świadomość wartości zasobów kulturowych; ➤ Zagrożenia dla stanowisk archeologicznych w postaci: zintensyfikowanej działalności rolniczej, presji urbanizacyjnej i samowoli budowlanej, naturalnej erozji; ➤ Konflikt zbrojny pomiędzy Ukrainą i Rosją, możliwość eskalacji zniszczeń.
--	---

W oparciu o przeprowadzoną analizę SWOT skonstruowano następujące wnioski:

- Należy dążyć do poprawy stanu zachowania zabytków i ich otoczenia oraz objęcia ich stałą ochroną zgodnie z obowiązującymi przepisami w obszarze dbałości o tkankę historyczną Gminy Mircze;
- Podstawą tożsamości kulturowej i historycznej jest wzrost świadomości mieszkańców Gminy Mircze w zakresie znaczenia krajobrazu kulturowego i obiektów zabytkowych jako produktu turystycznego;
- Edukacja i informacja w zakresie tematów historycznych i kwestii dotyczących zabytków i ich ochrony powinna stanowić jeden z elementów działań w zakresie popularyzacji historii regionu;
- Rewaloryzacja i rewitalizacja zabytków powinny stanowić stały komponent strategicznych działań rozwoju gminy;
- Ryzyko wystąpienia negatywnych zdarzeń w tym degradacja krajobrazu kulturowego i działania dewastacyjne na zabytkach powinny być sukcesywnie eliminowane przez władze gminy i służby porządkowe.

Dziedzictwo niematerialne

Istotnym elementem kształtowania tożsamości kulturowej jest dbałość o niematerialne dziedzictwo kulturowe, które jest celem priorytetowym Konwencji UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego z 2003 r. Niematerialne dziedzictwo kulturowe stanowią: tradycje i przekazy

ustne, w tym język jako nośnik niematerialnego dziedzictwa kulturowego, sztuki widowiskowe, zwyczaje, rytuały i obrzędy świąteczne, wiedza i praktyki dotyczące przyrody i wszechświata, umiejętności związane z rzemiosłem tradycyjnym.

Zgodnie z brzmieniem Konwencji UNESCO, której tekst został przyjęty na 32 sesji w październiku 2003 roku, „niematerialne dziedzictwo kulturowe” definiowane jest jako praktyki, wyobrażenia, przekazy, wiedzę i umiejętności, jak również związane z nimi instrumenty, przedmioty, artefakty i przestrzeń kulturową, które wspólnoty, grupy i w niektórych przypadkach, jednostki uznają za część własnego dziedzictwa kulturowego. To niematerialne dziedzictwo kulturowe, przekazywane z pokolenia na pokolenie, jest stale odtwarzane przez wspólnoty i grupy w relacji z ich otoczeniem, oddziaływaniem przyrody i ich historią oraz zapewnia im poczucie tożsamości i ciągłości, przyczyniając się w ten sposób do wzrostu poszanowania dla różnorodności kulturowej oraz ludzkiej kreatywności.

Dziedzictwo niematerialne w rozumieniu Konwencji UNESCO obejmuje:

- tradycje i przekazy ustne, w tym język jako nośnik niematerialnego dziedzictwa kulturowego;
- sztuki widowiskowe;
- zwyczaje, rytuały i obrzędy świąteczne;
- wiedzę i praktyki dotyczące przyrody i wszechświata;
- umiejętności związane z rzemiosłem tradycyjnym.

Oceniając stan dziedzictwa niematerialnego na terenie Gminy Mircze należy zaznaczyć, że nie zachowały się tu istotne jego przykłady. Można jednak odnaleźć liczne postawy i przykłady szacunku dla historii na terenie gminy jak również ciekawe inicjatywy mieszkańców na przykład:

- legenda o źródleku leczącym bezpłodność (Kryłów - Kolonia),
- działalność Gminnego Ośrodka Kultury czy koła gospodyń wiejskich kultywującego miejscowe zwyczaje jak również działalność gminnych bibliotek.

6. Założenia programowe

6.1. Priorytety programu opieki nad zabytkami

Opracowanie programu opieki nad zabytkami wymaga zaangażowania władz samorządowych, organów odpowiedzialnych za kwestie dot. ochrony nad zabytkami oraz społeczności lokalnej. Priorytety Programu opieki nad zabytkami w Gminie Mircze zostały określone z uwzględnieniem celów wymienionych w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także w kontekście diagnozy stanu dziedzictwa na terenie gminy i założeniami dokumentów strategicznych dotyczących rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru objętego opracowaniem. Celem podjęcia długoterminowych i kompleksowych działań jest poprawa stanu obiektów zabytkowych, ochrona dziedzictwa kulturowego Gminy Mircze i budowanie lokalnej tożsamości kulturowej, a także promocja lokalnego dziedzictwa kulturowego.

Tabela 7: Cele, priorytety i kierunki programu opieki nad zabytkami.

Cel główny: Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego Gminy Mircze		
Priorytety		
Priorytet I	Priorytet II	Priorytet III
Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.	Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości lokalnej.	Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego.

Kierunki		
1. 1. Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.	1. 1. Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego; 2. 2. Systematyczna aktualizacja zasobu gminnej ewidencji zabytków i rozwiązań dot. ochrony zabytków archeologicznych; 3. 3. Rozszerzenie ochrony dziedzictwa kulturowego gminy.	1. 1. Specjalistyczne rozpoznanie badawcze poszczególnych obiektów, zespołów oraz obszarów zabytkowych związane z przygotowywanym lub realizowanym procesem inwestycyjnym; 2. 2. Szeroki dostęp do informacji o dziedzictwie kulturowym gminy; 3. 3. Edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym.

6.2. Kierunki działań i zadania programu opieki

Priorytet I: Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy.

Kierunek 1: Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania

Tabela 8: Wykaz zadań w ramach priorytetu I, kierunek I

Lp.	Nazwa zadania/zakres	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacowana wartość zadania (zł)	Termin realizacji
1.	Prowadzenie prac remontowo-konserwatorskich przy obiektach zabytkowych stanowiących własność gminy (w ramach opracowanego planu remontów)	Gmina Mircze, Jednostki gminne	40 000-50 000	2023-2026
2.	Podejmowanie starań o uzyskanie środków zewnętrznych na rewaloryzację zabytków	Gmina Mircze, gminne jednostki organizacyjne	Działania wykonywane w ramach zadań własnych.	2023-2026
3.	Planowe, konsekwentne i kompetentne realizowanie zadań samorządowych w zakresie ochrony zabytków	Gmina Mircze, gminne jednostki organizacyjne	3 000-4 000	2023-2026
4.	Dbłość o zachowanie linii zabudowy niezależnie od ochrony pojedynczych, najcenniejszych budynków	Gmina Mircze, gminne jednostki organizacyjne	10 000-15 000	2023-2026

Priorytet II: Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości lokalnej.

Kierunek 1: Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego

Tabela 9: Wykaz zadań w ramach priorytetu II, kierunek I

Lp.	Nazwa zadania/zakres	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacowana wartość zadania (zł)	Termin realizacji
1.	Konsekwentne egzekwowanie zapisów dotyczących działalności inwestycyjnej na obszarach objętych ochroną określonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego	Gmina Mircze	Działania wykonywane w ramach zadań własnych.	2023-2026
2.	Opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, szczególnie obszarów o dużym nasyceniu obiektami zabytkowymi	Gmina Mircze, gminne jednostki organizacyjne	60 000-70 000	2023-2026
3.	Systematyczna aktualizacja zasobu gminnej ewidencji zabytków i rozwiązań dot. ochrony zabytków archeologicznych;	Gmina Mircze	Działania wykonywane w ramach zadań własnych.	2023-2026

Kierunek 2: Rozszerzenie ochrony dziedzictwa kulturowego gminy

Tabela 10: Wykaz zadań w ramach priorytetu II, kierunek II

Lp.	Nazwa zadania/zakres	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacowana wartość zadania (zł)	Termin realizacji
1.	Wnioskowanie do wojewódzkiego konserwatora zabytków o wpis do rejestru zabytków obiektów/obszarów z gminnej ewidencji zabytków	Gmina Mircze, gminne jednostki organizacyjne	Działania wykonywane w ramach zadań własnych.	2023-2026
2.	Podjęcie próby wyeksponowania turystycznego zabytków położonych na terenie gminy	Gmina Mircze, gminne jednostki organizacyjne	30 000-40 000	2023-2026
3.	Podjęcie próby ochrony zachowanych zespołów folwarcznych	Gmina Mircze, gminne jednostki organizacyjne	4000-5000	2023-2026

Priorytet III: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego.

Kierunek 1: Specjalistyczne rozpoznanie badawcze poszczególnych obiektów, zespołów oraz obszarów zabytkowych związane z przygotowywanym lub realizowanym procesem inwestycyjnym

Tabela 11: Wykaz zadań w ramach priorytetu III, kierunek I

Lp.	Nazwa zadania/zakres	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacowana wartość zadania (zł)	Termin realizacji
1.	Prowadzenie monitoringu i weryfikacji obiektów uwzględnionych w gminnej ewidencji zabytków (z zastosowaniem komputerowej bazy danych)	Gmina Mircze, gminne jednostki organizacyjne	7000-8000	2023-2026

Kierunek 2: Szeroki dostęp do informacji o dziedzictwie kulturowym gminy

Tabela 12: Wykaz zadań w ramach priorytetu III, kierunek II

Lp.	Nazwa zadania/zakres	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacowana wartość zadania (zł)	Termin realizacji
1.	Udostępnienie informacji o zabytkach gminy w Internecie	Gmina Mircze, gminne jednostki organizacyjne	Działania wykonywane w ramach zadań własnych.	2023-2026
2.	Utworzenie gminnego systemu informacji i promocji (bazy danych) środowiska kulturowego opartego o stronę internetową	Gmina Mircze, gminne jednostki organizacyjne	10 000-15 000	2023-2026
3.	Opracowanie mapy zabytków gminy jako atrakcyjnej graficznie formy promocji ułatwiającej dotarcie do wszystkich elementów dziedzictwa kulturowego	Gmina Mircze, gminne jednostki organizacyjne	40 000-50 000	2023-2026

Kierunek 3: Edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym

Tabela 13: Wykaz zadań w ramach priorytetu III, kierunek III

Lp.	Nazwa zadania/zakres	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacowana wartość zadania (zł)	Termin realizacji
1.	Organizowanie imprez plenerowych promujących gminny zasób zabytków	Gmina Mircze, gminne jednostki organizacyjne	10 000- 15 000	2023-2026
2.	Organizowanie (w siedzibie gminy, świetlicach wiejskich, GOKu, szkołach) wystaw, spotkań na temat historii regionu, dawnego i dzisiejszego krajobrazu kulturowego, zabytków	Gmina Mircze, gminne jednostki organizacyjne	4000- 6000	2023-2026
3.	Rozwijanie działalności wystawienniczej	Gmina Mircze, gminne jednostki organizacyjne	3000-4000	2023-2026
4.	Organizowanie i wspieranie realizacji konkursów, wystaw i innych działań edukacyjnych	Gmina Mircze, gminne jednostki organizacyjne	5000-6000	2023-2026
5.	Wydawanie i wspieranie publikacji (w tym opracowań historycznych, folderów promocyjnych, przewodników) poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego gminy	Gmina Mircze, gminne jednostki organizacyjne	3000-4000	2023-2026
6.	Bieżące uzupełnianie księgozbioru biblioteki gminnej o publikacje na temat historii i zabytków województwa Lubelskiego	Gmina Mircze, gminne jednostki organizacyjne	2000-3000	2023-2026
7.	Wykorzystanie walorów zabytkowych,	Gmina Mircze,	4000-3000	2023-2026

	kulturowych i przyrodniczych jako czynnika wpływającego na rozwój i promocję gminy	gminne jednostki organizacyjne		
8.	Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność przestrzeni gminy oraz zabytków dla potrzeb edukacyjnych, społecznych i turystycznych	Gmina Mircze, gminne jednostki organizacyjne	6000-7000	2023-2026
9.	Zachęcanie mieszkańców do prowadzenia działalności agroturystycznej połączonej ze zwiedzaniem regionu	Gmina Mircze, gminne jednostki organizacyjne	2000-3000	2023-2026
10.	Wspieranie badań i dokumentacji dziedzictwa kulturowego gminy	Gmina Mircze, gminne jednostki organizacyjne	4000-5000	2023-2026
11.	Aktywna współpraca z regionalnymi mediami w celu promocji zabytków i upowszechnienia działań związanych z opieką nad zabytkami	Gmina Mircze, gminne jednostki organizacyjne	2000-3000	2023-2026
12.	Prowadzenie szlaków rowerowych przy odpowiednio oznakowanych obiektach niekoniecznie zabytkowych, ale istotnych ze względu na historię lub układ miejscowości	Gmina Mircze, gminne jednostki organizacyjne	5000-6000	2023-2026
13.	Rozpowszechnianie informacji o obiektach ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków	Gmina Mircze, gminne jednostki organizacyjne	1000-2000	2023-2026
14.	Utworzenie strony internetowej poświęconej historii, tradycji i dziedzictwu kulturowemu	Gmina Mircze, gminne jednostki organizacyjne	3000-4000	2023-2026

7. Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami

Realizacja założeń *Programu opieki nad zabytkami Gminy Mircze* zakłada wykorzystanie określonych instrumentów. Do osiągnięcia zdefiniowanych w przedmiotowym dokumencie celów i osiągnięcia wskazanych rezultatów zostanie zastosowane instrumentarium w postaci obowiązujących przepisów prawnych i zawartych w nich regulacjach dotyczących instrumentów prawno-ekonomicznych i finansów publicznych tj.:

- instrumentów prawnych – wynikających z przepisów ustawowych, obejmujących między innymi uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, budowę parków kulturowych, wnioskowanie o wpis do wojewódzkiego rejestru lub wojewódzkiej ewidencji zabytków obiektów będących własnością Gminy Mircze, wykonywanie decyzji administracyjnych wojewódzkiego konserwatora zabytków;
- instrumentów finansowych – obejmujących między innymi finansowanie prac konserwatorskich i remontowych przy obiektach zabytkowych będących własnością Gminy Mircze, korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy europejskich oraz dotacje, subwencje, dofinansowania, nagrody, zachęty finansowe dla właścicieli i posiadaczy obiektów zabytkowych;
- instrumentów koordynacji – obejmujących między innymi realizację projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w wojewódzkich, powiatowych i gminnych

strategiach, współpracę z ośrodkami naukowymi akademickimi i/lub z organizacjami wyznaniowymi w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami;

➤ instrumentów społecznych – obejmujących m.in. działania edukacyjne i promocyjne, współdziałanie

z organizacjami społecznymi, działania prowadzące do tworzenia miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami;

➤ instrumentów kontrolnych – obejmujących między innymi aktualizację gminnej ewidencji zabytków, monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego oraz stanu zachowania dziedzictwa kulturowego.

Poniższy ilustracja przedstawia schemat zarządzania *Programem opieki nad zabytkami w Gminie Mircze na lata 2023-2026*.

Ilustracja 9: Schemat zarządzania *Programem opieki nad zabytkami w Gminie Mircze na lata 2023-2026*, oprac. własne

8. Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami

Program opieki nad zabytkami w Gminie Mircze na lata 2023-2026, po zaopiniowaniu dokumentu przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zostanie przedstawiony Radzie Gminy w Mirczu, w celu przyjęcia go uchwałą (zgodnie z pkt 3 art. 87 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). Dokument opracowywany jest na okres 4 lat i stanowi dokument uzupełniający w stosunku do innych dokumentów planistycznych i aktów prawa miejscowego. Wójt Gminy Mircze jest odpowiedzialny za monitorowanie i realizację niniejszego *Programu* oraz sporządzanie co 2 lata sprawozdań z realizacji zadań przedstawionych w przedmiotowym opracowaniu i przedstawienie ich Radzie Gminy w Mirczu.

Dla potrzeb dokonania oceny *Programu opieki nad zabytkami* niezbędne jest prowadzenie monitoringu wybranych wskaźników i wyników działań podejmowanych dla realizacji poszczególnych celów określonych w tym programie. Przykładowe kryteria prowadzenia oceny realizacji *Programu* w oparciu o analizę wskaźnikową przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14: Kryteria prowadzenia oceny realizacji Programu opieki nad zabytkami w Gminie Mircze

Nazwa priorytetu	Wskaźniki
Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.	➤ Liczba obiektów objętych pracami remontowo-konserwatorskimi; ➤ Wartość pozyskanych środków pozyskanych ze źródeł zewnętrznych; ➤ Wartość wydatków z budżetu gminy na ochronę i opiekę nad zabytkami.
Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości lokalnej.	➤ Liczba opracowanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem obszarów o dużym nasyceniu obiektami zabytkowymi; ➤ Liczba uchwalonych dokumentów uwzględniających zapisy dotyczące ochrony zabytków.
Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego.	➤ Liczba nowych i/lub zmodernizowanych elementów infrastruktury służących rozwojowi turystyki kulturowej, ➤ Liczba konkursów, wystaw i akcji/działań edukacyjnych promujących dziedzictwo kulturowe i zabytki Gminy Mircze; ➤ Liczba udostępnionych informacji o zabytkach na stronie internetowej gminy; ➤ Liczba publikacji o zabytkach i ich ochronie (w tym folderów promocyjnych).

9. Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami określa odpowiedzialność za dbałość o zabytek a także możliwość zwrotu części lub nawet, w szczególnych przypadkach całości poniesionych nakładów pieniężnych związanych z koniecznością spełnienia przez właściciela lub posiadacza zabytku określonych obowiązków wskazanych w ust. 2 art. 5 w oparciu o finansowane z różnych źródeł w zależności od typu działań w tym środków pozabudżetowych.

Zapis artykułu 71 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami określa, że w zakresie sprawowania opieki nad zabytkami osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna posiadająca tytuł prawny do zabytku wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego finansuje prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy tym zabytku. Sprawowanie opieki nad zabytkami, w tym finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku, do którego tytuł prawny posiada jednostka samorządu terytorialnego, jest zadaniem własnym tej jednostki.

Treść artykułu 73 ustawy mówi, że podmioty będące właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru albo posiadające zabytek w trwałym zarządzie albo będące właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa, mogą ubiegać się o udzielenie dotacji celowej z

budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru albo prac konserwatorskich lub restauratorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa.

Artykuł 74 ustawy natomiast wskazuje organy udzielające dotacji na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru tj.:

- 1) ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego ze środków budżetu państwa, z części, której dysponentem jest ten minister;
- 2) wojewódzkiego konserwatora zabytków ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest wojewoda.

Poniżej przedstawiono możliwe źródła finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy obiektach zabytkowych. Zasadne jest sprawdzenie możliwości ubiegania się o wsparcie w instytucjach każdorazowo przed złożeniem wniosku o dotację.

Tabela 15: Potencjalne źródła finansowania projektów w okresie realizacji założeń Programu opieki nad zabytkami w Gminie Mircze na lata 2023-2026

ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	OBSZARY WSPARCIA
FUNDUSZ NA RZECZ SPRAWIEDLIWEJ TRANSFORMACJI (FST)	Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji to nowy instrument finansowy realizowany w ramach polityki spójności służącym zapewnieniu wsparcia obszarom borykającym się z poważnymi wyzwaniami społeczno-gospodarczymi wynikającymi z transformacji w dążeniu do osiągnięcia neutralności klimatycznej. Jego zadaniem jest ułatwienie wdrażania Europejskiego Zielonego Ładu, którego celem jest osiągnięcie neutralności klimatycznej UE do 2050 r. Beneficjentami funduszu mają być województwa: śląskie, dolnośląskie, wielkopolskie, małopolskie, łódzkie i lubelskie. Obszar wsparcia to: przekwalifikowanie pracowników związanych z branżą wydobywczą, tworzenie nowych miejsc pracy, rekultywacja terenów pokopalnianych, walka ze smogiem.
FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA INFRASTRUKTURĘ, KLIMAT, ŚRODOWISKO (FENIKS)	Głównym celem FENIKS jest poprawa warunków rozwoju kraju w oparciu o budowę infrastruktury technicznej i społecznej zgodnie z założeniami rozwoju zrównoważonego, w tym: ➤ obniżenie emisyjności gospodarki transformację w kierunku gospodarki przyjaznej środowisku i o obiegu zamkniętym, ➤ budowę efektywnego i odpornego systemu transportowego o jak najniższym negatywnym wpływie na środowisko naturalne, ➤ dokończenie realizacji odcinków sieci bazowej TEN-T do roku 2030 ➤ poprawę bezpieczeństwa transportu, ➤ zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej oraz poprawę odporności systemu ochrony zdrowia, ➤ wzmocnienie roli kultury w rozwoju społecznym i gospodarczym. Program stanowią następujące priorytety: Priorytet I: Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójność Priorytet II: Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z EFRR Priorytet III: Transport miejski Priorytet IV: Wsparcie sektora transportu z Funduszu Spójności Priorytet V: Wsparcie sektora transportu z EFRR Priorytet VI: Zdrowie Priorytet VII: Kultura Priorytet VIII: Pomoc techniczna

	Budżet wynosi ponad 25 mld euro.
FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA NOWOCZESNEJ GOSPODARKI (FENG)	Fundusz jest kontynuacją Programu Innowacyjna Gospodarka 2007–2013 (POIG) i Programu Inteligentny Rozwój 2014–2020 (POIR). Budżet funduszu wynosi około 7,7 mld euro, a główne cele to: ➤ zwiększenie potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii; ➤ wzrost konkurencyjności MŚP; ➤ rozwinięcie umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości; ➤ transformacja gospodarki w kierunku Przemysłu 4.0 oraz zielonych technologii W skład funduszu wchodzi następujące priorytety: Priorytet I: Wsparcie dla przedsiębiorców, czyli zapewnienie dofinansowania w obszarach B+R, wdrożeń nowych rozwiązań, infrastruktury B+R, internacjonalizacji, rozwoju kompetencji, automatyzacji i robotyzacji, zielonej gospodarki. Priorytet II: Środowisko przyjazne innowacjom, czyli wspieranie projektów strategicznym znaczeniu dla polskiej gospodarki, w tym m.in. rozbudowy publicznej infrastruktury badawczej, transferu i komercjalizacji technologii powstających na uczelniach i w instytutach, a także wzmacnianie potencjału instytucji otoczenia biznesu takich jak akceleratorzy, klastry, instytucje badawcze oraz szerokie wsparcie start-upów. Priorytet III: Zazielenienie przedsiębiorstw, czyli wsparcie projektów bezpośrednio przyczyniających się do realizacji celów Europejskiego Zielonego Ładu, w tym neutralności klimatycznej, zielonej transformacji gospodarki i zrównoważonego rozwoju. Priorytet IV: Pomoc techniczna
FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ROZWOJU SPOŁECZNEGO 2021– 2027 (FERS)	Fundusz zakłada realizację działań na rzecz m.in. poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia. Cele funduszu to: ➤ wzmocnienie systemu ochrony zdrowia i edukacji, ➤ kształcenie kadr dla gospodarki, ➤ zwiększenie jakości usług świadczonych przez publiczne służby zatrudnienia, ➤ wsparcie realizacji polityki społecznej w obszarach integracji społecznej, usług społecznych i ekonomii społecznej, ➤ poprawa sytuacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami, ➤ zwiększenie dostępu do opieki nad najmłodszymi dziećmi, ➤ poprawa dostępności do usług publicznych, ➤ zwiększenie wykorzystania innowacji społecznych, w tym w zakresie świadczenia usług publicznych, ➤ rozwój dialogu społecznego i obywatelskiego. Fundusz definiuje następujące priorytety: Priorytet I: Lepsze polityki dla rozwoju społecznego Priorytet II: Rozwój opieki nad najmłodszymi dziećmi Priorytet III: Równe szanse dla osób z niepełnosprawnościami Priorytet IV: Zdrowie i zdrowotna opieka długoterminowa

	Priorytet V: Szkolnictwo wyższe i nauka Priorytet VI: Innowacje społeczne Priorytet VII: Pomoc techniczna
FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA ROZWÓJ CYFROWY (FERC)	Zakres wsparcia w ramach FERC jest komplementarny ze wsparciem pozostałych programów realizujących cele polityki spójności na lata 2021-2027 oraz innych instrumentów krajowych i unijnych. Cele FERC to: ➤ budowa społeczeństwa gigabitowego w Polsce, ➤ udostępnienie zaawansowanych e-usług pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców (4 i 5 stopień e-dojrzałości usług), ➤ zapewnienie cyberbezpieczeństwa poprzez wsparcie w ramach nowego dedykowanego obszaru interwencji, ➤ rozwój gospodarki opartej na danych wykorzystującej najnowsze technologie cyfrowe, ➤ rozwój współpracy na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych, ➤ wsparcie rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych, w tym również w obszarze cyberbezpieczeństwa dla jednostek samorządów terytorialnych i przedsiębiorców. W obrębie funduszu realizowane będą następujące priorytety: Priorytet I: Zwiększenie dostępu do ultra-szybkiego internetu szerokopasmowego Priorytet II: Zaawansowane usługi cyfrowe Priorytet III: Pomoc techniczna Zakładany budżet wynosi około 2 mld euro.
FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA LUBELSKIEGO 2021- 2027	Program zakłada realizację następujących priorytetów: ➤ Priorytet I Badania naukowe i innowacje; ➤ Priorytet II Transformacja gospodarcza i cyfrowa regionu; ➤ Priorytet III Ochrona zasobów środowiska i klimatu; ➤ Priorytet IV Efektywne wykorzystanie energii; ➤ Priorytet V Zrównoważona mobilność miejska; ➤ Priorytet VI Zrównoważony system transportu; ➤ Priorytet VII Lepsza dostępność do usług społecznych i zdrowotnych; ➤ Priorytet VIII Zwiększanie spójności społecznej; ➤ Priorytet IX Zaspokajanie potrzeb rynku pracy; ➤ Priorytet X Lepsza edukacja; ➤ Priorytet XI Rozwój zrównoważony terytorialnie; ➤ Pomoc techniczna
PROGRAMY W RAMACH III EDYCJI FUNDUSZY NORWESKICH I EOG	Programy wdrażane będą do 2024 r. Wyjątek stanowi Fundusz Współpracy Dwustronnej, który będzie wdrażany do 30 kwietnia 2025 r. Do programów III edycji Funduszy norweskich i EOG tych należą: - Rozwój przedsiębiorczości i innowacje, - Rozwój Lokalny, - Badania naukowe, - Edukacja, - Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu, - Kultura, - Zdrowie, - Sprawiedliwość,

	- Sprawy Wewnętrzne, - Fundusz Współpracy Dwustronnej, - Pomoc Techniczna, - Fundusz NGO, - Social Dialogue-Decent Work.
PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH NA LATA 2014–2020 (PROW 2014–2020) WSPÓLNA POLITYKA ROLNA NA LATA 2023–2027 (WPR 2023–2027)	Przyjęte pod koniec 2020 r. rozporządzenie przejściowe w sprawie wspólnej polityki rolnej zapewnia ciągłość wsparcia prawnego i finansowego dla rolników i innych beneficjentów, zanim w 2023 r. wejdą w życie zreformowane przepisy. W ramach WPR planowane jest wsparcie działań szkoleniowych i doradczych dla rolników uwzględniających potrzeby zidentyfikowane w poszczególnych celach szczegółowych w zakresie prowadzenia działalności rolniczej i wykorzystania zasobów gospodarstwa. Wspólna polityka rolna to ok. jednej trzeciej budżetu UE. Ma ona: – zapewniać obywatelom UE przystępną i bezpieczną żywność; – zagwarantować odpowiedni poziom życia rolnikom; – chronić zasoby naturalne i środowisko.
RZĄDOWY FUNDUSZ POLSKI ŁĄD: PROGRAM INWESTYCJI STRATEGICZNYCH	Kluczowym celem Programu jest zwiększenie skali inwestycji publicznych przez bezzwrotne dofinansowanie inwestycji realizowanych przez JST. Program realizowany jest poprzez promesy inwestycyjne udzielane przez BGK.
RZĄDOWY FUNDUSZ ROZWOJU DRÓG	Priorytetem Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg jest poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego i parametrów technicznych lokalnej sieci drogowej, a także poprawę oraz zwiększenie atrakcyjności i dostępności terenów inwestycyjnych. Rozwój lokalnej infrastruktury drogowej stanowi przy tym działanie komplementarne do inicjatyw podejmowanych na szczeblu krajowym w odniesieniu do budowy systemu autostrad i dróg ekspresowych, przyczyniając się do stworzenia spójnego i zintegrowanego systemu transportowego. Źródła finansowania Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg to wpłaty pochodzące z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, dotacje z budżetu państwa, Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe oraz z zysku jednoosobowych spółek Skarbu Państwa i spółek, w których wszystkie udziały są własnością Skarbu Państwa.
NARODOWY I WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej to fundusz gwarantujący wsparcie dla przedsięwzięć w formie instrumentów zwrotnych, z zakresu ochrony środowiska, efektywności energetycznej, energii odnawialnej, ekologii, ochrony przyrody i zarządzania gospodarką wodną i odpadową.
PROGRAM MINISTERSTWA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO	Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego zakładają wsparcie inicjatyw z zakresu kultury o charakterze projektowym, z wyłączeniem stałej działalności kulturalnej podmiotów. Adresowane są do instytucji kultury, organizacji pozarządowych, instytucji filmowych, szkół i uczelni wyższych, jednostek samorządu terytorialnego, podmiotów gospodarczych, kościołów i związków wyznaniowych oraz osób prawnych, a w przypadku programu „Ochrona zabytków” również osoby fizyczne. Program „Infrastruktura kultury”, którego celem programu jest stworzenie sprzyjających warunków dla prowadzenia działalności kulturalnej, poprzez modernizację i rozbudowę infrastruktury instytucji kultury, a także innych podmiotów działających w tym obszarze, służy wsparciu modernizacji i remontów obiektów przeznaczonych na działalność kulturalną i edukacyjną, w zakresie

	kultury oraz przygotowanie dokumentacji technicznej do inwestycji.
KRAJOWY PLAN ODBUDOWY I ZWIĘKSZANIA ODPORNOŚCI (KPO)	Celem planu jest wzmocnienie odporności gospodarczej i społecznej oraz budowa potencjału polskiej gospodarki na przyszłość. Program ma służyć odbudowie gospodarki po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 i zapewnić jej większą odporność na przyszłe nieprzewidziane okoliczności. Środki przyznawane w ramach programu będą przeznaczone na modernizację technologiczną rodzimych firm. W ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności Polska będzie miała do dyspozycji ok. 58,1 mld euro, w tym: 23,9 mld euro w formie dotacji oraz 34,2 mld euro w pożyczkach. Czas na wykorzystanie tych środków to rok 2026. Plan odbudowy zakłada wsparcie inwestycji poprzez realizację projektów w następujących obszarach: ➤ Odporne społeczeństwo: – Ochrona zdrowia. – Edukacja; ➤ Odporne państwo: – Cyfryzacja usług publicznych – Infrastruktura i komunikacja; ➤ Odporna gospodarka: – Umiejętności. – Nowe technologie; ➤ Odporne środowisko: – Budynki. – Energetyka.
PROGRAM ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018 – 2027 (PROO) I FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH (FIO)	Program dedykowany jest rozwojowi polskich organizacji obywatelskich. Dotacje w ramach programu będą przydzielane na rozwój instytucjonalny organizacji oraz realizację ich celów statutowych. Wsparcie można uzyskać na realizację wieloletniej strategii rozwoju organizacji, budowę kapitału żelaznego jak również na zaspokojenie nagłych potrzeb w sytuacjach awaryjnych. Konkursy są uruchamiane dla mediów obywatelskich, organizacji strażniczych, think tanków. Celem FIO jest dofinansowywanie projektów mających na celu zwiększenie zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne. Wsparcie można uzyskać na projekt społeczny z zakresu wszystkich obszarów działalności pożytku publicznego. W ramach Programu wydzielone zostały cztery priorytety: „Małe Inicjatywy”, „Aktywne Społeczeństwo”, „Aktywni Obywatele”, „Silne Organizacje Pozarządowe”.
DOTACJE WOJEWÓDZKIE I POWIATOWE	Dotacje wojewódzkie i powiatowe przyznawane na prace przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków na podstawie art. 81 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz na podstawie uchwały Sejmiku Województwa/Rady Powiatu w sprawie trybu i zasad przyznawania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane.
ŚRODKI BUDŻETOWE	➤ Budżet Gminy Mircze; ➤ Budżet powiatu hrubieszowskiego; ➤ Budżet województwa lubelskiego.
INNE	➤ Fundusz Kościelny w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji; ➤ Środki własne właścicieli obiektów zabytkowych; ➤ Darowizny na rzecz gminy.

Spis tabel

Tabela 1: Nawiązanie Programu opieki nad zabytkami Gminy Mircze na lata 2023-2026 do zapisów dokumentów strategicznych i/lub planistycznych o szczeblu krajowym	8
Tabela 2: Nawiązanie do zapisów dokumentów strategicznych i/lub planistycznych o randze wojewódzkiej i powiatowej.....	10
Tabela 3: Relacje programu opieki nad zabytkami z dokumentami na poziomie lokalnym (gminnym) .	14
Tabela 4: Wykaz zabytków nieruchomych tj. zabytków architektury i urbanistyki na terenie Gminy Mircze	24
Tabela 5: Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie Gminy Mircze	27
Tabela 6: Ocena stanu dziedzictwa kulturowego Gminy Mircze.....	68
Tabela 7: Cele, priorytety i kierunki programu opieki nad zabytkami.....	70
Tabela 8: Wykaz zadań w ramach priorytetu I, kierunek I	71
Tabela 9: Wykaz zadań w ramach priorytetu II, kierunek I	72
Tabela 10: Wykaz zadań w ramach priorytetu II, kierunek II	72
Tabela 11: Wykaz zadań w ramach priorytetu III, kierunek I	72
Tabela 12: Wykaz zadań w ramach priorytetu III, kierunek II	73
Tabela 13: Wykaz zadań w ramach priorytetu III, kierunek III	73
Tabela 14: Kryteria prowadzenia oceny realizacji Programu opieki nad zabytkami w Gminie Mircze ...	76
Tabela 15: Potencjalne źródła finansowania projektów w okresie realizacji założeń Programu opieki nad zabytkami w Gminie Mircze na lata 2023-2026.....	77

Spis ilustracji

Fotografia na stronie tytułowej, źródło: http://www.mircze.pl/asp/pl	
Ilustracja 1: Lokalizacja Gminy Mircze, oprac. własne na podstawie źródeł internetowych.....	19
Ilustracja 2: Herb Gminy Mircze.....	21
Ilustracja 3: Flaga Gminy Mircze	22
Ilustracja 4: Kryłów, Kościół pw. Narodzenia NMP, 1859 – 60, nr rejestru A/1486	64
Ilustracja 5: Kryłów Brama parkowa z mieszkaniem odźwiernego, II poł. XIX w., nr rejestru A/374	65
Ilustracja 6: Mircze, Cerkiew greko-katolicka, obecnie Kościół rzymsko-katolicki pw. Zmartwychwstania Pańskiego, 1814, 1857, XX wiek, nr rejestru A/198, data wpisu 24.11.1956 oraz 13.02.1967	66
Ilustracja 7: Modryń, Cerkiew greko-katolicka, obecnie Kościół rzymsko-katolicki pw. MB Królowej Polski, 1740, nr rejestru A/549, data wpisu 09.05.1957 oraz 29.12.1971	67
Ilustracja 8: Wiszniów, Cerkiew greko-katolicka, obecnie kościół rzymsko-katolicki pw. św. Stanisława, II poł. XIX, nr rejestru A/1481, data wpisu 18.10.1986	67
Ilustracja 9: Schemat zarządzania Programem opieki nad zabytkami w Gminie Mircze na lata 2023-2026, oprac. własne.....	75